

DIŞ TİCARET DESTEK MERKEZİ

MOBİLYA SEKTÖRÜ

İhracat Stratejisi

Çağrı IŞITAN

Dış Ticaret İstihbarat Uzmanı

Mayıs 2020

İçindekiler

TABLolar	2
ŞEKİLLER	4
MOBİLYA SEKTÖRÜ	5
MOBİLYA’NIN TARİHİ	6
MOBİLYA’NIN YAŞAMDAKİ YERİ	6
SAMSUN MOBİLYA SEKTÖRÜ	7
HEDEF PAZAR	22
HEDEF PAZAR TESPİTİ	22
HEDEF PAZAR SONUÇ KRİTERLERİ	34
HEDEF PAZAR SONUÇ	39
HEDEF ÜLKE RAPORLARI	41
SUUDİ ARABİSTAN	41
<i>Genel Bilgiler</i>	41
<i>Ekonomik Yapı</i>	45
<i>Dış Ticaret</i>	49
<i>Türkiye ile Ticaret</i>	54
<i>Pazar ile İlgili Bilgiler</i>	58
FRANSA	64
<i>Genel Bilgiler</i>	64
<i>Dış Ticaret</i>	67
<i>Türkiye ile Ticaret</i>	77
<i>Pazar ile İlgili Bilgiler</i>	81
HOLLANDA	84
<i>Genel Bilgiler</i>	84
<i>Genel Ekonomik Durum</i>	90

<i>Dış Ticaret</i>	95
<i>Türkiye ile Ticaret</i>	110
<i>Pazar ile İlgili Bilgiler</i>	117

TABLÖLAR

Tablo 1. Samsun'da Firma Sayısına Göre Sektörler	8
Tablo 2. Samsun'da İstihdam Sayısına Göre Sektörler	10
Tablo 3.Samsun'da Fasıllar İtibariyle İhracat	13
Tablo 4. Samsun'da ISIC(2) Faaliyet Kodları İtibariyle İhracat	16
Tablo 5. Samsun'da ISIC(4) Faaliyet Kodları İtibariyle İhracat	18
Tablo 6. Ülkelere Göre Ürün/Fiyat Verileri.....	21
Tablo 7. Yıllara Göre İthalat Verileri (Bin ABD Doları).....	22
Tablo 8. Çeyreklere Göre İthalat Verileri (Bin ABD Doları)	24
Tablo 9. Dünya İthalat Göstergeleri.....	25
Tablo 10. Türkiye'nin İhracatı (Bin ABD Doları).....	27
Tablo 11. Türkiye Pazarının Büyüdüğü Ülkeler	28
Tablo 12. Türkiye İhracat Göstergeleri	29
Tablo 13. Uygulanan Efektif Gümrük Vergileri	31
Tablo 14. Dünya İhracat Rakamları (Bin ABD Doları).....	32
Tablo 15. Dünya İhracat Göstergeleri	33
Tablo 16. Hedef Pazar Puanlama Tablosu	40
Tablo 17. Suudi Arabistan Genel Bilgiler.....	41
Tablo 18. Suudi Arabistan Genel Ekonomik Durum	45

Tablo 19. Suudi Arabistan'ın Dış Ticareti (Milyar Dolar)	50
Tablo 20. Suudi Arabistan'ın İhracatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)	50
Tablo 21. Suudi Arabistan'ın İthalatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)	52
Tablo 22. Başlıca Ülkeler İtibarı ile İhracat (Bin Dolar)	53
Tablo 23. Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalat (Bin Dolar)	54
Tablo 24. Türkiye- Suudi Arabistan Dış Ticaret Değerleri (milyon dolar)	55
Tablo 25. Suudi Arabistan'a İhracatımızda Önem Arz Eden Ürünler (Bin Dolar)	55
Tablo 26. Suudi Arabistan'dan İthalatımızda Önem Arz Eden Ürünler (Bin Dolar) ..	57
Tablo 27. Fransa'da Sektörlerin GYSIH'ya Katkısı-2015	66
Tablo 28. Fransa Genel Dış Ticaret Değerleri (Milyon USD)	67
Tablo 29. Fransa İhracatında Başlıca Ürünler (Bin USD)	68
Tablo 30. Fransa'nın İthalat Yaptığı Başlıca Ürünler (Milyon USD)	70
Tablo 31. Fransa'nın İhracat Yaptığı Başlıca Ülkeler (Bin USD)	72
Tablo 32. Fransa'nın İthalat Yaptığı Başlıca Ülkeler (Bin USD)	72
Tablo 33. Türkiye Fransa Dış Ticaret Değerleri (Bin USD)	77
Tablo 34. Türkiye'nin Fransa'ya İhracatında Başlıca Ürünler (Bin USD)	77
Tablo 35. Türkiye'nin Fransa'dan İthalatında Başlıca Ürünler (Bin USD)	79
Tablo 36. İki Ülke Arasındaki Ticaret Alt Yapısını Düzenleyen Anlaşma ve Protokoller	80
Tablo 37. Hollanda Temel Sosyal Göstergeler	84
Tablo 38. Hollanda Temel Ekonomik Göstergeler	85
Tablo 39. Hollanda Temel Ekonomik Göstergeler	90
Tablo 40. Hollanda'nın Dış Ticareti (Milyon USD)	96
Tablo 41. Hollanda'nın İhracatında Başlıca Ürünler (Bin USD)	96
Tablo 42. Hollanda'nın İthalatında Başlıca Ürünler (Bin USD)	99

Tablo 43. Hollanda'nın İhracatında Başlıca Ülkeler (Bin USD)	102
Tablo 44. Hollanda'nın İthalatında Başlıca Ülkeler (Bin USD)	103
Tablo 45. Türkiye- Hollanda Ticaretinin Seyri (Milyon USD)	111
Tablo 46. Türkiye'nin Hollanda'ya İhracatında Başlıca Ürünler (Bin USD)	112
Tablo 47. Türkiye'nin Hollanda'dan İthal Ettiği Başlıca Ürünler (Bin USD)	114
Tablo 48. İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller	116
Tablo 49. Ödeme ve Teslim Şekilleri	131

ŞEKİLLER

Şekil 1. Samsun'da İşletme Sayılarına Göre Sektörler	10
Şekil 2. Samsun'da Çalışan Sayılarına Göre Sektörler	12
Şekil 3. Samsun'da En Fazla İhracat Yapılan 10 Fasil	15
Şekil 4. Samsun'da ISIC(2) Faaliyet Kodlarına Göre En Fazla İhracat Yapılan Kalemler	17
Şekil 5. Samsun'da ISIC(4) Faaliyet Kodlarına Göre En Fazla İhracat Yapılan Kalemler	19
Şekil 6. Gümrük Vergi Uygulamaları	30
Şekil 7. Incoterm Terimleri	131

MOBİLYA SEKTÖRÜ

Mobilya, oturulan yerlerin süslenmesine ve türlü amaçlarla donatılmasına yarayan eşya.

Mobilya denilince ilk akla gelen ahşap mobilyadır. Özellikle, masa, sandalye, koltuk, dolap, karyola, komodin, kitaplık gibi konut donatılarında, çeşitli büro donatılarında, okul sıra ve masalarında çoğunlukla ahşap malzeme kullanılmaktadır. Günümüzde mobilya yapımında çelik, alüminyum, cam ve plastik gibi diğer malzemeler kullanılmaya başlanmış ise de halen ahşap malzeme bu konuda üstünlüğünü sürdürmektedir.

MOBİLYA’NIN TARİHİ

İlk mobilyanın nerede ve ne zaman yapıldığı henüz kesin olarak bilinmemekle birlikte, insanların mağaralarda yaşamaya başladığı yontma taş devrinde (paleolitik çağ) taştan, kemikten ya da ağaçtan yontularak yapılmış olabileceği düşünülmektedir. Elimizdeki en eski ahşap mobilya buluntuları, MÖ 2700 ile MS 450 yılları arasına aittir. Bunun nedeni mobilyaların genelde ağaçtan yapılması ve ömrünün kısa olmasıdır. Ancak Antik Mısır’ da, mumyalarla beraber piramitlere konulan ahşap mobilyalar, piramitlerin uygun ortamından dolayı günümüze kadar ulaşmıştır. Antik Mısır’ ın yanı sıra; Mezopotamya, Anadolu, Yunan ve Roma medeniyetlerinden kalan mobilya örnekleri de bulunmaktadır.

Dünyanın ilk taş ve toprak tan mobilyaları Çatalhöyük’te bulunmuştur. Çatalhöyük, 1958 yılında İngiliz Arkeolog Mellaart tarafından Konya Ovası yüzey araştırması sırasında bulunmuş, daha sonra İngiliz Arkeoloji Enstitüsü’nün desteği ile yine Mellaart başkanlığında 1961’de kazılmaya başlanmıştır. Kazılar sonucunda elde edilen bilgiler ışığında, bu neolitik dönem yerleşiminin bilinen en eski yerleşim olduğu kabul edilmektedir. Burada yapılan kazılarda Çatal höyük’ de evlerde bulunan ve topraktan yapılıp üzerleri sıvıyan, üzerinde oturma veya yatma amacıyla kullanılan oda mobilyalarının topraktan yapılan en eski mobilya örnekleri olduğu düşünülmektedir. Ayrıca yine Çatalhöyük’te yapılan kazılarda bulunan Ana Tanrıça heykelinin bir koltuk üzerinde oturuyor olması, mobilya ile tanrılar arasında bir bağlantı kurduklarını göstermektedir.

MOBİLYA’NIN YAŞAMDAKİ YERİ

İnsan yaşamı çeşitli mekânlar içinde geçmektedir. Bu mekânlar yapılış amaçlarına uygun olmalı, kullanıcıya gerekli konfor düzeyini sağlamalıdır. Mekân

içindeki ısı, ışık, ses, renk, koku gibi fiziksel etmenler ve donatı öğeleri, kişi gereksinim ve eylemlerine göre dengeli bir biçimde kurulmalıdır. Duvar, kolon, kapı, pencere gibi yapısal bileşenler kadar donatı, aksesuar gibi mekânsal öğeler de mekân oluşturmada çok etkili rol oynar. Donatı, renk ve dokusunun seçimi ile birlikte, bunların mekân içindeki yoğunluk ve organizasyonu, o mekânın yaşanabilirliğini, olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Günümüz konutlarında mekânlar, içinde geçecek eylemlere göre bölünmüştür. Bir yemek odasında sadece yemek yeme eylemi gerçekleştirilmekte, dolayısıyla mekânlar o eylemlere olanak sağlayacak şekilde döşenmektedir. Örneğin, bir dinlenme mekânında donatıların rahat oturulabilir ve gerektiğinde uzanmaya elverişli olması gerekmektedir. Oturma düzleminin zemin etkisinden korunacak ve diz bükümünü karşılayacak kadar yükseltilmesi, omurgaya gelen baş ve kol yüklerinin başka yerlere aktarılması, dinlenmek için şarttır. Düz bir zemine oturmak dinlenme konforu açısından yetersizdir. Oturulan düzlemin kan dolaşımını kolaylaştıracak bir yumuşaklıkta olması, omurgadaki basıncı azaltmak için sırtın bir yere dayanması kol ağırlıklarının kolçak, yastık gibi bir elemana aktarılması gerekmektedir. Bunu karşılayacak elemanlar bağdaş kurulan sedirden başlayarak günümüz teknolojisinde yaratılan çok çeşitli kanepelere kadar gelmiştir.

SAMSUN MOBİLYA SEKTÖRÜ

SANAYİ SİCİL KAYITLARINA GÖRE SAMSUN SANAYİ

SEKTÖRLERE GÖRE İŞLETME SAYILARI

Sanayi Sicil kayıtlarına göre 2018 sonu itibarıyla Samsun ilinde toplam 1953 işletmenin Sanayi Sicil Belgesi mevcuttur. Bunlardan 310 adet firma mobilya imalatı gerçekleştirmektedir.

Sektörel olarak en fazla sayıda işletme; 572 işletme ile **Gıda ürünlerinin imalatı**, 310 işletme ile **Mobilya imalatı**, 140 işletme ile **Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)**, 137 işletme ile **Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı**, 128 işletme ile **Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)**; sektörlerinde yer almaktadır.

Tablo 1: Samsun'da Firma Sayısına Göre Sektörler

SN	Kod	Tanım	Firma Sayısı	İstihdam	Firma Başına İstihdam	Firma Payı	İstihdam Payı
1	10	Gıda ürünlerinin imalatı	572	7,534	13	29.29%	22.62%
2	31	Mobilya imalatı	310	1,942	6	15.87%	5.83%
3	25	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	140	2,789	20	7.17%	8.37%
4	22	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	137	2,229	16	7.01%	6.69%
5	16	Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç);	128	1,369	11	6.55%	4.11%
6	23	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	103	2,001	19	5.27%	6.01%
7	28	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	101	1,189	12	5.17%	3.57%
8	32	Diğer imalatlar	57	978	17	2.92%	2.94%
9	8	Diğer madencilik ve taş ocaklığı	56	984	18	2.87%	2.95%
10	14	Giyim eşyalarının imalatı	56	3,024	54	2.87%	9.08%
11	27	Elektrikli teçhizat imalatı	45	618	14	2.30%	1.86%
12	20	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	41	1,119	27	2.10%	3.36%
13	24	Ana metal sanayii	36	1,806	50	1.84%	5.42%
14	18	Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	27	168	6	1.38%	0.50%
15	35	Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı	25	438	18	1.28%	1.31%
16	17	Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	20	200	10	1.02%	0.60%
17	29	Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	16	892	56	0.82%	2.68%
18	45	Motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin toptan ve perakende ticareti ile onarımı	14	685	49	0.72%	2.06%
19	13	Tekstil ürünlerinin imalatı	13	406	31	0.67%	1.22%
20	15	Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	11	404	37	0.56%	1.21%
21	26	Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin	11	395	36	0.56%	1.19%

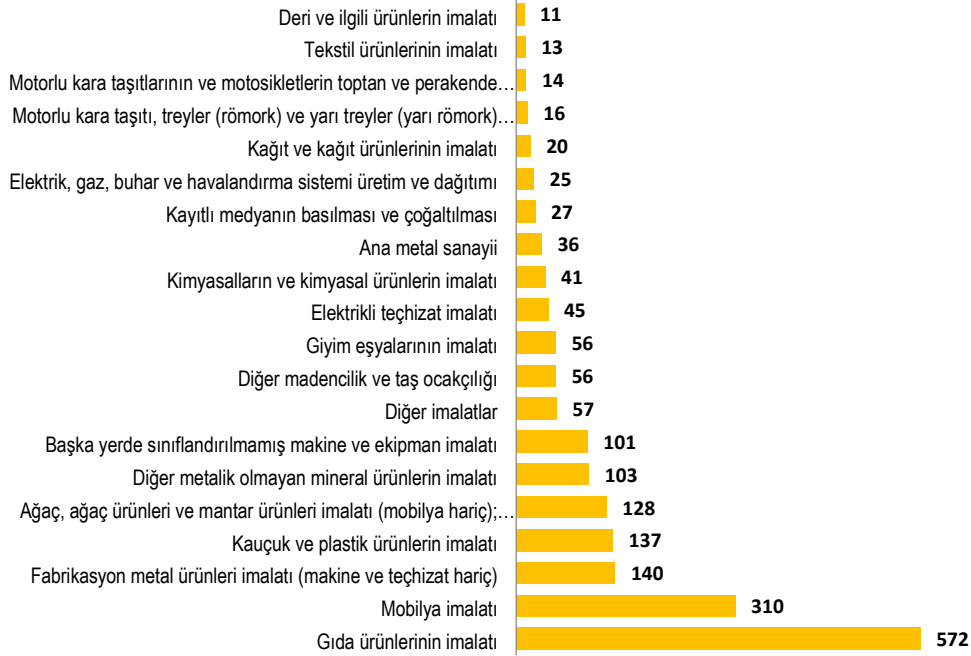
		imalatı					
22	62	Bilgisayar programlama, danışmanlık ve ilgili faaliyetler	7	27	4	0.36%	0.08%
23	33	Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı	6	743	124	0.31%	2.23%
24	30	Diğer ulaşım araçlarının imalatı	5	22	4	0.26%	0.07%
25	58	Yazılım, Program	4	12	3	0.20%	0.04%
26	38	Atığın toplanması, ıslahı ve bertarafı faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı	3	30	10	0.15%	0.09%
27	5	Kömür ve linyit çıkartılması	2	12	6	0.10%	0.04%
28	11	İçeceklerin imalatı	2	56	28	0.10%	0.17%
29	19	Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	2	20	10	0.10%	0.06%
30	21	Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	2	120	60	0.10%	0.36%
31	12	Tütün ürünleri imalatı	1	1,100	1100	0.05%	3.30%
		Toplam	1,953	33,312	17	100.00%	100.00%

Kaynak: Samsun Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, Sıralama Firma sayısına göre yapılmıştır.

Samsun'da İşletme Sayılarına Göre Sektörler

Samsun İli Sanayi Sicil Kayıtlarına Göre İlk 20 Sektör ve İşletme Sayıları (31.12.2018)

Grafik: Samsun TSO

SEKTÖRLERE GÖRE İSTİHDAM

Sanayi sicil kayıtlarına göre Samsun ilinde sektörel olarak en fazla istihdam sırasıyla; 7 Bin 534 kişi ile **Gıda ürünlerinin imalatı**, 3 Bin 24 kişi ile **Giyim Eşyalarının imalatı**, 2 Bin 789 kişi ile **Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)**, 2 Bin 229 kişi ile **Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı**, 2 Bin 1 kişi ile **Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı** sektörleri tarafından sağlanmaktadır. Mobilya imalatı ise 310 firma ve 1.942 kişilik istihdam ile 6'ncı sırada yer almaktadır.

Tablo 2. Samsun'da İstihdam Sayısına Göre Sektörler

SN	Kod	Tanım	Firma Sayısı	İstihdam	Firma Başına İstihdam	Firma Payı	İstihdam Payı
1	10	Gıda ürünlerinin imalatı	572	7,534	13	29.29%	22.62%
2	14	Giyim eşyalarının imalatı	56	3,024	54	2.87%	9.08%

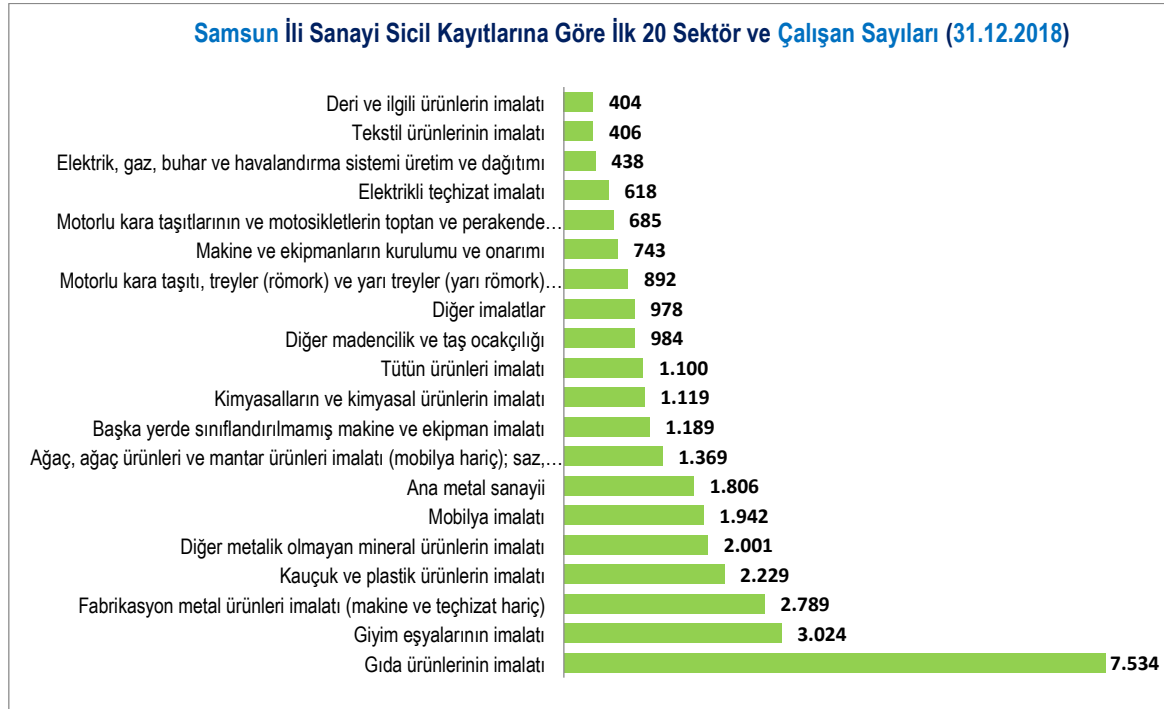
3	25	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	140	2,789	20	7.17%	8.37%
4	22	Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	137	2,229	16	7.01%	6.69%
5	23	Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	103	2,001	19	5.27%	6.01%
6	31	Mobilya imalatı	310	1,942	6	15.87%	5.83%
7	24	Ana metal sanayii	36	1,806	50	1.84%	5.42%
8	16	Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç);	128	1,369	11	6.55%	4.11%
9	28	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	101	1,189	12	5.17%	3.57%
10	20	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	41	1,119	27	2.10%	3.36%
11	12	Tütün ürünleri imalatı	1	1,100	1100	0.05%	3.30%
12	8	Diğer madencilik ve taş ocakçılığı	56	984	18	2.87%	2.95%
13	32	Diğer imalatlar	57	978	17	2.92%	2.94%
14	29	Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	16	892	56	0.82%	2.68%
15	33	Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı	6	743	124	0.31%	2.23%
16	45	Motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin toptan ve perakende ticareti ile onarımı	14	685	49	0.72%	2.06%
17	27	Elektrikli teçhizat imalatı	45	618	14	2.30%	1.86%
18	35	Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtımı	25	438	18	1.28%	1.31%
19	13	Tekstil ürünlerinin imalatı	13	406	31	0.67%	1.22%
20	15	Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	11	404	37	0.56%	1.21%
21	26	Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	11	395	36	0.56%	1.19%
22	17	Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	20	200	10	1.02%	0.60%
23	18	Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	27	168	6	1.38%	0.50%
24	21	Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	2	120	60	0.10%	0.36%

25	11	İçeceklerin imalatı	2	56	28	0.10%	0.17%
26	38	Atığın toplanması, ıslahı ve bertarafı faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı	3	30	10	0.15%	0.09%
27	62	Bilgisayar programlama, danışmanlık ve ilgili faaliyetler	7	27	4	0.36%	0.08%
28	30	Diğer ulaşım araçlarının imalatı	5	22	4	0.26%	0.07%
29	19	Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	2	20	10	0.10%	0.06%
30	58	Yazılım, Program	4	12	3	0.20%	0.04%
31	5	Kömür ve linyit çıkartılması	2	12	6	0.10%	0.04%
		Toplam	1,953	33,312	17	100.00%	100.00%

Kaynak: Samsun Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü

Şekil 2. Samsun'da Çalışan Sayılarına Göre Sektörler

Grafik: Samsun TSO

FASILLAR İTİBARIYLA İHRACAT

2019 Ocak-Aralık döneminde Samsun ilinden en fazla ihracat yapılan ilk 5 fasıl paylarıyla aşağıda sıralanmıştır.

1. Demir ve Çelik; %18.94
2. Değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluteni; %15.09
3. Kauçuk ve kauçuktan eşya; %8.64
4. Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları; %8.35
5. Demir veya çelikten eşya; %7.86

İçerisinde Samsun mobilya sektörünün ihraç ettiği “Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb., prefabrik yapılar” fasıldan ise 11.514.079 ABD Doları ihracat gerçekleştirilmiştir. İlgili fasıl Samsun’un en fazla ihracat yaptığı 11’inci fasıldır.

Tablo 3.Samsun'da Fasıllar İtibariyle İhracat

SN	Fasıl	Fasıl adı	İHRACAT		İTHALAT	
			Değer (\$)	Pay (%)	Değer (\$)	Pay (%)
		Toplam	724,679,023	100.00%	712,618,009	100.00%
1	72	Demir ve çelik	137,255,116	18.94%	242,052,028	33.97%
2	11	Değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluteni	109,335,135	15.09%	268,467	0.04%
3	40	Kauçuk ve kauçuktan eşya	62,604,372	8.64%	2,037,139	0.29%
4	84	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	60,503,414	8.35%	19,569,955	2.75%
5	73	Demir veya çelikten eşya	56,965,269	7.86%	1,934,713	0.27%
6	3	Balıklar, kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar ve suda yaşayan diğer omurgasız hayvanlar	54,501,673	7.52%	1,489,602	0.21%
7	87	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, akse	53,572,672	7.39%	6,433,705	0.90%

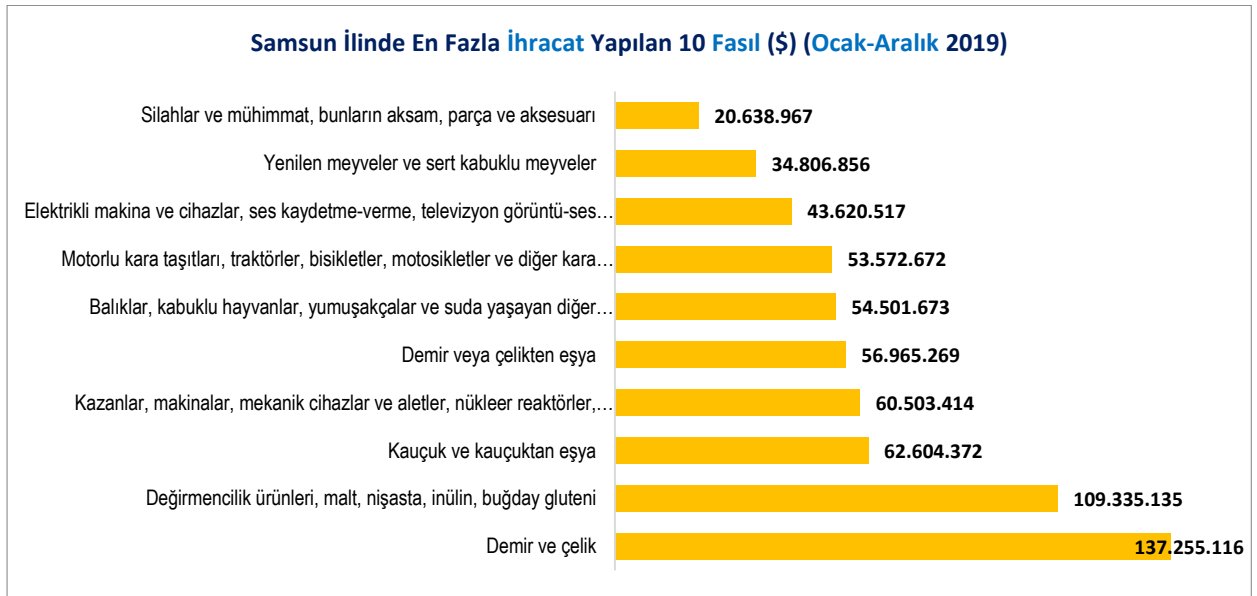
8	85	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-	43,620,517	6.02%	14,819,139	2.08%
9	8	Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	34,806,856	4.80%	2,287,532	0.32%
10	93	Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı	20,638,967	2.85%	7,359,435	1.03%
11	94	Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb., prefabrik yapılar	11,514,079	1.59%	1,753,844	0.25%
12	39	Plastikler ve mamulleri	9,870,371	1.36%	5,174,196	0.73%
13	71	Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	8,630,504	1.19%	17,196	0.00%
14	16	Et, balık, kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar veya diğer su omurgasızlarının müstahzarları	7,632,244	1.05%		0.00%
15	44	Ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü	7,354,150	1.01%	1,805,580	0.25%
16	48	Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	6,235,878	0.86%	4,860,947	0.68%
17	76	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	5,332,436	0.74%	13,313,876	1.87%
18	90	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	3,900,829	0.54%	4,511,423	0.63%
19	20	Sebzeler, meyveler, sert kabuklu meyveler ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar	3,585,486	0.49%	235,240	0.03%
20	92	Müzik aletleri, bunların aksam, parça ve aksesuarı	3,084,600	0.43%	126,240	0.02%
21	19	Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	2,068,477	0.29%		0.00%
22	17	Şeker ve şeker mamulleri	2,012,076	0.28%	355,906	0.05%
23	2	Etler ve yenilen sakatat	1,887,416	0.26%	33,265	0.00%
24	68	Taş, alçı, çimento, amiyant, mika veya benzeri maddelerden eşya	1,873,698	0.26%	534,902	0.08%
25	70	Cam ve cam eşya	1,767,682	0.24%	1,342,979	0.19%
26	25	Tuz, kükürt, topraklar ve taşlar, alçılar, kireçler ve çimento	1,424,576	0.20%	277,236	0.04%

27	10	Hububat	1,205,282	0.17%	197,978,386	27.78%
28	83	Adi metallerden çeşitli eşya (kilit, kasa, mobilya tertibatı, vb.)	980,480	0.14%	474,100	0.07%
29	61	Örme giyim eşyası ve aksesuarı	829,631	0.11%	2,622,068	0.37%
30	27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral	743,937	0.10%	53,864,153	7.56%

Kaynak: TÜİK, ilk 30 Fasil Listelenmiştir. Sıralama **ihracat** değerine göre.

Şekil 3. Samsun'da En Fazla İhracat Yapılan 10 Fasil

Grafik: Samsun TSO

ISIC (2) FAALİYET KODLARI İTİBARIYLA İHRACAT

2019 Ocak-Aralık ayında Samsun ilinden en fazla ihracat yapılan ilk beş ISIC ⁽²⁾ sınıfı aşağıda sıralanmıştır.

1. Ana metal sanayi; %24.71
2. Gıda ürünleri ve içecek; %22.50
3. Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat; %11.22
4. Plastik ve kauçuk ürünleri; %9.99
5. Motorlu kara taşıtı ve römorklar; %8.05

ISIC(2) Faaliyet Kodları itibariyle Samsun mobilya sektörü, 19.567.091 ABD Doları ile Samsun’da en fazla ihracat yapan 10’uncu sektör olmuştur.

Tablo 4. Samsun'da ISIC(2) Faaliyet Kodları İtibariyle İhracat

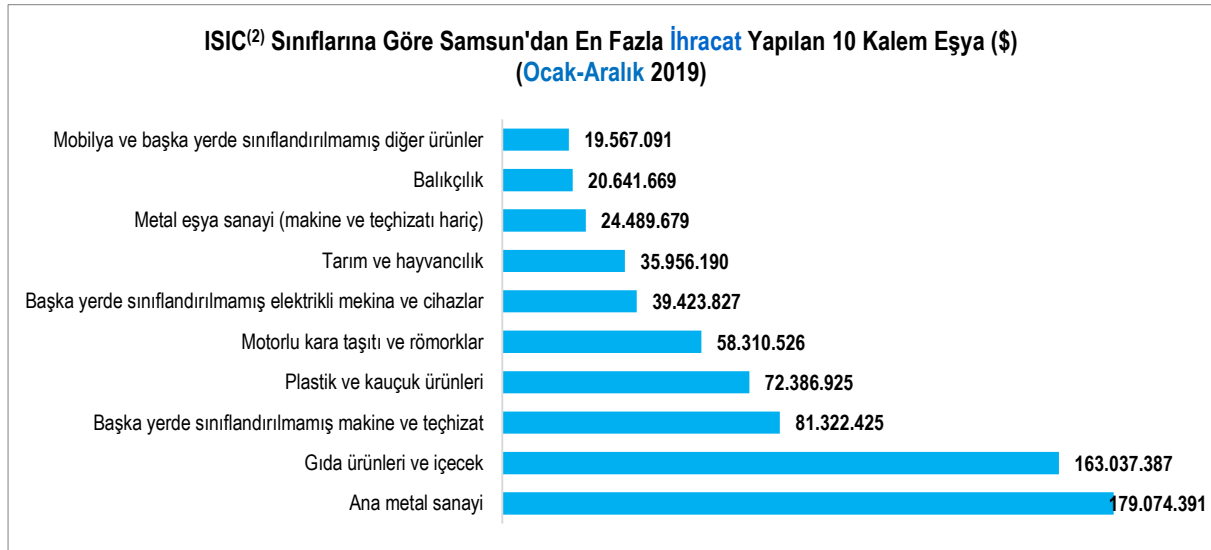
SN	ISIC	ISIC ADI	İHRACAT		İTHALAT	
			Değer (\$)	Pay (%)	Değer (\$)	Pay (%)
		Toplam	724,679,023	100.00%	712,618,009	100.00%
1	27	Ana metal sanayi	179,074,391	24.71%	41,781,119	5.86%
2	15	Gıda ürünleri ve içecek	163,037,387	22.50%	13,851,590	1.94%
3	29	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve teçhizat	81,322,425	11.22%	26,704,053	3.75%
4	25	Plastik ve kauçuk ürünleri	72,386,925	9.99%	4,931,136	0.69%
5	34	Motorlu kara taşıtı ve römorklar	58,310,526	8.05%	6,616,493	0.93%
6	31	Başka yerde sınıflandırılmamış elektrikli makine ve cihazlar	39,423,827	5.44%	14,471,943	2.03%
7	1	Tarım ve hayvancılık	35,956,190	4.96%	215,399,902	30.23%
8	28	Metal eşya sanayi (makine ve teçhizatı hari	24,489,679	3.38%	2,990,166	0.42%
9	5	Balıkçılık	20,641,669	2.85%	44,625	0.01%
10	36	Mobilya ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer ürünler	19,567,091	2.70%	2,095,877	0.29%
11	20	Ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç); hasır vb. örülerek yapılan maddeler	7,351,191	1.01%	1,126,732	0.16%
12	21	Kağıt ve kağıt ürünleri	6,395,683	0.88%	8,573,998	1.20%
13	26	Metalik olmayan diğer mineral ürünler	4,811,176	0.66%	3,288,840	0.46%
14	33	Tıbbi aletler; hassas optik aletler ve saat	3,931,089	0.54%	4,633,191	0.65%
15	17	Tekstil ürünleri	2,955,791	0.41%	4,523,097	0.63%
16	24	Kimyasal madde ve ürünler	1,610,653	0.22%	40,581,120	5.69%
17	18	Giyim eşyası	887,440	0.12%	112,229	0.02%
18	14	Taşocakçılığı ve diğer madencilik	767,516	0.11%	277,236	0.04%
19	19	Dabaklanmış deri, bavul, el çantası, saraciye ve ayakkabı	374,302	0.05%	269,509	0.04%
20	40	Elektrik, gaz ve su	303,345	0.04%		0.00%
21	10	Maden kömürü , linyit ve turb	300,311	0.04%	53,841,509	7.56%

22	30	Büro, muhasebe ve bilgi işleme makinaları	263,675	0.04%	106,999	0.02%
23	22	Basım ve yayım; plak, kaset vb.	168,665	0.02%	13,038	0.00%
24	13	Metal cevherleri	145,404	0.02%		0.00%
25	23	Kok kömürü, rafine edilmiş petrol ürünleri ve nükleer yakıtlar	138,066	0.02%	425,437	0.06%
26	51	Atık ve hurdalar	48,977	0.01%	264,148,278	37.07%
27	35	Diğer ulaşım araçları	9,074	0.00%	937,920	0.13%
28	92	Eğlence, kültür ve sporla ilgili faaliyetler	4,577	0.00%	94,075	0.01%
29	32	Radio, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları	1,978	0.00%	777,219	0.11%
30	2	Ormancılık ve tomrukçuluk		0.00%	678	0.00%

Kaynak: TÜİK, ISIC:(International Standard Industrial Classification of All Economic Activities), sıralama ihracat tutarına göre.

Şekil 4. Samsun'da ISIC(2) Faaliyet Kodlarına Göre En Fazla İhracat Yapılan Kalemler

Grafik: Samsun TSO

ISIC (4) FAALİYET KODLARI İTİBARIYLA İHRACAT

2019 Ocak-Aralık döneminde Samsun ilinden en fazla ihracat yapılan ilk beş ISIC ⁽⁴⁾ sınıfı aşağıda sıralanmıştır;

1. Demir-çelik ana sanayi; %24.52
2. Öğütülmüş tahıl ürünleri; %15.25

3. Motorlu kara taşıtlarının motorlarıyla ilgili parça ve aksesuarları; %6.26

4. Balık ürünleri; %5.76

5. İzole edilmiş tel ve kablolar; %4.98

ISIC (4) Faaliyet Kodları itibariyle Samsun mobilya sektörü, 7,533,808 ABD Doları ile Samsun’da en fazla ihracat yapan 18’inci sektör olmuştur.

Tablo 5. Samsun'da ISIC(4) Faaliyet Kodları İtibariyle İhracat

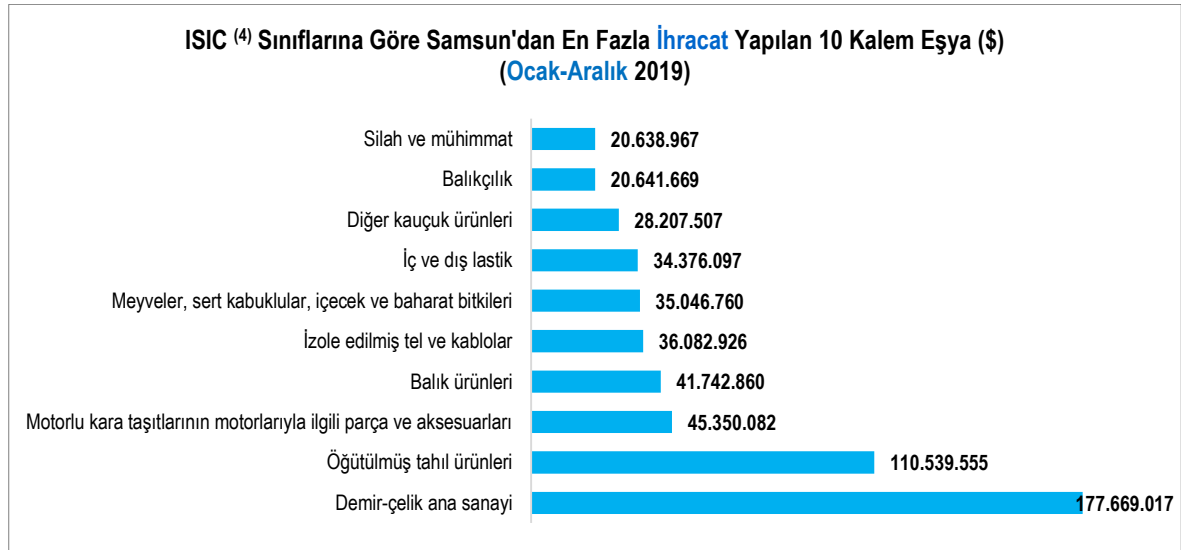
SN	ISIC	ISIC (4) AD	İHRACAT		İTHALAT	
			Değer (\$)	Pay (%)	Değer (\$)	Pay (%)
		Toplam	724,679,023	100.00%	712,618,009	100.00%
1	2710	Demir-çelik ana sanayi	177,669,017	24.52%	21,405,565	3.00%
2	1531	Öğütülmüş tahıl ürünleri	110,539,555	15.25%	106,466	0.01%
3	3430	Motorlu kara taşıtlarının motorlarıyla ilgili parça ve aksesuarları	45,350,082	6.26%	6,562,555	0.92%
4	1512	Balık ürünleri	41,742,860	5.76%	7,386,526	1.04%
5	3130	İzole edilmiş tel ve kablolar	36,082,926	4.98%	152,035	0.02%
6	113	Meyveler, sert kabuklular, içecek ve baharat bitkileri	35,046,760	4.84%	2,321,042	0.33%
7	2511	İç ve dış lastik	34,376,097	4.74%	548,761	0.08%
8	2519	Diğer kauçuk ürünleri	28,207,507	3.89%	1,486,766	0.21%
9	500	Balıkçılık	20,641,669	2.85%	44,625	0.01%
10	2927	Silah ve mühimmat	20,638,967	2.85%	7,359,435	1.03%
11	2899	Başka yerde sınıflandırılmamış metal eşya	18,024,273	2.49%	2,281,802	0.32%
12	2924	Maden, taşocağı ve inşaat makineleri	16,725,410	2.31%	215,292	0.03%
13	2914	Sanayi fırını, ocak ve ocak ateşleyiciler	15,118,759	2.09%	40,088	0.01%
14	3410	Motorlu kara taşıtları ve motorları	10,924,990	1.51%	18,080	0.00%
15	2520	Plastik ürünleri	9,803,321	1.35%	2,895,609	0.41%
16	2912	Pompa, kompresör, musluk ve vana	8,973,863	1.24%	2,709,650	0.38%
17	3691	Kuyumculuk ve ilgili maddeler	8,629,266	1.19%	16,965	0.00%

18	3610	Mobilya	7,533,808	1.04%	999,577	0.14%
19	2021	Tahta plaka; kontrplak, yonga levha, sunta, diğer pano ve tahtalar	6,384,126	0.88%	95,843	0.01%
20	2913	Mil yatağı, dişli, dişli takımı ve tahrik tertibatı	6,281,067	0.87%	5,045,928	0.71%
21	2101	Kağıt hamuru, kağıt ve mukavva	5,240,636	0.72%	7,074,646	0.99%
22	2919	Diğer genel amaçlı makineler	4,686,742	0.65%	1,769,875	0.25%
23	1513	İşlenmiş sebze ve meyveler	3,563,704	0.49%	235,240	0.03%
24	2811	Metal yapı malzemeleri	3,394,061	0.47%	21,365	0.00%
25	3692	Müzik aletleri	3,084,600	0.43%	126,240	0.02%
26	3311	Tıbbi ve cerrahi teçhizat ile ortopedik araçlar	3,012,068	0.42%	2,445,359	0.34%
27	2925	Gıda, içecek ve tütün işleyen makineler	2,821,940	0.39%	985,993	0.14%
28	1543	Kakao, çikolata ve şekerleme	2,754,559	0.38%	195,903	0.03%
29	3420	Motorlu kara taşıtlarının karasörleri ve römorkları	2,035,454	0.28%	35,858	0.01%
30	1544	Makarna, şehriye, kuskus vb. unlu mamüller	2,017,362	0.28%		0.00%

Kaynak: TÜİK, ISIC:(International Standard Industrial Classification of All Economic Activities), ilk 30 sınıf listelendi. Sıralama ihracat değerine göre.

Şekil 5. Samsun'da ISIC(4) Faaliyet Kodlarına Göre En Fazla İhracat Yapılan Kalemler

Grafik: Samsun TSO

SEKTÖR TANIMI

Ticarete konu olan tüm ürünler için iki temel sınıflandırma sistemi kullanılmaktadır. Detaylı veriler için Armonize Mal Tanımı ve Kodlama Sistemi (The Harmonized Commodity Description and Coding Systems) kısaca Armonize Sistem kullanılırken, toplulaştırılmış veriler için ise Standart Uluslararası Ticari Sınıflandırma (SITC Rev.3, Standart International Trade Classification) kullanılmaktadır. Mobilya, Standart Uluslararası Ticari Sınıflandırmaya (SITC) göre 821. ve 872.4. bölümlerde sınıflandırılmıştır. Mobilyanın SITC-Standart Uluslararası Ticari Sınıflandırılması aşağıda verilmektedir.

SITC Kodu - Ürün Tanımı

821.1 – Oturmaya mahsus mobilyalar (yatak haline getirilebilen türden olsun olmasın), bunların aksam ve parçaları

821.2 – Yatak takımı eşyası ve benzeri eşya

821.3 – Metalden mobilyalar (başka yerde sınıflandırılmayan)

821.5 – Ahşap mobilyalar (başka yerde sınıflandırılmayan)

821.7 – Diğer maddelerden mobilyalar (başka yerde sınıflandırılmayan)

821.8 – 821.3, 821.5 ve 821.7 grubundaki mobilyaların aksam ve parçaları

872.4 – Tıpta, cerrahide, diş hekimliğinde ve veterinerlikte kullanılan mobilyalar, bunların aksam ve parçaları

Kısa anlamda Armonize Sistem, geniş anlamda ise Gümrük Tarife İstatistik Pozisyon Kodları (GTİP) esas alınarak oluşturulan Mobilya ürün tanımları aşağıda verilmektedir.

GTİP Kodu – Ürün Tanımı

GTİP, Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu'nun kısaltmasıdır. Ülkemizde, genel olarak tarife cetvelinin yerine kullanılan GTİP, Türk Gümrük Tarife Cetveli'nde 12 haneli koda verilen isimdir. GTİP, İngilizce'de, HS Code, Customs Tariff, Harmonized Code veya Harmonized System olarak adlandırılmaktadır. Bu araştırma GTİP kodları baz alınarak

gerçekleştirilmiştir. Araştırmada incelenen mobilya ürün gruplarını altı kırılımları ile dahil eden 9403, mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları incelenmiştir.

Bu araştırma, Samsun Bölgesindeki mobilya sektöründe faaliyet gösteren firmaların doğru pazarlara yönelmelerini, uluslararası pazarlama faaliyetlerinin daha verimli yürütmelerini, ihracatlarını arttırmaları ve uluslararası pazarlardaki fırsatları keşfetmelerini amaçlamaktadır. Bu kapsamda yukarıda yer alan GTİP Kodlarına göre dünyada ilgili GTİP kapsamında ithalat gerçekleştiren ülkelerin ortalama ürün/birim fiyat verileri, yıllara göre ithalat hacimleri, çeyreklere göre ithalat hacimleri, ithalat göstergeleri, Türkiye'nin ihracat verileri, Türkiye'nin ihracat göstergeleri, Türkiye'den ihraç edilen mobilya ürünlerine uygulanan gümrük vergileri, dünya ihracat rakamları ve dünya ihracat göstergeleri bu araştırmada incelenecektir ve bölgemizdeki firmalar için olası hedef pazarlar belirlenecektir. Raporun devam eden kısımlarında yukarıda yer alan GTİP kodları sırasıyla incelenecektir.

Ürün Birim Fiyat Verileri

Gümrük tarife istatistik pozisyonuna göre 9403, mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları ürünlerin 2019 yılı ithalat/ihracat işlemlerinin toplamına ve geneline göre fiyat/birim oranları aşağıdaki tabloda incelenmiştir.

Tablo 6. Ülkelere Göre Ürün/Fiyat Verileri

Importers	2017		2018		2019	
	Imported unit value	Unit	Imported unit value	Unit	Imported unit value	Unit
United States of America		US Dollar/Mixed		US Dollar/Mixed		US Dollar/Mixed
Germany	2589	US Dollar/Tons	2730	US Dollar/Tons	2578	US Dollar/Tons
France	2998	US Dollar/Tons	3223	US Dollar/Tons	3113	US Dollar/Tons
United Kingdom	2831	US Dollar/Tons	2942	US Dollar/Tons	2859	US Dollar/Tons
Canada						
Japan	2785	US Dollar/Tons	2866	US Dollar/Tons	2882	US Dollar/Tons
Switzerland	5079	US Dollar/Tons	5443	US Dollar/Tons	5420	US Dollar/Tons
Australia		US Dollar/Mixed		US Dollar/Mixed		US Dollar/Mixed
Spain			2482	US Dollar/Tons	2415	US Dollar/Tons
China	3664	US Dollar/Tons	4001	US Dollar/Tons	4174	US Dollar/Tons
Norway	4167	US Dollar/Tons	4291	US Dollar/Tons	4241	US Dollar/Tons
Korea, Republic of	2536	US Dollar/Tons	2576	US Dollar/Tons	2638	US Dollar/Tons
Denmark	2934	US Dollar/Tons			2927	US Dollar/Tons
Russian Federation			2870	US Dollar/Tons	2754	US Dollar/Tons
Czech Republic	2455	US Dollar/Tons			1975	US Dollar/Tons
Hong Kong, China	2791	US Dollar/Tons	2877	US Dollar/Tons	2800	US Dollar/Tons
Malaysia		US Dollar/Tons		US Dollar/Mixed		US Dollar/Mixed

Yukarıdaki tabloya göre, ithalat değeri bakımından 2019 yılında en yüksek birim fiyatta

ithalat gerçekleştiren ülke ton başına 5.420 ABD Doları ile İsviçre'dir. İsviçre'yi takip eden diğer ülkeler ise 4.241 ABD Doları ile Norveç ve 4.174 ABD Doları ile Çin'dir. ABD, Kanada ve Avustralya'nın birim ölçüleri karışık olarak belirtildiğinden dolayı yorumlanmamıştır.

HEDEF PAZAR

Pazar araştırması; bir ürünün üretim aşamasından önce ya da üretim aşamasında; pazarın büyüklüğü, potansiyel müşterilerin yapısını ve kurgusunu, hedef fiyatları, rakip firmalar ve onların ürünleri, üründen beklenen özellikler gibi alanlarda yapılan araştırmaların genel adıdır. Hedef pazar raporu ile de Samsun Mobilya Sektörünün olası hedef pazarlar tespiti araştırmasının yapılması amaçlanmıştır.

Pazarların türüne, yapısına, pazarda yer alan oyunculara, rakiplere, yıllara göre küresel değişkenlere göre pazarın hacmi, pazardaki hedef gruplar, pazar payları değişebilmektedir. Bu yüzden dış pazarların yapıları incelenirken farklı yaklaşımlar ele alınmış, isabetli olabilecek önermelere ulaşmada pazarla ilgili mevcut bilgiler kullanılarak hedef pazar çalışmaları düzenlenmiştir.

HEDEF PAZAR TESPİTİ

İthalat Hacimlerine Göre Pazarlar

Hedef pazarlar incelenirken inceleyeceğimiz ilk veri ülkelerin pazar/ithalat büyüklükleri olacaktır. Büyük pazarlarda büyük müşterilerle yüksek kapasiteli çalışmak şüphesiz ki yoğun rekabet denizinde, firma için büyük kazançlar vaadeden bir kazanım olarak ele alınabilir. Büyük pazarların büyüme veya küçülme eğilimleri de hedef pazarı belirlerken göz atacağımız bir başka değişkendir. Bütün bu ve bunlara ek veriler ile yapacağımız incelemeye ülkelerin yıllara göre ithalat verilerinin incelendiği tablo ile başlayabiliriz;

Tablo 7. Yıllara Göre İthalat Verileri (Bin ABD Doları)

Importers	Imported value in 2015	Imported value in 2016	Imported value in 2017	Imported value in 2018	2017-2018 Difference	2017-2018 Ratio
United States of America	22240421	23248878	25342662	27547149	2204487	8,70%
Germany	5424572	5537561	5792340	6137611	345271	5,96%
United Kingdom	4616378	4394190	4835789	4978109	142320	2,94%
France	3778954	3964643	4278029	4629154	351125	8,21%
Canada	2688316	2628003	2866443	2940220	73777	2,57%
Netherlands	1887538	2033623	2417882	2786458	368576	15,24%
Japan	2538619	2524553	2562316	2664667	102351	3,99%
Switzerland	2058400	2051777	2052530	2156254	103724	5,05%
Australia	1586442	1565418	1626632	1807643	181011	11,13%
Austria	1298023	1398370	1457291	1457353	62	0,00%
Belgium	1218640	1274421	1316837	1414743	97906	7,43%
Italy	1128883	1149128	1195484	1370059	174575	14,60%
Spain	1079352	1097360	1197086	1343077	145991	12,20%
China	959523	1006828	1259952	1334158	74206	5,89%
Sweden	1175441	1157693	1244335	1283549	39214	3,15%
Norway	1109224	1058661	1145029	1139036	-5993	-0,52%
United Arab Emirates	964107	820339	1063221	963602	-99619	-9,37%
Denmark	785867	780786	866468	960242	93774	10,82%
Poland	582278	607057	765210	916781	151571	19,81%
Korea, Republic of	815069	795723	864515	908976	44461	5,14%
Saudi Arabia	1266048	913426	877696	877103	-593	-0,07%
Russian Federation	968345	677131	791384	865505	74121	9,37%

2018 verilerine göre ilgili GTİP kodu kapsamında dünyanın en büyük ithalatçı ülkeleri yukarıdaki tabloda incelenmiştir. İlgili GTİP kodu kapsamında en büyük 3 ithalatçı ülkesi sırasıyla 27.547.149 bin ABD Doları ile ABD, 6.137.611 bin ABD Dolar ile Almanya ve 4.978.109 bin ABD Doları ile İngiltere'dir.

2017 ile 2018 yılları karşılaştırıldığında ise, yukarıdaki tabloda yer alan pazarlar arasında en yoğun büyümenin yaşandığı ülkeler %19,81 ile Polonya, %15,24 ile Hollanda, %14,60 ile İtalya, %12,20 ile İspanya, %11,13 ile Avustralya, %10,82 ile Danimarka, %9,37 ile Rusya, %8,70 ile ABD ve %8,21 ile Fransa'dır.

Çeyreklere Göre İthalat Hacimleri

Çeyreklere göre ithalat hacimleri incelendiğinde, yıllara göre ithalat hacimlerine göre büyük farklılıklara rastlanmaktadır.

İthalat hacimlerini yıllara göre incelemenin yanısıra çeyreklere göre incelemekteki asıl amaç 2019 yılı verilerinin tamamlanmamış olması nedeniyle güncel verilere en yakın olanı, tamamlanmış olan çeyreklerin bilgilerini kıyaslayarak elde etmeye çalışmaktır. 2018 yılının 1. 2. 3. Ve 4. çeyreğinde yapılan ithalat ile 2019 yılının 1. 2. 3. ve 4. çeyreğinde yapılan ithalatlar kıyaslanarak 2018 ve 2019 yılı arasındaki fark gözlemlenmeye ve böylece en güncel pazar verisine ulaşmak amaçlanmıştır.

Tablo B. Çeyreklere Göre İthalat Verileri (Bin ABD Doları)

Importers	Imported value in 2018-Q1	Imported value in 2018-Q2	Imported value in 2018-Q3	Imported value in 2018-Q4	Imported value in 2019-Q1	Imported value in 2019-Q2	Imported value in 2019-Q3	Imported value in 2019-Q4	2018 Q4 - 2019 Q4 Difference	2018 Q4 - 2019 Q4 Ratio
United States of America	6458895	6804314	6918987	7385615	6097952	6542450	6582888	6300951	-1084664	-14,69%
Germany	1719887	1479640	1439105	1555797	1665432	1550400	1457529	1544285	-11512	-0,74%
France	1273795	1160507	1093058	1079800	1200391	1190071	1140496	1149416	69616	6,45%
United Kingdom	1217197	1137107	1145129	1127553	1188297	1211079	1188242	1074817	-52736	-4,68%
Japan	713454	632081	617873	701260	706526	666328	684236	707340	6080	0,87%
Canada	725452	767430	744690	700710	765240	770983	751404	682225	-18485	-2,64%
Switzerland	558124	540646	504628	553267	515872	517969	491111	532374	-20893	-3,78%
Australia	422100	414880	480326	490336	407615	406036	445504	475561	-14775	-3,01%
Spain	345698	346838	327634	322704	338751	363302	352896	330809	8105	2,51%
China	316303	345572	360131	312153	282245	290100	307625	278439	-33714	-10,80%
Norway	289188	294494	268449	286650	294671	286576	270572	275957	-10693	-3,73%
Russian Federation	193223	204662	220123	247495	193633	210270	238900	262071	14576	5,89%
Korea, Republic of	217118	239682	218990	233186	237685	240043	237964	256769	23583	10,11%
Czech Republic	169816	170298	164520	183702	178579	169524	173217	178165	-5537	-3,01%
Malaysia	99744	104990	102592	92655	81158	97300	116343	168441	75786	81,79%
Singapore	117566	126045	122144	132590	106852	109585	115493	121457	-11133	-8,40%
Thailand	77503	77253	87200	110852	91067	106227	112765	111930	1078	0,97%
Taipei, Chinese	71348	75378	80025	89008	84064	86716	98836	107838	18830	21,16%
Portugal	94967	99845	97477	91098	93580	94425	102067	104280	13182	14,47%
Israel	104250	98797	103350	102481	108736	111303	104665	97327	-5154	-5,03%

Yukarıdaki tabloda 2018 yılı ile 2019 yılının çeyrekleri incelenmiştir. Tabloda yer alan ülkelerin ve bilgilerin sıralaması 2019'un 4'üncü çeyreğinde en yüksek ithalatı gerçekleştiren ülkelere göre oluşturulmuştur.

2018'in ve 2019'un 4'üncü çeyrekleri birbirleri ile karşılaştırıldığında en yoğun büyümenin %81,79 ile Malezya'da, %21,16 ile Tayvan'da, %14,47 ile Portekiz'de, %10,11 ile Güney Kore'de, %6,45 ile Fransa'da, %5,89 ile Rusya'da %2,51 ile İspanya'da, %0,97 ile Tayland'da ve %0,87 ile Japonya'da gerçekleştiği görülmektedir.

İthalat Göstergeleri

Uluslararası pazar araştırması sürecinde başvuru bir diğer bilgi türlerini de barındıran kısım ithalat göstergeleridir. İthalat göstergeleri bölümünde; ülkelerin -fiyat/birim bölümünde olduğu gibi- ilgili ürün ithalatlarının ilgili ürün ithalat miktarlarına bölünmesi ile bulunan birim fiyatı yer almaktadır. Uluslararası pazar araştırması kısmının fiyat analizini barındıran bu kısım, işletmeye; ürününün pazardaki ortalama fiyatı üzerinden bilgi vermektedir.

İthalat göstergelerinde dikkat edilen bir diğer veri türü ise tedarik sahanlığı olarak nitelendirdiğimiz; ithalatçı ülkenin ilgili GTİP'ten yaptığı ithalatların ortalama mesafesinin

gösterildiği “average distance” kısmı yer almaktadır. Bu kısım; ürünün lojistik avantajı veya dezavantajı olup olmadığını bize göstermektedir.

Uygulanan ortalama gümrük vergileri kısmı ile de; ilgili ürün gümrük tarife istatistik pozisyonu ile belirtilen 4 haneli kırılımın altında yer alan ürünlere ilgili ülkelerin uyguladığı gümrük vergilerinin ortalamasına yer verilmektedir.

9403 Gümrük tarife istatistik pozisyonuna göre ürün grubunun ithalat göstergelerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 9. Dünya İthalat Göstergeleri

Importers	Select your indicators												
	Value imported in 2018 (USD thousand)	Trade balance in 2018 (USD thousand)	Quantity imported in 2018	Quantity Unit	Unit value (USD/unit)	Annual growth in value between 2014-2018 (%)	Annual growth in quantity between 2014-2018 (%)	Annual growth in value between 2017-2018 (%)	Share in world imports (%)	Average distance of supplying countries (km)	Concentrati on of supplying countries	Average tariff (estimated) applied by the country (%)	Ease of doing business ranking
United States of America	27547149	-24535983	0	No quantity		8		9	31,70	10073	0.28	0.4	8
Germany	6137611	1855311	2247854	Tons	2730	1	1	6	7,10	2433	0.11	0.2	24
United Kingdom	4978109	-3928377	1692032	Tons	2942	2	4	3	5,70	5176	0.12	0.2	9
France	4629154	-3266583	1436375	Tons	3223	3	4	8	5,30	3071	0.11	0.2	32
Canada	2940220	-137086	0	No quantity		1		3	3,40	7293	0.22	2,20	22
Netherlands	2786458	-1389855	787057	Tons	3540	12	10	15	3,20	2712	0.15	0.2	36
Japan	2664667	-2579767	929769	Tons	2866	-1	-1	4	3,10	3473	0.25	0,00	39
Switzerland	2156254	-1726588	396128	Tons	5443	-1	-1	5	2,50	1336	0.21	0.2	38
Australia	1807643	-1745509	0	No quantity		3		11	2,10	8869	0.43	3,20	18
Austria	1457353	-443112	380387	Tons	3831	0	3	0	1,70	1254	0.29	0.2	26
Belgium	1414743	-575423	504361	Tons	2805	-1	2	7	1,60	2414	0.11	0.2	45
Italy	1370059	6435030	519648	Tons	2637	2	3	15	1,60	2853	0.09	0.2	51
Spain	1343077	230756	541194	Tons	2482	4	4	12	1,50	3699	0.1	0.2	30
China	1334158	26755779	333497	Tons	4001	10	7	6	1,50	6643	0.12	10,10	46
Sweden	1283549	93562	469142	Tons	2736	1	1	3	1,50	2175	0.1	0.2	12
Norway	1139036	-1102451	265444	Tons	4291	-2	-1	-1	1,30	1597	0.14	0,00	7
United Arab Emirates	963602	-583259	349214	Tons	2759	-2	-19	-9	1,10	5147	0.13	4,50	11
Denmark	960242	531226	0	No quantity		3		11	1,10	2267	0.11	0.2	3
Poland	916781	4394683	419281	Tons	2187	10	13	20	1,10	2784	0.11	0.2	33
Korea, Republic of	908976	-729142	352889	Tons	2576	5	5	5	1,10	2951	0.36	1,20	5

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, en büyük pazarlar arasında yer alan ilk üç ülkesi arasında yer alan Almanya’nın 1.855.311 bin ABD Doları dış ticaret fazlası verdiği görülmektedir. En fazla açık veren il 3 ülke ise sırasıyla 24.535.983 bin ABD Doları ile ABD, 3.928.377 bin ABD Doları ile İngiltere ve 3.266.583 bin ABD Doları ile Fransa’dır.

Tabloda yer alan ülkelerin dünya ithalatındaki payları incelendiğinde ise ABD’nin %31,70 ile dünya birincisi olduğu görülmektedir. ABD’yi takip eden diğer ülkeler ise sırasıyla %7,1 ile Almanya, %5,7 ile İngiltere, %5,3 ile Fransa, %3,4 ile Kanada, %3,2 ile Hollanda, %3,1 ile Japonya, %2,5 ile İsviçre ve %2,1 ile Avustralya’dır.

Tedarik sahanlığı incelendiğinde ise ortalama olarak en uzak mesafeden ithalat gerçekleştiren ilk 3 ülkenin 10.073 kilometre ile ABD, 8.869 kilometre ile Avustralya ve 7.293 kilometre ile Kanada olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki tabloda ilgili ülkelerin iş yapma kolaylığı incelendiğinde ise Danimarka, Güney Kore, Norveç, ABD, İngiltere ve Birleşik Arap Emirlikleri öne çıkmaktadır.

Türkiye İhracat Verileri

Hedef pazarların belirlenmesi sürecinde en önemli veri türlerinden biri de ihracatçı ülkenin diğer ülkelerde olan ticaret kapasitesinin ilgili ürün özelinde incelenerek yorumlanmasıdır. Bu yorumlama süreci özelinde; iki ülke arasındaki siyasi ilişkiler, ürünün tedarik sahanlığının uygunluğu veya darlığı, ithalata konu ülkenin gümrük uygulamaları, ithalata konu ülkenin gümrük vergileri, ihracatçı ülkenin ürünlerinin nihai tüketici nezdinde yer bulması, kültürel etkileşim, pazar genişliği ve pazardaki kalite gereksiniminin karşılanması yer almaktadır. İki ülke arasındaki ticaretin yoğunluğu veya darlığı; yukarıda belirtilen bu unsurları tanımlayıcı bir etken olarak ele alınmaktadır.

Türkiye'nin Yıllara Göre İhracatı

Türkiye ihracatının incelenmesine ilk olarak yıllara göre Türkiye'nin ilgili üründen; 9403, mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları ürünlerinden hedef ülkelere gerçekleştirdiği ihracatın incelenmesi ile başlanacaktır.

Tablo 20 Türkiye'nin İhracatı (Bin ABD Doları)

Importers	Exported value in 2017	Exported value in 2018	Exported value in 2019
Iraq	288288	309420	344605
Libya, State of	61915	95107	159801
Saudi Arabia	123922	120861	140875
Germany	85682	96719	106043
France	49726	63599	71871
Israel	38415	48456	63877
United Kingdom	49301	52861	56041
Qatar	23578	42991	55573
United States of America	17836	29080	43228
United Arab Emirates	37383	38723	41527
Netherlands	31932	34336	40386
Azerbaijan	26304	30779	34799
Romania	21095	27292	31196
Georgia	19224	24810	28531
Morocco	18594	20789	22639
Spain	12579	25829	20116
Bulgaria	20153	16897	18891
Belgium	14580	16999	18813
Kuwait	13361	17722	17802
Oman	11734	16917	17636

Yukarıdaki tabloda Türkiye'nin ilgili GTİP kodu kapsamında gerçekleştirdiği ihracat incelendiğinde, Türkiye'den yoğun ihracatın Irak, Libya, Suudi Arabistan, Almanya, Fransa, İsrail, İngiltere, Katar, Birleşik Arap Emirlikleri ve ABD'ye gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo 1. Türkiye Pazarının Büyüdüğü Ülkeler

Importers	Exported growth in value between 2017-2018, %	Exported growth in value between 2018-2019, %	Exported value in 2019, US Dollar thousand
Iraq	7	11	344605
Libya, State of	54	68	159801
Saudi Arabia	-2	17	140875
Germany	13	10	106043
France	28	13	71871
Israel	26	32	63877
United Kingdom	7	6	56041
Qatar	82	29	55573
United States of America	63	49	43228
United Arab Emirates	4	7	41527
Netherlands	8	18	40386
Azerbaijan	17	13	34799
Romania	29	14	31196
Georgia	29	15	28531
Morocco	12	9	22639
Spain	105	-22	20116
Bulgaria	-16	12	18891
Belgium	17	11	18813
Kuwait	33	0	17802
Oman	44	4	17636
Italy	23	-16	16809
Algeria	-36	-29	14629
Jordan	0	-17	14273
Uzbekistan	52	137	14030
Serbia	7	24	13417
Nigeria	45	117	13122
Greece	34	-9	12959
Kazakhstan	-19	-1	12506
Austria	24	-2	10135
Russian Federation	72	-11	10024

Yukarıdaki tabloya göre 2018-2017 yılları karşılaştırıldığında Türkiye pazar payının en çok artış gösterdiği ülkeler %137 ile Özbekistan, %117 ile Nijerya, %68 ile Libya, %49 ile ABD, %32 ile İsrail, %29 ile Katar, %24 ile Sırbistan, %18 ile Hollanda ve %17 ile Suudi Arabistan ülkeleri olmuştur.

Türkiye İhracat Göstergeleri

Türkiye ihracatının ilgili GTİP kodu kapsamında göstergelerinin incelenmesi, ihracat stratejisinin belirlenmesinde önemli bir kısmı oluşturmaktadır.

Tablo 2. Türkiye İhracat Göstergeleri

Importers	Value exported in 2018 (USD thousand)	Trade balance 2018 (USD thousand)	Share in Turkey's exports (%)	Quantity exported in 2018	Quantity unit	Unit value (USD/unit)	Growth in exported value between 2014-2018 (% p.a.)	Growth in exported quantity between 2014-2018 (% p.a.)	Growth in exported value between 2017-2018 (% p.a.)	Ranking of partner countries in world imports	Share of partner countries in world imports (%)	Total imports growth in value of partner countries between 2014-2018 (% p.a.)	Average distance between partner countries and all their supplying markets (km)	Concentration of all supplying countries of partner countries	Average tariff (estimated) faced by Turkey (%)	Ease of doing business ranking
Iraq	309420	309365	20,80	194449	Tons	1591	-2	12	7	27	0,70	4	2706	0,35		171
Saudi Arabia	120861	120850	8,10	57558	Tons	2100	7	12	-2	21	1,00	-8	5126	0,14	5,00	92
Germany	96719	69012	6,50	33836	Tons	2858	10	10	13	2	7,10	1	2433	0,11	0,00	24
Libya, State of	95107	95107	6,40	60177	Tons	1580	-13	-5	54	57	0,20	-22	2665	0,53	0,00	186
France	63599	61386	4,30	22029	Tons	2887	11	11	28	4	5,30	3	3071	0,11	0,00	32
United Kingdom	52861	50587	3,60	17400	Tons	3038	5	12	7	3	5,70	2	5176	0,12	0,00	9
Israel	48456	47992	3,30	20097	Tons	2411	43	59	26	31	0,50	7	4262	0,16	0,00	49
Qatar	42991	42984	2,90	10410	Tons	4130	37	34	82	42	0,30	-4	4884	0,15	5,00	83
United Arab Emirates	38723	38484	2,60	14296	Tons	2709	6	9	4	17	1,10	-2	5147	0,13	5,00	11
Netherlands	34336	32766	2,30	12188	Tons	2817	10	11	8	6	3,20	12	2712	0,15	0,00	36
Azerbaijan	30779	30776	2,10	12854	Tons	2395	-34	-24	17	73	0,09	-6	2632	0,27	14,20	25
United States of America	29080	27422	2,00	5159	Tons	5637	25	35	63	1	31,70	8	10073	0,28	0,00	8
Romania	27292	23672	1,80	14847	Tons	1838	20	36	29	29	0,60	15	1502	0,13	0,00	52
Spain	25829	17530	1,70	6007	Tons	4300	43	41	105	13	1,50	4	3699	0,1	0,00	30
Georgia	24810	24749	1,70	9491	Tons	2614	-1	3	29	82	0,07	-4	2553	0,17	0,00	6
Morocco	20789	20786	1,40	9401	Tons	2211	22	31	12	52	0,20	3	4011	0,12	0,00	60
Algeria	20516	20516	1,40	10364	Tons	1980	-3	-4	-36	54	0,20	-11	5456	0,21	30,00	157
Italy	19992	-2579	1,30	7379	Tons	2709	16	30	23	12	1,60	2	2853	0,09	0,00	51
Kuwait	17722	17722	1,20	7006	Tons	2530	10	11	33	39	0,40	2	5115	0,1	5,00	97
Jordan	17269	17269	1,20	9943	Tons	1737	21	37	0	64	0,10	3	4387	0,13	28,60	104
Belgium	16999	16904	1,10	7026	Tons	2419	4	9	17	11	1,60	-1	2414	0,11	0,00	45
Oman	16917	16917	1,10	10061	Tons	1681	38	56	44	45	0,30	9	3932	0,2	5,00	78
Bulgaria	16897	14630	1,10	7270	Tons	2324	21	17	-16	58	0,10	7	2005	0,13	0,00	59
Cyprus	15944	15943	1,10	6653	Tons	2397	1038	477	-8	78	0,08	8	3200	0,2	0,00	57
Greece	14273	13857	1,00	5968	Tons	2392	11	12	34	47	0,30	3	2946	0,13	0,00	72
Kazakhstan	12674	12670	0,90	4050	Tons	3129	-10	-5	-19	49	0,20	-11	2759	0,25	10,00	28

Türkiye ihracat göstergeleri tablosu; Türkiye'nin yıllara göre ilgili ürün GTİP'inden gerçekleştirdiği ihracatın oranına göre sıralanmıştır. Türkiye'nin yıllara göre ihracatına göre ilk sırada yer alan ülkeler, bir önceki kısımlarda da belirtildiği gibi Irak, Suudi Arabistan, Almanya ve Libya'dır.

Türkiye ilgili GTİP kodu kapsamında dünya ihracatında 11'inci sıradadır ve ihracatı dünya ihracatının %1,7'sini gerçekleştirmektedir. Türkiye'den bu kapsamda ihraç edilen bir ürünün ton başına ortalama birim fiyatı 2.248 ABD Doları olarak hesaplanmıştır.

İhracat göstergeleri tablosu incelendiğinde; diğer verilere ek olarak ihracat stratejisini etkileyecek veriler; fiyat/birim, iş gerçekleştirme/yürütme kolaylığı ve ortalama gümrük vergisi uygulama alanlarında karşılaşılan süreçlerin değerlendirmeleri göz önünde bulundurulmaktadır.

Ürün/fiyat avantajının bulunduğu pazarlar incelendiğinde 5.443 ABD Doları ile İsviçre'nin öne çıktığı görülmektedir. Fiyat açısından avantajlı ve yüksek kar marjlarının elde edilebileceği veya katma değerli ürünlerin talep gördüğü bir diğer pazar ise 4.291 ABD Doları ile Norveç'tir. Bu ülkeleri takip eden diğer ülkeler ise Çin, Avusturya, Hollanda, Fransa, İngiltere, Japonya ve Belçika'dır. Birim fiyatı avantajı yüksek olan ülkeler sıralanırken; ithalat hacmi büyük olan pazarlar arasından kıyaslama yapılmıştır. Buna göre; birim fiyat avantajı

bulunan ancak büyük bir ithalat hacmi bulunmayan ülkeler liste dışı tutulmuştur.

Gümrük vergi oranları ortalamaları incelendiğinde ise Çin'in %10,1, Birleşik Arap Emirlikleri'nin %4,5 ve Avustralya'nın ise %3,2 oranında vergi uyguladığı görülmektedir.

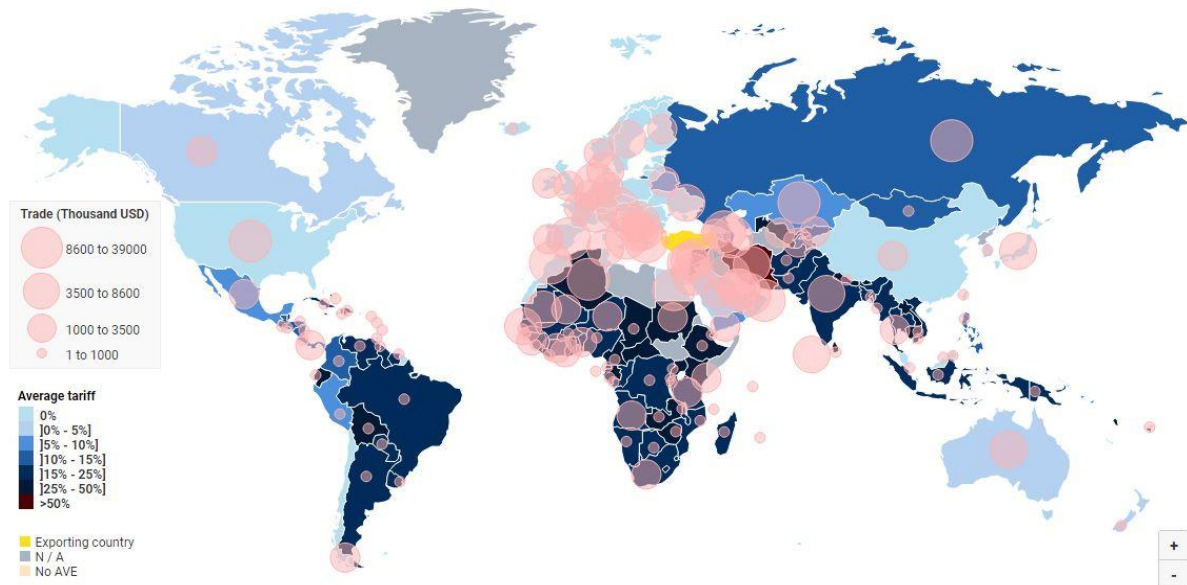
Listede yer alan ülkelere göre dünya ithalat hacminde en büyük paya sahip ülkelerin ise sıralamasıyla; ABD, Almanya, İngiltere, Fransa, Hollanda, İtalya, Belçika, İspanya, Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan ve Irak olduğu görülmektedir.

Türkiye İhracatı Gümrük Uygulamaları

İhracatı doğrudan etkileyen önemli unsurlardan birisi de gümrük vergileridir. Gümrük vergisi, dış ticaret yapan iki veya daha fazla ülke arasında ve hizmetlerin ülkeye girişlerinde o ülke ekonomisinin aldığı vergidir. Bir ülke başka ülkeye ihracat yaptığında karşı ülke malın ülkeye girişinde gümrük vergisi adında belli oranlarda ve mal çeşidine göre çeşitlenmiş para alır. Dünya piyasasında rekabet artırıcı ve iç piyasayı güçlendirici düzenli ve devamlı politikaların uygulanmasında gümrük vergileri önemli bir araçtır.

Türkiye ihracatını etkileyen ilgili GTİP kodu kapsamındaki ürünlerde uygulanan gümrük vergilerine aşağıdaki haritada görsel olarak yer verilmiştir.

Şekil 6. Gümrük Vergi Uygulamaları

Yukarıdaki görselde tarif edilen bölgeler Türkiye’den yapılan ilgili gümrük tarife istatistik pozisyonu ile tanımlanmış ürünlere, diğer ülkelere uygulanan gümrük vergisi oranlarını göstermektedir. Görsel göre; gümrük vergisi uygulanmayan veya düşük uygulanan ülkeden, gümrük vergisi çok uygulanan ülkeye doğru mavinin tonları ile açıktan koyuya gösterilmiştir. Aynı zamanda görselde yer alan balonlar Türkiye’den ilgili bölgelere gerçekleşen ihracatın büyüklüğünü ifade etmektedir.

Tablo 13. Uygulanan Efektif Gümrük Vergileri

MARKET	MFN tariffs	Effectively applied tariffs	Pref. Margin	Tariff year	# NTLC in the HS6 code	HS Revision	Import value in 2018	# PTA	# NTM	Distance
Australia	5%	5%	0%	2019	11	HS17	3736	1		14112
Austria	0.76%	0%	0.76%	2020	32	HS17	14335	1	72	1573
Azerbaijan	14.24%	14.24%	0%	2019	25	HS17	35039			1348
Belgium	0.76%	0%	0.76%	2020	32	HS17	60719	1	72	2443
Bulgaria	0.76%	0%	0.76%	2020	32	HS17		1	72	552
Canada	4.94%	4.94%	0%	2019	19	HS17	2398		29	8566
China	0%	0%	0%	2019	24	HS17	3191		564	7194
Cyprus	0.76%	0%	0.76%	2020	32	HS17		1	72	559
Denmark	0.76%	0%	0.76%	2020	32	HS17	4188	1	72	2330
France	0.76%	0%	0.76%	2020	32	HS17	73858	1	72	2413
Georgia	0%	0%	0%	2015	26	HS12	19185	1		967
Germany	0.76%	0%	0.76%	2020	32	HS17	133393	1	72	2111
Greece	0.76%	0%	0.76%	2020	32	HS17	17150	1	72	655
Hungary	0.76%	0%	0.76%	2020	32	HS17		1	72	1279
Indonesia	15.32%	15.32%	0%	2019	17	HS17	148		69	9163
Israel	30.50%	0%	30.50%	2017	22	HS17	29487	1		889
Italy	0.76%	0%	0.76%	2020	32	HS17	23460	1	72	1634
Japan	0%	0%	0%	2019	15	HS17	5784	1	86	8708
Kazakhstan	10.02%	9.98%	0.04%	2019	34	HS17	15868	1	303	3198
Kenya	31.41%	31.41%	0%	2019	11	HS17	2714			4584
Korea, Republic of	1.98%	0%	1.98%	2018	23	HS17	455	1		7927
Kyrgyzstan	10.50%	10.47%	0.04%	2019	34	HS17	2641	1	218	3515
Malaysia	0%	0%	0%	2014	25	HS12	524	1		8196
Mexico	9.77%	9.77%	0%	2018	22	HS12	1115			11600
Morocco	25%	0%	25%	2019	44	HS17	22578	1	232	3457
Netherlands	0.76%	0%	0.76%	2020	32	HS17	33067	1	72	2445
Nigeria	19.68%	19.68%	0%	2016	11	HS12	108	1		4350
Norway	0%	0%	0%	2019	22	HS17	2291	1		2778
Oman	5%	5%	0%	2019	30	HS17	16916			2991
Pakistan	20%	20%	0%	2019	13	HS17	831		0	3702
Poland	0.76%	0%	0.76%	2020	32	HS17		1	72	1632
Portugal	0.76%	0%	0.76%	2020	32	HS17	1221	1	72	3476
Qatar	5%	5%	0%	2019	30	HS17	38718			2372
Romania	0.76%	0%	0.76%	2020	32	HS17		1	72	755
Russian Federation	11.45%	11.41%	0.04%	2019	34	HS17	12351	1	203	2099
Saudi Arabia	5%	5%	0%	2017	151	HS17	99916		1359	2042
Spain	0.76%	0%	0.76%	2020	32	HS17	26381	1	72	2888
Sweden	0.76%	0%	0.76%	2020	32	HS17	8428	1	72	2421
Switzerland	1.17%	0%	1.17%	2019	15	HS17	11683	1	28	2069
Taipei, Chinese	0%	0%	0%	2020	21	HS17	227			8244
Tunisia	30%	0%	30%	2015	40	HS12	3740	1		1900
Ukraine	0%	0%	0%	2019	23	HS12	4045			1057
United Arab Emirates	5%	5%	0%	2019	30	HS17	38701			2670
United Kingdom	0.76%	0%	0.76%	2020	32	HS17	65628	1	72	2874
United States of America	0%	0%	0%	2020	25	HS17	31267		319	9559
Uzbekistan	30%	30%	0%	2015	26	HS12	2109			3021

Yukarıdaki tabloda ülkeler; alfabetik olarak sıralanmıştır. Uygulanan efektif gümrük vergileri tablonun üçüncü sütununda yer almıştır.

Uluslararası Pazar İhracat Oranları

Uluslararası pazarlardaki performansı doğrudan etkileyen unsurlardan bir diğeri de, her geçen gün gelişen ve büyüyen hiper rekabet ortamının pazar yapısını ve dinamiklerini doğrudan etkilemesi ve ülkelerin pazar paylarına dolayısıyla da işletmelerin pazar paylarına doğrudan etki etmektedir.

İhracat hedef pazar araştırma raporunun bu kısmında Türkiye haricindeki diğer ihracatçı ülkelerin ihracat rakamları incelenerek, uluslararası pazarlardaki rakiplerin bulunduğu ülkeler saptanmaya çalışılacaktır. Aşağıdaki tabloda yıllara göre hazırlanmış ihracat rakamları bulunmaktadır. Tablo 9403 GTİP kodu ile tanımlanmış ürünlere ve gümrük tarife istatistik pozisyonundaki alt kırılımlara göre hazırlanmıştır.

Tablo 14. Dünya İhracat Rakamları (Bin ABD Doları)

Exporters	Exported value in 2016	Exported value in 2017	Exported value in 2018	2017-2018 Difference	2017-2018 Ratio
China	25912278	26560182	28090223	1530041	5,76%
Germany	7228267	7500692	7992922	492230	6,56%
Italy	6910753	7225189	7805089	579900	8,03%
Poland	3985559	4313820	5311464	997644	23,13%
Viet Nam	3901331	4279361	4599005	319644	7,47%
United States of America	2893288	2946241	3011166	64925	2,20%
Canada	2760688	2771946	2803134	31188	1,13%
Malaysia	1783459	1861763	1921180	59417	3,19%
Spain	1445437	1505592	1573833	68241	4,53%
Denmark	1357615	1445143	1491468	46325	3,21%
Turkey	1281241	1305119	1488049	182930	14,02%
Lithuania	1105630	1261177	1416116	154939	12,29%
Netherlands	1048731	1215683	1396603	180920	14,88%
Sweden	1314255	1355701	1377111	21410	1,58%
France	1259825	1298289	1362571	64282	4,95%
Mexico	1074482	1137468	1260368	122900	10,80%
Indonesia	1086555	1126139	1134374	8235	0,73%
Taipei, Chinese	965126	1022345	1066795	44450	4,35%
United Kingdom	932288	965222	1049732	84510	8,76%
Czech Republic	906467	900039	1015945	115906	12,88%

Gümrük Tarife İstatistik Pozisyon Numarası 9403 ile tanımlanmış olan ürünlerin alt kırılımları ile birlikte uluslararası pazardaki ihracat rakamları incelenmiştir. 2018 yılında 28.090.223 bin ABD Doları ile en yüksek ihracatı gerçekleştirmiştir. Çin'i takip eden diğer ülkeler ise 7.992.922 bin ABD Doları ile Almanya, 7.805.089 bin ABD Doları ile İtalya, 5.311.464 bin ABD Doları ile Polonya, 4.599.005 bin ABD Doları ile Vietnam ve 3.011.166 bin ABD Doları ile ABD olmuştur.

Diğer ülkeler ele alındığında ise Türkiye'nin ilgili GTİP kodu kapsamında en yoğun ihracat gerçekleştirdiği ülkeler arasında yer alan Almanya'nın aynı zamanda dünyanın en büyük ikinci ihracatçısı olduğu görülmektedir. Almanya'nın başlıca tedarik sağladığı ülkeler incelendiğinde ise ilk üç ülke sırasıyla Polonya, Çin ve İtalya'dır. Türkiye ise 12'inci sırada yer almaktadır.

Türkiye'nin yoğun olarak ihracat gerçekleştirdiği ve yukarıdaki tabloda dünyanın ilgili GTİP kodu kapsamında en büyük 6'ncı ihracatçısı olarak yer alan bir diğer ülke ise ABD'dir. ABD'nin başlıca tedarik sağladığı ilk üç ülke ise Çin, Vietnam ve Kanada'dır. Türkiye ise 26'ncı sırada yer almaktadır.

Dünya İhracat Göstergeleri

İhracat göstergeleri tablosu incelendiğinde; diğer verilere ek olarak ihracat stratejisini etkileyecek veriler; fiyat/birim, iş gerçekleştirme/yürütme kolaylığı ve ortalama gümrük vergisi uygulama alanlarında karşılaşılan süreçlerin değerlendirmeleri göz önünde bulundurulacaktır.

Türkiye'nin uluslararası pazarda rekabet ettiği, ihracatçı konumunda olan ülkelerin ihracat göstergeleri tablosuna aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 15. Dünya İhracat Göstergeleri

Exporters	Value exported in 2018 (USD thousand)	Trade balance in 2018 (USD thousand)	Quantity exported in 2018	Quantity Unit	Unit value (USD/unit)	Annual growth in value between 2014-2018 (%)	Annual growth in quantity between 2014-2018 (%)	Annual growth in value between 2017-2018 (%)	Share in world exports (%)	Average distance of importing countries (km)	Concentration of importing countries	Ease of doing business ranking
China	28089937	26755779	10248920	Tons	2741	-1	20	6	31,50	8370	0.17	46
Germany	7992922	1855311	1720760	Tons	4645	1	2	7	9,00	1571	0.08	24
Italy	7805089	6435030	1860265	Tons	4196	0	2	8	8,80	3342	0.06	51
Poland	5311464	4394683	2656638	Tons	1999	7	9	23	6,00	1661	0.13	33
Viet Nam	4599005	4508403	0	No quantity		7		7	5,20	11095	0.39	69
United States of America	3011166	-24535983	0	No quantity		-2		2	3,40	3746	0.3	8
Canada	2803134	-137086	0	No quantity		5		1	3,10	1338	0.94	22
Malaysia	1921180	1521198	0	Mixed		1		3	2,20	9494	0.17	15
Spain	1573833	230756	370452	Tons	4248	3	7	5	1,80	2577	0.1	30
Denmark	1491468	531226	407894	Tons	3657	1	-2	3	1,70	1781	0.1	3
Turkey	1488049	1302835	661798	Tons	2248	0	7	14	1,70	2178	0.07	43
Lithuania	1416116	1219045	795636	Tons	1780	5	7	12	1,60	2134	0.08	14
Netherlands	1396603	-1389855	271561	Tons	5143	9	12	15	1,60	1011	0.15	36
Sweden	1377111	93562	600925	Tons	2292	-3	1	2	1,50	1377	0.14	12
France	1362571	-3266583	284304	Tons	4793	2	5	5	1,50	2451	0.07	32
Mexico	1260368	558376	351776	Tons	3583	6	7	11	1,40	1752	0.92	54
Indonesia	1134374	901050	339239	Tons	3344	-2	-6	1	1,30	11432	0.23	73
Taipei, Chinese	1066795	750870	331231	Tons	3221	1	1	4	1,20	8854	0.25	13
United Kingdom	1049732	-3928377	185333	Tons	5664	0	2	9	1,20	3022	0.09	9
Czech Republic	1015945	332301	314601	Tons	3229	6	3	13	1,10	1065	0.16	35

İlgili GTİP numarası ile tanımlanmış ürünlere ait ihracat göstergeleri yukarıdaki tabloda

incelendiğinde, en büyük ihracatçı konumunda olan Çin'in birim fiyat ortalaması ton başına 2.741 olarak hesaplanmıştır. En büyük ikinci ihracatçı olan Almanya'nın ise birim fiyat ortalamasının ton başına 4.645 ABD Doları olduğu, üçüncü sırada yer alan İtalya'nın ise ton başına 4.196 ABD Doları ortalama birim fiyat ile ihracat gerçekleştirdiği görülmektedir. Türkiye'nin birim fiyat ortalaması ise ton başına 2.248 ABD Doları olarak hesaplanmıştır. Dünya'daki başlıca ihracatçı ülkelerin yer aldığı yukarıdaki tabloda yer alan ülkelerin ortalama ihracat birim fiyatları ile Türkiye'ninki karşılaştırıldığında Türkiye'nin birçok ülkeye göre avantajlı bir konumda olduğu görülebilmektedir. Yukarıdaki tabloya göre en yüksek ortalama birim fiyata sahip olan ülke ton başına 5.664 ABD Doları ile İngiltere, onu takiben ton başına 5.143 ABD Doları ile Hollanda ve 4.793 ABD Doları ile Fransa olduğu göze çarpmaktadır. Türkiye'nin yukarıdaki tabloya göre dezavantajlı olduğu iki ülke ise Polonya ve Litvanya'dır. Diğer ülkeler ise birim fiyat analizlerine göre Türkiye tutarından daha yukarıda ihracat birim fiyat oranlarına sahip ülkelerdir veya birim fiyatları Uluslararası Ticaret Merkezi tarafından hesaplanamamıştır. İhracat sahanlığı incelendiğinde ise ortalama olarak en geniş sahanlığa sahip olan ülkelerin 11.432 kilometre ile Endonezya, 11.095 kilometre ile Vietnam ve 9.494 kilometre ile Malezya'nın olduğu görülebilmektedir. Tablodaki ülkelerin dünya ihracatındaki payları incelendiğinde ise ilk üç ülkenin %31,5 ile Çin, %9 ile Almanya ve %8,8 ile İtalya olduğu görülmektedir.

HEDEF PAZAR SONUÇ KRİTERLERİ

Hedef pazar belirleme sürecinde kullanılacak olan verilere önceki kısımlarda değinilmiştir. İlgili ürün kodu ile uluslararası pazarı inceleme fırsatı sunan bu veriler uygun filtreleme ve değerlendirme süreçleri ile ihracat stratejisine entegre bir yol haritası oluşturulma sürecinde başvurulacak kesin ve resmi veri türleridir. Bu veri türleri üzerinde çalışılarak oluşturulacak olan bir stratejik yol haritası ile uluslararası pazarlara ayrılmış bütçenin efektif kullanılması ve uluslararası iş geliştirme süreçlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için firma tarafından ortaya konan insan gücü ve çalışma süresinin verimli kullanılması amaçlanmaktadır.

Bu kapsamda; 9403 mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları ürünlerinin uluslararası pazarlardaki hacimleri incelenerek Samsun Mobilya Sektörünün uluslararası iş geliştirme süreçlerine ayırdığı kaynakların en etkin kullanılabileceği ülkeler listelenecek ve ülkelerin pazar ile bilgileri detaylı bir şekilde incelenecektir.

İthalat Hacimlerine Göre Pazarlar

9403 Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu ile tanımlanmış ürünlerin yıllara göre ithalat hacimleri incelendiğinde;

Büyük Ölçekteki Pazarlar;

- ABD
- Almanya
- İngiltere

Orta Ölçekteki Pazarlar;

- Fransa
- Kanada
- Hollanda

Küçük Ölçekteki Pazarlar;

- Japonya
- İsviçre
- Avustralya

Olarak saptanmaktadır. Büyük ölçekte büyük, orta ve küçük pazarların verileri yıllara göre ithalat oranlarının incelendiği kısımda ele alınmıştır.

İthalat Artışına Göre Pazarlar

İthalat sürecinin hedef pazar belirleme noktasında bir diğer değişken de ithalat büyüme ve artış oranlarıdır. Bu kısımda ülkelerin ithalat artış oranları ele alınacaktır.

Büyük Ölçekteki Pazarlar;

- Polonya
- Hollanda
- İtalya

Orta Ölçekteki Pazarlar;

- İspanya
- Avustralya
- Danimarka

Küçük Ölçekteki Pazarlar;

- Rusya
- ABD
- Fransa

İthalatı Büyürken Türkiye İhracatı Artan Pazarlar

Hedef pazar matrisinin bir diğer kriteri de ithalatı büyüme eğilimi gösterirken Türkiye'nin ihracatının da artış gösterdiği pazarların birlikte incelenmesidir. Böylelikle, büyüme eğilimi gösteren ve Türkiye ürünlerinin tercih edildiği veya girebildiği pazarlar ele alınacaktır. Kriterler; ülke ithalatının büyüyor olması ve Türkiye ihracatının 200 bin ABD Dolarından fazla artış gösteriyor olması olarak belirlenmiştir.

Büyük Ölçekteki Pazarlar;

- ABD
- Hollanda
- Suudi Arabistan

Orta Ölçekteki Pazarlar;

- Fransa
- Almanya
- İngiltere

İthalat Küçülürken Türkiye İhracatı Artan Pazarlar

Bu kısımda; ilgili gümrük tarife istatistik pozisyonu ile tanımlanmış ürünlerin, ülkeler özelinde ithalatı azalırken, Türkiye ihracatının arttığı pazarlar dikkate alınarak sıralama

gerçekleştirilmiştir.

Pazarın küçülürken Türkiye ihracatının artış eğilimi gösteriyor olması, Türkiye'deki üreticilerin ortaya koydukları ürünlerin tercih edilme sebeplerinin gittikçe güçleniyor olması ve Türkiye ticaretinin bahsedilen ülke ile genişleme eğilimi göstermesinin bir tezahürüdür.

Büyük ölçekte ithalat küçülürken Türkiye ihracatı artan pazarlar;

Büyük Ölçekteki Pazarlar;

- Özbekistan
- Birleşik Arap Emirlikleri
- Suudi Arabistan

Çeyrek Verilerine Göre İthalatı Artan Pazarlar

Bu kısımda çeyreklere göre ülkelerin ithalat oranları incelenmiş ve büyüme eğilimi gösteren ülkeler sıralanmıştır. Yıllara göre ve sonrasında çeyreklere göre inceleme yaklaşımının temel prensibi; son yıl verisini tamamlamamış olan ülkelerin daha güncel bir yorum ile pazar araştırma sürecine dahil edilmesi için çeyrekler üzerinden incelenmesini barındırmaktadır.

Buna göre;

Büyük Ölçekteki Pazarlar;

- Malezya
- Tayvan
- Portekiz

Orta Ölçekteki Pazarlar;

- Güney Kore
- Fransa
- Rusya

Küçük Ölçekteki Pazarlar;

- İspanya

- Tayland
- Japonya

Olarak saptanmış ve değerdendirilmiştir.

Türkiye İhracatı Yoğun Pazarlar

Gümrük tarife istatistik pozisyonu 9403 ile tanımlanmış ürünlerin Türkiye'den gerçekleştirilen ihracatlarının tutarları bu kısımda incelenmiştir.

Burada elde edilen verilerle birlikte; Türkiye ihracatının büyüme eğilimi gösterdiği pazarlar saptanarak ihracat yol haritasının belirleyici unsurlarından biri olarak ele alınacaktır. Türkiye ihracatı yüksek olan pazarlar, ilgili gümrük istatistik tarife pozisyonundan ihracatı gerçekleştirilen ve hedef ülkede kabul gören/tercih edilen ürünlerdir.

Büyük ölçekte Türkiye ihracatı yoğun pazarlar;

Büyük Ölçekteki Pazarlar;

- Irak
- Libya
- Suudi Arabistan

Orta Ölçekteki Pazarlar;

- Almanya
- Fransa
- İsrail

Küçük Ölçekteki Pazarlar;

- İngiltere
- Katar
- Birleşik Arap Emirlikleri

Türkiye İhracatı Artış Gösteren Pazarlar

Türkiye ihracatı artış gösteren pazarların incelenmesi, hedef pazar belirleme sürecinin bileşenlerinden birisidir. Bu kısımda; 2018 yılı ve 2019 yılı verileri incelenerek bu iki yıl arasında büyüme eğilimi gösteren Türkiye ihracatlarının yöneldiği pazarlar ele alınacaktır.

Büyük Ölçekteki Pazarlar;

- Özbekistan
- Nijerya
- Libya

Orta Ölçekteki Pazarlar;

- ABD
- İsrail
- Katar

Küçük Ölçekteki Pazarlar;

- Sırbistan
- Hollanda
- Suudi Arabistan

HEDEF PAZAR SONUÇ

Gümrük tarife istatistik pozisyonu 9403 ile ürünlerde yapılan araştırma sonucu, araştırma kriterlerine ve filtrelere ait bilgiler ve bulgular önceki kısımlarda incelenmiş ve analiz edilmiştir. Elde edinilen bulguların yorumlanması ile sonuç hedef pazarın saptanma çalışması ihracat yol haritasının nihai çıktısını oluşturmaktadır.

Bu kısımda yapılan araştırmalar, filtre ve kriterlerin baskınlığına ve önem sırasına göre derecelendirilmiş, Türkiye'nin ticari hedefleri ve ülke yol haritası, hedef ülke havuzunda yer alan ülkelerin gümrük oranları, coğrafi ve kültürel yakınlıkları ve ithalat/ihracat'a yönelik

HEDEF ÜLKE RAPORLARI

Önceki kısımlarda gerçekleştirilen araştırma ve değerlendirme sonuçları ile; sektörün hedefleri, pazarın gereksinimleri, pazarların büyüme küçülme eğilimleri, pazar büyüklükleri, ülkenin genel hedefleri ve öncelikleri, ürünün doğası, pazarlardaki fırsatlar, pazara giriş engelleri ve kolaylıkları, kültürel ve coğrafi etkenler ve güncel veriler kullanılarak entegre bir pazar değerlendirme analiz süreci yönetilmiştir.

Yürütülen bir analiz süreci ile birlikte uluslararası pazarlarda yer edinmek veya ihracat yoğunluğunu geliştirmek için kullanılacak olan uluslararası pazara yönelik Samsun Mobilya Sektörüne ait kaynakların aktif kullanılması amacıyla hedef net veriler ve yaklaşımlar ile küçültülmüş ve saptanmıştır. Bu doğrultuda oluşturulan hedef kapsamında atılacak adımları şekillendirmek amacıyla ülkelerin genel özellikleri ve ağırlıklı olarak ticari yapıları incelenecektir.

Yapılan araştırma sürecinde raporda gösterilen ve sunulan bilgiler raporun hazırlandığı dönemin en güncel durumunu yansıtmakta ve uluslararası pazara konu olan ürünün doğası göz önünde bulundurulacak şekilde belirli sürelerle yenilenmeye ve güncellenmeye ihtiyaç duymaktadır.

SUUDİ ARABİSTAN

Genel Bilgiler

Tablo 17. Suudi Arabistan Genel Bilgiler

Resmi Adı	Suudi Arabistan Krallığı
Yüzölçümü	2.149.690 km ²
Nüfusu	32,4 milyon (IMF Tahmini, 2017)
Resmi Dili	Arapça
Başkent	Riyad
Başlıca Şehirleri	Riyad (4,7 milyon), Cidde (3,6 milyon), Mekke (1,7 milyon), Medine (1,3 milyon), Dammam (1,3 milyon)

Dini Yapısı	Müslüman
Etnik Yapısı	Arap (% 70), Yabancı (% 30)

Kaynak: Central Department of Statistics and Information (CDSI) of the Kingdom of Saudi Arabia, Oxford Business Group, Economist Intelligence Unit (EIU)

Coğrafi Konum

Suudi Arabistan, Arap yarımadasında yer almaktadır. Güney ve güneydoğusunda Yemen, Umman ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin bulunması sebebiyle Hint Okyanusu ve Umman Körfezi'yle deniz sınırları bulunmamaktadır. Ülkenin doğusunda Katar yer almaktadır. Batıda Kızıldeniz ve doğuda Basra Körfezi'ne deniz kıyısı vardır. Suudi Arabistan; kuzeyinde Kuveyt, Irak ve Ürdün ile kara sınırına sahiptir.

Siyasi ve İdari Yapı

Suudi Arabistan topraklarını oluşturan Hicaz ve Necid bölgelerinde İslamiyet'in doğuşuna kadar bir devlet yapılanmasının olmadığından bahsedilebilir. İslamiyet'in doğduğu sıralarda Mezopotamya, Filistin, Irak, Suriye, Yemen gibi bölgelerde zayıf da olsa Bizans veya İran nüfuzu görülmekte, bazen de bu topraklar bu büyük devletler arasında sürtüşmelere sebep olmaktaydı.

İslam Devleti'nin kurulmasından kısa bir süre sonra İslam Devletlerinin merkezi, önce Şam'a sonra da Bağdat'a kaymış; Mekke ve Medine'nin kutsallığı dışında Hicaz ve Necid adeta unutulmuştur. Osmanlı Devleti'nin çöküş döneminde petrole ilgi duyulmaya başlanmasına kadar da bu iki bölgede siyasi anlamda ciddi gelişmeler olmamıştır.

İngilizlerin çabaları neticesinde Osmanlı Devleti'ne karşı mücadele eden aileler Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra petrol topraklarında krallıklar kurmuşlar; Necd ve Hicaz bölgesi Suud Ailesinin payına düşmüş, Abdülaziz Bin Suud da Suudi Arabistan'ın ilk kralı olmuştur.

Suudi Arabistan'a 1953 yılına kadar Kral Abdülaziz, 1953–1964 yıllarında Kral Suud, 1964–1975 yıllarında Kral Faysal, 1975–1982 yıllarında Kral Halid, 1982–2005 yıllarında Kral Fahd hükmetmiş olup, Temmuz 2005-2015 arasında Kral Abdullah hükmetmiştir. 2015

yılından itibaren Kral Selman ülkeyi yönetmektedir. Krallık, kardeşlerin tamamı ölene kadar en büyük kardeşe geçtiğinden Suudi Arabistan yaşlı krallar tarafından idare edilmektedir.

Suudi Arabistan’da seçilmiş bir parlamento yoktur. Bu durumda siyasi partiler ve seçim sistemi de söz konusu değildir. Adalet mekanizmasının iyi işlemediği ve özellikle mahkeme önünde yabancıların eşit muamele görmediği yönünde dış çevrelerden yoğun eleştiriler vardır. Şer’i meselelerle ilgili davalar şeriat mahkemelerinde ele alınırken; vergi, şirket işleri ve elektrik, gaz, su gibi modern hayata ilişkin meselelerde davalara idari mahkemeler bakmaktadır. Cezalar yeterince caydırıcı olduğundan suç işleme oranları düşüktür.

Yerel mahkemelerin ağır suçlarla ilgili olmayan kararlarının temyiz edilip edilmeyeceğine Adalet Bakanlığı; ağır suçların temyiz edilip edilmeyeceğine ise üç hakimden oluşan bir kurul tarafından karar verilmektedir. Biri Riyad’da ve diğeri Mekke’de olmak üzere 2 adet temyiz mahkemesi mevcuttur. İdam dışında son merci bu temyiz mahkemeleridir. İdam cezasında ise son kararı Kral vermektedir.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Ülke nüfusu batıda Kızıl Deniz kıyısındaki Mekke, Medine ve Cidde; ortada başkent Riyad ve doğuda Dammam bölgesinde yoğunlaşmıştır. Nüfusun tamamına yakını şehirlerde yaşamaktadır.

Suudi Arabistan Merkez Bankası (SAMA) verilerine göre ülke nüfusunun yaklaşık %37’si yabancılardan oluşmaktadır. Nüfusun %57’si erkeklerden oluşmakta olup; yabancı nüfus için bu oran %68 civarındadır. Nüfusun %33’ü 15 yaşın altındadır. Bu da Suudi Arabistan’ın nispeten genç bir nüfusa sahip olduğunu göstermektedir.

Hızlı nüfus artışı, özel sektörün daha düşük ücretle yabancı işçileri çalıştırmak istemesi, devlet tarafından her aileye geçinmeye yetecek bir gelir sağlanması, gibi nedenlerden dolayı zahmetli ve beceri gerektiren işler yabancılar tarafından yapılmakta olup, Suudi nüfus için işsizlik oranları yükselmektedir.

Son yıllarda uygulanmaya başlanan işgücünde “Suudileştirme” politikası nedeniyle yerli ve yabancı şirketlere, sektöre ve şirketin büyüklüğüne göre değişen oranlarda Suudi personel çalıştırma zorunluluğu getirilmiştir. Suudi Arabistan eğitim sisteminden kaynaklanan

sorunlar nedeniyle özellikle teknik düzeyde (sağlık ve inşaat gibi birtakım sektörlerde) kalifiye Suudi işçilerin istihdamı zor olduğundan belirlenen kotalarda zaman zaman revizyona gidilmektedir.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Suudi Arabistan dünyada en fazla kanıtlanmış petrol rezervlerine sahip ülke konumunda, petrol rezervleri tahmini olarak 266 milyar varil olup, dünya petrollerinin %22'sine sahiptir. Suudi Arabistan'daki petrol üretim tesisleri Doğu Bölgesi'nde yoğunlaşmaktadır.

Ağır sanayi dallarına yapılan yatırımlara, uluslararası medya kuruluşlarının yaygınlaşmasına, su kaynaklarının azalmasına ve büyük şehirlerde hava kirliliğinin dikkat çekici boyutlara ulaşmasına bağlı olarak vatandaşların çevre bilinci artmakta ise de; çevrenin korunması

Saudi Aramco'nun ülkenin petrol rezervlerinde tekeli bulunmaktadır. Ülkede yabancı yatırıma izin vermek yerine anahtar teslimi sözleşmeler tercih edilmektedir. Bu sistemde, yabancı yükleniciler teçhizatları tedarik etmekte ve altyapıyı oluşturmakta olup, mülkiyet ve işletme (Amerikan Chevron tarafından işletilen Neutral Zone dışında) Saudi Aramco'da bulunmaktadır.

Ülkenin kanıtlanmış doğal gaz rezervlerinde artış görülmektedir. Ülkede 7.87 trilyon m³ doğal gaz rezervi olduğu tahmin edilmektedir. Bu miktar tüm dünya toplam gaz rezervinin %4,2'sini teşkil etmekle birlikte, İran ve Katar'daki rezervlerden daha düşüktür.

Suudi Arabistan'da altın gümüş, bakır çinko, boksit, magnezit ve fosfat yatakları da bulunmaktadır. 3000 metreye varan yüksekliğe rağmen ülke arazisinin genellikle düz olduğu ve bu yüksekliklerin ulaşım engel olmadığı görülmektedir. İklim her mevsim sıcak ve kurak olduğundan, ülkede akarsu ve göl bulunmamakta olup, hurma dışında sulama yapılmaksızın üretilebilecek bir meyve ya da sebze yetişmemektedir. Kızıldeniz kıyılarındaki bazı alanlara yeraltı sularını besleyecek kadar yağmur yağmasına rağmen, sahildeki Cidde kentine ve sahile yakın mesafedeki Mekke ve Medine şehirlerine yeterli miktarda yağış düşmemektedir. Ülkenin en fazla yağış alan kısımlarına dahi yılda ancak 130 mm. kadar yağmur yağmaktadır. Ülkenin

yakın zamanda tarımsal açıdan kendi kendine yeterlilik konusunda hedeflerine ulaşabilmesi pek mümkün görülmemektedir. Su kıtlığı, ülkede sanayileşmeyi de zorlaştıran bir unsur olarak görülmektedir.

Tablo 18. Suudi Arabistan Genel Ekonomik Durum

	2017	2018	2019	2020	2021
Reel GSYİH Büyüme (%)	-0,7	2,4	0,17	2,2	2,2
GSYİH (milyar \$)	688,6	786,5	779,3	783,3	800,3
Kişi Başı GSYİH (ABD \$; satın alma gücü paritesi)	54.416	55.730	55.704	56.912	58.212
Tüketici Fiyat Enflasyonu (dönem sonu, %)	-1,1	2,3	-1,1	2,2	2,1
Nüfus (milyon)	32,613	33,414	34,082	34,764	35,459
Cari İşlemler Dengesi (milyar \$)	10,464	72,329	34,216	11,744	-4,806

Kaynak: IMF, Ekim 2019

Ekonomik Yapı

Kamu gelirlerinin %85-90'ı, ihracat gelirlerinin ise %90'ı petrol sektöründen elde edilmektedir. Ülkede hidrokarbon kaynaklarına ulaşılabilmesi sayesinde petrol arıtma ve petrokimyasal üretim kapasitesinde önemli artışlar sağlanmıştır. Son yıllarda hızlı bir gelişme gösteren petro-kimya sektörünün hammaddesi, “Master Gaz Sistemi” tarafından dağıtılan doğal gazı dayalıdır. Petrol gelirleri ve ucuz enerji ise tarım sektörünün ve diğer sanayilerin (demir çelik ürünleri, inşaat malzemeleri, gıda işleme, mühendislik, kimyasallar ve metal üretimi gibi) gelişmesine yardımcı olmaktadır.

Suudi Arabistan'daki zenginliğin büyük kısmı bir sermaye ve finans merkezi olan Riyad'da, ve Krallık ailesinin geldiği Necid'de toplanmıştır. Petrol ve doğal gaz yataklarının, dolayısıyla da sanayinin doğu (Körfez) kıyılarında toplandığı görülmektedir. Kızıldeniz kıyısındaki Hicaz bölgesinde yer alan Cidde Limanı ile Mekke ve Medine de diğer önemli bölgelerdir. Abqaiq-Yanbu petrol boru hattının kurulması ile birlikte Batı'daki kıyılarda da endüstriyel gelişim başlamıştır.

Suudi Arabistan halkı oldukça yüksek bir refah seviyesinde yaşamaktadır. Halkın barınma sorunu bulunmamakta olup, genellikle geniş ve serin evlerde yaşamaktadır. Sıcak iklim nedeniyle ince giysiler tercih edilmektedir. Lüks arabalar yoğun talep görmektedir. Sağlık ve eğitim hizmetleri devlet tarafından temin edilmektedir. Ev hizmetleri dahil tüm zahmetli işler yabancılar tarafından yapılmaktadır.

Suudi Arabistan hükümetinin ekonomiyle ilgili öncelikli hedefi, tabii kaynaklara ve yabancı emeğe bağımlılığı azaltarak geleceğe daha fazla güvenle bakabilmektir. Bunun için yerli sanayinin gelişmesi teşvik edilirken yabancı işçi çalıştırılması üzerine sınırlamalar getirilmiştir. Suudi Arabistan'da yerlilere yabancı işçi getirme ve kefil oldukları bu yabancıardan kefalet bedeli alma izni verilmiştir.

Doğal kaynaklara bağımlılığı azaltma hedefleri doğrultusunda “Kral Abdullah Şehri” isimli yeni bir şehir oluşturma planı uygulanmaya başlanmıştır. 30 milyar \$ harcanarak oluşturulacak bu şehrin bir sanayi şehri olması planlanmaktadır. Kral tarafından desteklendiği için gelecek yıllarda bu şehirde yapılacak yatırımlara teşvikler sağlanması muhtemeldir.

Suudi Arabistan petrol ihraç edip ihtiyacı olan mal ve hizmetleri ithal etmek şeklinde petrol kaynaklarından yararlandığı gibi, bu ucuz enerji kaynağını kullanarak refah düzeyini artırmıştır. Ucuz petrol fiyatları sayesinde kapalı alanların serinletilmesi, asfalt yollar yapılması, deniz suyunun tatlı suya çevrilmesi ve elektrik kullanımı düşük maliyetlerle gerçekleştirilmektedir. Petrolün hammadde olarak kullanıldığı sanayi tesisleri kurularak çoğu ürün düşük maliyetle üretilebilmektedir.

Ekonomi Politikaları

1970’li yıllarda petrol fiyatlarında yaşanan yükselme nedeniyle Suudi Arabistan otoriteleri halkın refahını artırmak için vergi oranlarını düşürmüş, çeşitli teşvikler vermiş, kamu sektörü istihdamını ve ücretlerini artırmış, altyapı projeleri, askeri donanım ve sağlık hizmetleri gibi alanlarda bir refah devleti haline gelmiştir. Kamu harcamaları üzerindeki kararlar genellikle şeffaflıktan uzak ve plansız bir şekilde alındığı için ve petrol fiyatlarına ilişkin tahminler bazı dönemlerde gerçekçi olmadığı için beş yıllık kalkınma planlarına ve yıllık bütçelerine uyulmakta zorluk çekilmiştir. Suudi Arabistan Riyali’nin 1986 yılından beri 1

ABD\$: 3,745 SAR üzerinden ABD Doları'na endekslenmesi, petrol fiyatlarına ya da kamu harcamaları politikalarına bağlı olarak döviz kurunda ve faiz oranlarında yaşanabilecek istikrarsızlıkları bir ölçüde engellemiştir.

Bütçe fazlası daha çok, kamu borçlarının (Sosyal Sigortalar Kurumu, Emekli Aylıkları Kurumu ve bankalar tarafından yaratılan) ödenmesi için kullanılmaktadır. Kamu ücretlerindeki ve teşviklerdeki artışın sürmesine rağmen, bütçede yatırım harcamalarının da artırılması hedeflenmektedir.

Kamu yatırımlarının artırılarak ekonomik çeşitliliğin sağlanması ve yabancı yatırımcıların ülkeye çekilmesi, yüksek yaşam standartlarının korunması açısından önem verilen bir husustur. Aynı zamanda, bakanlıklarda ve diğer kamu kuruluşlarında da özel yatırımların çeşitli yollarla teşvik edilmesi ile ilgili çalışmalar yürütülmektedir.

Hızla artan genç nüfusa iş imkânları yaratılamamasının göçmen işçilerin sayısı artmaya devam ettiği sürece sosyal düzen üzerinde büyük bir tehdit oluşturacağı tahmin edilmektedir. Bu nedenle bir yandan işgücünün eğitim seviyesinin yükseltilmesi ve niteliklerinin geliştirilmesine çalışılmakta, bir yandan da bazı sektörlerde yalnızca Suudiler'in istihdam edilmesi uygulamasına geçilmektedir.

Vizyon 2030'un 2020'ye kadar gerçekleştirilmesi öngörülen en önemli amaç ve hedefleri:

- Özel sektör büyümesini teşvik etmek
- İmalatta, özellikle savunma teçhizatı ve temel malzemelerde yerel içerik gerekliliğinin artırılması
- Hükümetin verimliliğini artırmak
- Devlet hizmetlerinin sağlanmasının iyileştirilmesi
- Yeni vergiler yoluyla gelir üretimini artırmak
- Kamu Yatırım Fonu'nu dünyanın en büyük devlet servet fonu haline dönüştürmek
- Vatandaşlara ekonomik konut sağlanması
- Ülkenin sermaye piyasalarını geliştirmek

- Yenilenebilir enerji sektörü inşa etmek
- Daha fazla doğrudan yabancı yatırım çekmek
- Düzinelerce hükümet varlığını özelleştirme
- Bilgi ve İletişim Teknolojileri sektörünü genişletmek
- Madencilik sektörünü daha da geliştirmek
- Toplu taşıma ve demiryolu ağının gelişimini hızlandırmak
- Etkili bir iç turizm altyapısı inşa etmek
- Doğal gaz ve petrokimya üretimini genişletmek

olarak sıralanmaktadır.

Ekonomik Performansın Kısıtları

GSYİH'deki artış/azalış, petrol fiyatları, petrol üretimi ve OPEC'in fiyat politikaları ile yakından ilişkilidir. Uluslararası petrol fiyatları arttıkça iş çevrelerinin ve tüketicilerin güveni, bir yandan da kamu gelirleri ve harcamaları artmaktadır. Petrol fiyatlarının düşüşte olduğu dönemlerde ise kamu harcamaları kısılmaya çalışılmaktadır. Ülke bütçesi ilk defa 2014 yılında fazla vermemiştir. 2014 yılından sonra da açık vermeye devam etmektedir.

Petrol dışındaki sektörler, ekonominin çeşitlendirilmesine yönelik çalışmalarla birlikte giderek önem kazanmaya başlamıştır. Petrol dışındaki sektörlerde özel sektörün 2/3 oranında ağırlığı vardır. Özel sektör ithalat, toptancılık ve perakendecilik, finans, inşaat, ziraat, madencilik ve hizmet sektöründe yoğunlaşmıştır.

Konut piyasası ve inşaat malzemeleri gibi arzın kısıt olduğu alanlarda yaşanan talep artışı nedeniyle enflasyon üzerinde oluşan bu baskı, gıda fiyatlarındaki artışın ve Suudi Arabistan Riyali'nin endekslendiği ABD Doları'nın diğer önemli kurlar karşısındaki zayıflığının etkisiyle daha da artmıştır. Petrol ürünleri, temel gıda maddeleri ve ilaç gibi üretim alanlarında ise fiyat kontrolleri ve sübvansiyonlar devam etmektedir.

Suudi Arabistan'da, emek piyasası diğer Körfez komşularına benzer bir yapıya sahiptir. Suudi vatandaşları (çoğu erkek), kamu sektöründe çalışanların % 90'ından fazlasını

oluşturmaktadır. Göçmen işgücü ise, özel sektör çalışanlarının yaklaşık % 90'ını, toplam işgücünün ise yaklaşık % 80'ini oluşturmaktadır. Göçmen işçilerin çoğu erkek olmakla birlikte, temizlikçi ya da öğretmen olarak çalışan kadınlar da bulunmaktadır. Bu göçmen işçiler, işverenlerine bir “sponsorluk sistemi” ile bağlı olduğundan kendi kendine iş aramaları ve işverenlerinin izni olmadan iş değiştirmeleri mümkün değildir.

İşverenin bakış açısından, göçmen işçi çalıştırmak ucuz ve kolaylıkla işten ayıramayacağı için oldukça karlı bir durumdur. Bunun yanında, Suudi vatandaşları da düşük statülü işlerde çalışmaya gönüllü değildirler. İşverenlerin bazı sektörlerde işçi istihdam ederken sektörün ve şirketin büyüklüğüne bağlı olarak %5-30 arasında değişen oranlarda Suudi vatandaşı istihdam edilmesine ilişkin kotalara uymaları zorunludur. Ayrıca, bazı sektörlerde çalışmak da sadece Suudi vatandaşlara mahsustur. Yabancı işçilerin vize almaları hususunda sık sık gecikme yaşanabilmektedir.

Suudi Çalışma Bakanlığı, kültürel alışkanlıklara ve geleneklere rağmen Suudi kadınların istihdamını teşvik etmektedir. Ancak işverenler düşük ücretlerle çalışan yabancı işçileri istihdam etmeyi tercih etmektedir. 2005 yılında yeniden düzenlenen İş Kanunu'na göre kadınlar “kendi doğalarına uygun” herhangi bir sektörde çalışabilmektedir. Kanun'daki bu ifade, farklı yorumlara açıktır. Suudi kadınlar, özel sektörde çalışanların sadece % 1'den azını, kamu sektöründe çalışanların ise yaklaşık üçte birini oluşturmaktadır.

Ülkenin idari ve finansal merkezi olan Riyad'da petrole dayalı sanayi gelişmiştir. Bir zamanlar ülkenin ticaret merkezi olan ve popülerliğini Riyad'a kaptıran batıdaki Hicaz bölgesi, Mekke'ye yapılan hac ziyaretleri sebebiyle yine de gelişmeyi sürdürmektedir.

Dış Ticaret

Dünyanın en büyük petrol ihracatçısı konumunda olan Suudi Arabistan, istatistik bilgilerinin tutulduğu 1967 yılından bu yana dış ticaret fazlası veren ender ülkelerden birisidir. İhracatında en fazla rol oynayan ürün petrol olup, ülke OPEC içerisinde de fiyat belirleyici konumundadır. Suudi Arabistan'ın petrol ihracatı; ekipman, malzeme ve tüketim malı ithalatını karşılamaya her zaman yetmiştir. Ülkenin ticaret fazlası petrol üretimi ve petrol fiyatları ile paralel bir değişim göstermektedir. Petrol ve türevleri ihracatı toplam ihracatının

%90'ına tekabül etmektedir. Kimyasal ürünler ve plastik ürünler diğer önemli ihracat kalemleridir.

Suudi Arabistan'ın Dış Ticareti

Suudi Arabistan petrol ihracatında lider ülke konumundadır. Ham petrol ihracatının düzeyi OPEC tarafından izlenen dünya petrol pazarı politikalarına bağlı olarak değişim göstermektedir. Suudi Arabistan'ın coğrafi konumu re-eksport ticarete olanak sağlamaktadır.

Tablo 19. Suudi Arabistan'ın Dış Ticareti (Milyar Dolar)

YILLAR	İHRACAT	İTHALAT	HACİM	DENGE
2009	191,8	92,5	284,3	99,3
2010	250,6	103,6	354,2	147,0
2011	364,1	128,0	492,1	236,1
2012	387,4	151,3	538,7	236,1
2013	375,4	163,0	538,4	212,4
2014	341,9	168,2	510,1	173,7
2015	201,5	163,8	365,3	37,7
2016	178,9	129,8	308,7	49,1
2017	220,1	126,8	346,9	93,3
2018	267,4	101,7	369,1	165,7

Kaynak: Trademap

Tablo 20. Suudi Arabistan'ın İhracatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)

Ürün Kodu	Ürün Adı	2016	2017	2018
	TOPLAM	178.874.135	220.068.596	267.379.092
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	111.967.607	133.623.204	182.999.577
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	18.728.592	31.709.340	26.238.696

3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	8.089.446	9.624.367	13.111.393
2905	Asiklik alkoller ve bunların halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış veya nitrozalanmış türevleri	1.352.266	1.890.948	7.982.222
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	4.289.605	4.912.178	5.717.566
3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	4.443.777	5.125.121	5.499.148
2902	Siklik hidrokarbonlar	1.545.999	1.521.302	3.227.167
3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialisterler, vb. (ilk şekilde)	481.837	733.820	1.531.529
2909	Eterler, eter-alkoller, eter fenoller, fenoller, peroksitler ve bunların türevleri	3.227.849	4.278.509	1.480.241
3105	Azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler	10.854	14.596	1.394.098
7601	İşlenmemiş alüminyum	1.133.992	1.210.489	1.227.225
3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	866.859	906.068	980.823
3909	Amino reçineler, fenolik reçineler, poliüretanlar (ilk şekillerde)	14.471	34.862	826.954
7404	Bakır döküntü ve hurdaları	374.216	472.973	751.966
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	731.307	538.045	718.948
2901	Asiklik hidrokarbonlar	542.342	561.197	637.132
2916	Doymamış asiklik ve siklik monokarboksilik asitler ve bunların türevleri	108.968	190.054	584.233
2814	Saf amonyak veya amonyağın sulu çözeltileri	524.845	273.385	578.485
2503	Her nevi kükürt (süblime, presipite ve koloidal kükürt hariç)	16.725	37.260	520.161
2713	Petrol koku, petrol bitümeni ve petrol yağlarının veya bitümenli minerallerden elde edilen yağların diğer kalıntıları	40	0	512.507
2915	Doymuş asiklik monokarboksilik asitler ve bunların türevleri	360.896	311.767	509.415
9999	Başka yerde belirtilmeyen ürünler	238.820	161.601	409.761
7606	Alüminyum saclar, levhalar, şeritler (kalınlığı 0,2 mm. yi	50.737	259.205	407.556

	geçenler)			
2910	Halkasında üç atom olan epoksitler, epoksialkoller, epoksifenollerin, epoksieterler ve bunların türevleri	3.063	2.217	390.168
7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	0	131	384.831

Kaynak: ITC Trade Map

Tablo 21. Suudi Arabistan'ın İthalatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)

Ürün Kodu	Ürün Adı	2016	2017	2018
	TOPLAM	129.795.972	126.758.508	101.718.329
8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	12.875.938	9.498.837	7.607.771
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	511.770	2.518.821	2.878.637
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	5.082.671	6.580.018	2.867.994
9999	Başka yerde belirtilmeyen ürünler	4.860.459	5.599.898	2.728.993
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	3.544.042	3.811.932	2.640.965
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	50.716	116.730	1.876.390
1003	Arpa	713.082	800.259	1.697.578
9306	Bomba, torpido, mayın, güdümlü mermiler vb harp mühimmatı vb aksam ve parçaları; fişekler, mermi ve diğer mühimmat	0	0	1.693.391
8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve benzeri cihazlar	1.625.589	1.682.635	1.526.823
8803	88.01 ve 88.02 Pozisyonlarındaki hava taşıtlarının aksam ve parçaları	2.704.287	2.212.548	1.509.281
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	583.950	713.166	1.361.452
1006	Pirinç	917.304	1.021.031	1.197.520
8710	Tanklar ve diğer zırhlı savaş taşıtları (motorlu) (silahla donatılmış olsun olmasın) ve bunların aksam ve parçaları	0	0	1.082.176

9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	913.426	877.696	1.038.698
207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	1.509.655	1.201.692	1.032.337
8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	778.671	749.412	1.009.969
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1.327.815	1.148.070	999.898
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	663.980	776.187	934.853
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	1.439.575	1.381.276	857.547
8415	Klima cihazları (motorlu bir vantilatör ile nem ve ısıyı değiştirmeye mahsus tertibatı olanlar)	1.251.979	1.125.247	750.423
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	2.190.770	1.281.782	743.029
1001	Buğday ve mahlut	107.913	225.143	720.390
1005	Mısır	319.226	525.660	713.823
9405	Diğer aydınlatma cihazları, ışıklı panolar, ışıklı tabelaları ve benzer eşya ve bu eşyanın aksam ve parçaları	421.458	416.984	699.307
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	945.554	908.262	666.645

Kaynak: ITC Trade Map

Tablo 22. Başlıca Ülkeler İtibarı ile İhracat (Bin Dolar)

	2016	2017	2018
TOPLAM	178.874.135	220.068.596	267.379.092
Çin	4.135.622	5.970.098	45.898.673
Japonya	721.429	980.560	33.772.657
Hindistan	2.458.218	2.607.133	28.362.106
G. Kore	658.247	732.177	26.331.066
ABD	1.287.331	1.337.233	24.643.522
Singapur	2.218.999	3.067.331	12.623.901
Tayvan	608.998	722.220	8.643.062
Fransa	352.978	424.350	7.665.305
Tayland	542.986	600.769	7.401.383

İtalya	686.428	644.459	6.059.861
Mısır	1.525.282	1.401.540	5.671.167
İspanya	499.162	547.502	5.485.609
G. Afrika Cum.	287.891	410.891	5.362.877
Endonezya	503.590	438.570	4.910.728
Belçika	1.290.210	1.707.132	4.588.295

Kaynak: ITC Trade Map

Tablo 23. Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalat (Bin Dolar)

	2016	2017	2018
TOPLAM	129.795.972	126.758.508	101.718.329
Çin	18.840.789	19.391.019	17.560.589
ABD	17.342.441	14.636.694	13.624.380
Almanya	8.181.060	7.135.435	7.402.430
Hindistan	4.932.353	5.131.997	5.505.719
Birleşik Krallık	3.043.409	2.948.483	4.905.730
Japonya	7.176.131	5.245.527	4.116.951
Fransa	3.413.547	3.868.345	4.114.663
G. Kore	5.872.769	4.973.680	3.952.078
Hollanda	1.345.776	1.431.559	3.877.832
İtalya	4.230.727	4.306.781	3.659.004
İspanya	2.093.042	2.238.669	2.767.366
Türkiye	2.905.081	2.830.940	2.636.032
Brezilya	2.108.617	2.184.785	2.107.637
İsviçre	2.284.099	1.649.257	1.985.113
Belçika	939.249	899.558	1.895.440

Kaynak: ITC Trade Ma

Türkiye ile Ticaret

1980 yılında petrol fiyatlarının çok yüksek bir seviyeye ulaşmasına kadar Türkiye'nin Suudi Arabistan'a ihracatı yok denecek kadar azdır. İhracatımızın oldukça küçük olduğu bu dönemde bile Suudi Arabistan'dan ithalatımız küçümsenmeyecek seviyede gerçekleşmiştir. İhracatımızdaki payı dikkate alındığında, Suudi Arabistan'a ihracatımızın zirveye çıktığı yıl

1985'tir ve bu dönemde ilk defa ticaret dengesi Türkiye lehine neticelenmiştir.

2018 yılı itibariyle Suudi Arabistan ile Türkiye arasındaki dış ticaret hacmi 4,95 milyar dolardır. Türkiye'den Suudi Arabistan pazarına 2,6 milyar dolarlık ihracat ve bu pazardan 2,3 milyar dolarlık ithalat gerçekleşmiştir.

Suudi Arabistan pazarına ihracatımızda önemli ürünler arasında dokunmuş halılar ve yer kaplamaları; mobilyalar ile aksam ve parçaları; yontulmaya ve inşaata elverişli taşlar; mücevherler; petrol yağları; ekmek, pasta, kek, bisküvi ve diğer mamuller; kadın takım elbiseleri; turunçgiller; çikolata ve kakao içeren gıdalar başta gelmektedir.

Tablo 24. Türkiye- Suudi Arabistan Dış Ticaret Değerleri (milyon dolar)

Yıl	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2011	2.764	2.001	4.765	763
2012	3.676	2.171	5.847	1.505
2013	3.191	2.015	5.206	1.176
2014	3.047	2.343	5.390	704
2015	3.473	2.117	5.590	1.356
2016	3.172	1.835	5.007	1.337
2017	2.735	2.110	4.845	625
2018	2.636	2.318	4.954	318

Kaynak: TÜİK

Tablo 25. Suudi Arabistan'a İhracatımızda Önem Arz Eden Ürünler (Bin Dolar)

Ürün Kodu	Ürün Adı	2016	2017	2018
	TOPLAM	3.172.081	2.734.522	2.636.130
5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	299.415	276.672	237.172
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	113.496	123.922	120.857

6802	Yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç), mozik için küp şeklinde taşlar, granüller	116.895	103.516	105.091
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallerle kaplama metallere)	7.404	23.775	95.234
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	235.315	73.770	80.705
1905	Ekmek, pasta, kek, bisküvi ve diğer ekmekçi mamüller, hosti, boş ilaç kapsülü mühür güllacı, pirinç kağıdı vb	59.172	58.942	75.513
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	57.117	48.764	52.470
1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	30.998	42.917	47.881
2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	61.450	46.088	47.429
0805	Turunçgiller (taze/kurutulmuş)	55.294	45.943	41.319
0407	Kuş ve kümes hayvanlarının kabuklu yumurtaları	12.038	6.972	41.170
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	33.805	37.611	36.639
8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	10.368	20.975	36.497
0406	Peynir ve pıhtılaşmış ürünler	37.383	37.430	33.503
2836	Karbonat; peroksikarbonat; amonyum karbomat içeren ticari amonyum karbonat	27.865	25.816	32.169
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	240.625	96.024	31.233
6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer giyim eşyası (örme)	35.580	30.625	27.396
5703	Hahırlar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları (tuftedilmiş)	21.245	33.765	27.076
7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	34.507	28.024	26.421
0802	Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	24.655	32.261	22.898

Kaynak: ITC Trade Map

Tablo 26. Suudi Arabistan'dan İthalatımızda Önem Arz Eden Ürünler (Bin Dolar)

Ürün Kodu	Ürün Adı	2016	2017	2018
	TOPLAM	1.835.229	2.110.161	2.318.411
3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	642.274	724.232	910.704
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	514.481	564.136	460.932
2905	Asiklik alkoller ve bunların halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış veya nitrozalanmış türevleri	180.982	186.512	212.727
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	107.899	255.771	122.192
3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialisterler, vb. (ilk şekilde)	24.337	42.145	82.229
2902	Siklik hidrokarbonlar	92.014	49.891	65.904
2916	Doymamış asiklik ve siklik monokarboksilik asitler ve bunların türevleri	22.557	38.064	61.592
3909	Amino reçineler, fenolik reçineler, poliüretanlar (ilk şekillerde)	140	7.625	61.160
2915	Doymuş asiklik monokarboksilik asitler ve bunların türevleri	43.606	35.988	48.045
2929	Diğer azot gruplu bileşikler	0	0	36.588
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	0	4.332	23.747
7601	İşlenmemiş alüminyum	47.998	12.023	17.994
3906	Akrilik polimerleri (ilk şekillerde)	15.829	2.440	15.848
0804	Hurma, incir, ananas, avokado ve guava armudu, mango ve mangost (taze/kurutulmuş)	8.778	14.057	14.244
3903	Stiren polimerleri (ilk şekillerde)	25.827	23.827	13.207
8309	Her türlü tıplar, şişeler için kapsüller, yırtılabilen kapsüller, dişli kapaklar, kapak plakaları, mühür kurşunları vb.	11.824	6.392	13.038
2909	Eterler, eter-alkoller, eter fenoller, fenoller, peroksitler ve bunların türevleri	5.937	10.027	13.024
7606	Alüminyum saclar, levhalar, şeritler (kalınlığı 0,2 mm. yi geçenler)	6.609	5.156	12.612
3206	Diğer boyayıcı maddeler , lüminofor olarak kullanılan inorganik ürünler	6.648	10.953	10.984
2922	Oksijen gruplu amino bileşikler	1.627	5.287	10.928

Pazar ile İlgili Bilgiler

Dağıtım Kanalları

Ülkede üç önemli dağıtım ve satış bölgesi bulunmaktadır. Ticaret merkezi Cidde'nin yer aldığı Batı Bölümü; Başkent Riyad'ın bulunduğu Merkez Bölümü ve petrol ve gaz endüstrisinin geliştiği Doğu Bölümü. Her bölümde farklı iş çevrelerine rastlanmakta olup, birden fazla bölümde etkin olan milli şirket sayısı oldukça sınırlıdır.

İnternet hizmetleri ücretsiz olarak sağlanmaktadır. Önemli şehirlerde pek çok internet kafe bulunmaktadır.

Piyasanın büyük, sermayenin bol, yabancı emeğin ucuz ve yabancı lisan bilenlerin fazlalığı sebebiyle yabancı ülkelerdeki tanınmış firmaların hemen hepsinin Suudi Arabistan'da distribütörleri bulunmaktadır.

Acente ve distribütörlerle ilişkiler Ticaret ve Yatırım Bakanlığı tarafından idare edilmektedir. Suudi işadamları Ticaret ve Yatırım Bakanlığı tarafından tescil edilmeden acenta olarak çalışamazlar.

Frençayz (Franchising) sistemi popürlüğünü arttırmaktadır. Frençayz anlaşmalarının Ticaret ve Yatırım Bakanlığı tarafından onaylanması gerekmektedir.

Doğrudan pazarlama çok fazla tercih edilebilen bir yöntem değildir. Doğrudan pazarlamada uygulanan pek çok yöntem cinsiyet ayrımı ve aile hayatının mahremiyeti gibi nedenlerden dolayı kullanılamamaktadır.

Suudi Arabistan'da ofis açma icra edilecek olan işe göre farklı kurallara bağlanmıştır. En fazla kullanılan yöntem kendi ofisini kurabilecek olan ve ticaret sicilini yaptırabilecek bir acenta ya da distribütör tayin edilmesidir. Acente/distribütör anlaşmasının Ticaret ve Yatırım Bakanlığı tarafından tescil edilmesi gerekmektedir.

Başka bir yöntem ise, Suudi Arabistan Yatırım Kurumu (Saudi Arabia General Investment Authority - SAGIA)'dan bir sanayi ya da sanayi dışı proje için lisans alınması yöntemidir.

Suudi firmalarıyla anlaşma imzalama aşamasındaki firmalarımızın dikkat etmesi gereken konu, söz konusu anlaşmaların tamamen Suudi Arabistan yasalarına göre düzenlendiği ve uygulamada doğabilecek görüş ayrılıklarının uluslararası tahkim yerine mahalli

mahkemelere sevk edilmiştir.

Tüketici Tercihleri

Suudi Arabistan ekonomisi gelir bakımından güçlü bir devlet varlığına sahip olmasına rağmen petrol ürünleri, petrokimya ürünleri, elektrik, su, haberleşme ve hava taşımacılığı hizmetleri dışında ihtiyaç duyulan mal ve hizmetler özel sektörde üretilmekte veya ithal edilmekte ve yurt içinde satılmaktadır. Oldukça gelişmiş bir perakende piyasası mevcuttur. Çok sayıda hipermarketler zinciri, dünyaca tanınmış markaların yerel mağazaları, dev alışveriş merkezleri ve çok sayıda küçük dükkandan oluşan bir perakende piyasası mevcuttur. Piyasa oldukça zengin, serbest ve vergisiz olduğundan, sermaye bolluğu ve ucuz yabancı emek sebebiyle tüketici fiyatları başka ülkelere göre düşük olup, oldukça az tüketilen malları bile piyasada bulmak mümkündür.

Alışveriş merkezleri ülkede pub, diskotek ve bar gibi yerlerin olmaması nedeniyle gençlerin başlıca uğrak mekanıdır. Suudi Arabistan'ın başlıca alışveriş merkezleri Abraj Al Bait Mall, Aziz Mall, Le Mall, Riyadh Sahara Mall (RSM), Al Othaim Commercial Group, Euromarche Shopping Center, Mall of Dhahran ve Salam Mall'dur. Bir zincir olan Dhahran Alışveriş Merkezlerinden Al Rashid Mall S.Arabistan'ın en büyük alışveriş merkezidir.

Son yıllarda, pazarda çok sayıda yeni alışveriş merkezi açılmıştır. Geant, Carrefour, HyperPanda, eXtra, BEST ve Electro gibi perakendeciler yeni mağazalar açtıkları gibi daha da büyümeyi planlamaktadırlar. Tüm perakendeciler geniş bir ürün grubu ve makul fiyatlarla satış yapmaktadırlar. Orta gelir düzeyinde yer alan tüketiciye yönelik indirim ve promosyonlar dikkat çekmektedir.

Kalabalık nüfusu ve yüksek GSMH ile Suudi Arabistan ekonomisi yatırımcılar için büyük potansiyel taşımaktadır. Yüksek petrol fiyatları, Suudilerin gelir ve tüketimlerini artırmakta, işsizlik oranının yüksek olmasına rağmen tüketici pazarı büyümektedir. Suudiler ortalama harcanabilir gelir düzeyi açısından bölgede 4'üncü sıradadırlar. Yüksek doğum oranları, bebek ve çocuklara yönelik harcamaları artırmaktadır. 2005 yılında DTÖ'ye verilen üyelik taahhütleri neticesinde Mart 2007'de dağıtım sektöründe yabancı yatırımlara da izin verilmiştir.

Reklam ve Promosyon

Resmi kanallar fazla popüler olmayıp, halkın daha ziyade başka ülkelerden yapılan yayınları seyrettiği söylenmektedir. Uydu televizyonları aracılığıyla reklam verilmesi yaygınlaşmaktadır. Ancak, reklamların etik ve dini kurallara uygun olması gerekmektedir.

Gazete reklamları ise gazete okuma oranındaki düşüklüğe paralel olarak etkin değildir. Ticaret fuarları Eylül–Haziran ayları arasında gerçekleşmekte olup, önemli fuarlar Riyad ve Cidde şehirlerinde düzenlenmektedir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Paketleme, ambalajlama ve etiketleme uygulaması, gelişmiş ülkelerdeki asgari kurallardan fazla değildir. Etiketleme şartı Suudi Arabistan’a ihraç edilen tüm ürünler için zorunludur. Suudi Arabistan Standardizasyon Kurumu (SASO) etiketleme ile ilgili kuralları oluşturmakla görevlidir. Etiketleme özellikle gıda ürünleri, kişisel bakım ürünleri, sağlık ve eczacılık ürünleri için önem arz etmektedir. Gıda ürünleri için etiketin Arapça olması ve ürünün içeriği, menşei, üreticisi, raf ömrü, kullanma talimatı gibi bilgilerin etikette yer alması gerekmektedir.

Ulaştırma ve Taşımacılık Maliyetleri

İstanbul-Riyad arası inşaat malzemeleri taşıması için 20 tona kadar nakliye komple TIR fiyatı 4 000 \$ -5 000 \$ arasında değişim göstermektedir.

İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Suudi Arabistan'da dinin politika, sosyal davranışlar ve iş dünyası üzerinde önemli bir yeri vardır. Suudiler İslami değerlerle uyuşmayan dışarıdan gelen bilgiye karşı yenilikçi değildir.

Suudi Arabistan’da kişinin statüsünü içinde bulunduğu sınıf belirlemektedir. Bu kültürde bireyler grubun alt kısmında yer almaktadır. Aile en önemli sosyal birimdir. Erkek

lider ve karar verici pozisyonundadır. Ancak grubun oybirliğini alana kadar ilerleme çok zor gerçekleşmektedir. Liderlik ve kimlik kavramları önemli olup, liderler kişilerin soyundan gelmektedir. Suudi Arabistan'da erkeğin özel bir konumu vardır. Suudi kadınlar iş dünyasına pek açık değildir.

Ziyaretçilerin bir kefil vasıtasıyla randevu alması önem taşımaktadır. Bu yüzden yumuşak mizaçlı, etkili akrabaları olan ve nüfuzlu bir kefil bulunmasında fayda vardır. Suudi Arabistan'da iş yapabilmek batıya göre biraz daha zor ve yavaş gerçekleşmekte olup, iş görüşmeleri sırasında sabırlı olmak gerekmektedir. Toplantılar telefon konuşmaları ile sık sık kesilebilir. Tartışma esnasında genellikle kişisel argümanlar kullanılmaktadır. Israr, karşı tarafı ikna etmek için sık sık kullanılan bir yöntemdir. Suudilerle olan iş ilişkilerinde saygılı ve içten davranışlar beklenmektedir. Büyüklere saygı göstermek önemlidir.

En sık rastlanan selamlaşma şekli “Salam alaykum”, “Wa alaykum as-salam” şeklindedir. Selamlaşma için bazı temel Arapça sözcüklerin öğrenilmesinde fayda vardır. Kartvizitlerinizin bir tarafının İngilizce, diğer tarafının da Arapça olarak hazırlanması sık rastlanan bir durumdur. Tanıtım materyallerinin Arapça olması bir avantaj sağlayacaktır.

Misafirlere iyi davranmak Suudiler arasında erdem olarak kabul edilmektedir. Bu yüzden ülkede gerçekleşecek olan önemli aktivitelere iş yaptıkları kişileri davet etmek isterler. Suudi iş adamları yabancılarla ilgilenirler ve yapacakları hataların affedilmesini beklerler. Kaba bir davranış olarak kabul edilecek ve onları küçük düşürecek her türlü hareketten uzak durulmalıdır.

İş ilişkileri aşırı derecede kişisel davranışlarla yürütülmektedir. Suudilerle iyi ilişki oluşturabilmenin bir yolu da, onların sağlığı, kardeşleri, amcaları, kuzenleri ve oğulları ile ilgili olabilecek soruları sormaktır. Ancak, ailenin kadın üyeleri hakkında soru sorulmaması gerekmektedir.

Yemeklerde çok az konuşulmaktadır. Suudiler yemekte sessizliği tercih ederler. Bahşiş yaygın ve gerekli değildir. Çünkü genellikle fatura içerisinde servis hizmeti de ilave edilmektedir. Domuz eti ve alkol tabu olarak kabul görmekte olup, bu maddelerin alınması yasa dışıdır. Yemeğin sağ el kullanılarak yenilmesi önemlidir.

Toplantılar için en uygun zaman dilimi sabahdır. Ayrıca, yaz sıcaklarında bazı Suudiler karanlık bastıktan sonra toplantı düzenlemeyi tercih edebilirler. Suudiler zamanı daha rahat bir

davranış içerisinde kullanırlar. Sosyal toplantıların veya iş toplantılarının kesin bir başlangıç ve bitiş saati olmayabilir. Suudi iş kültüründe dakik olmak pek fazla öncelik taşımamaktadır. Siz toplantılarınızda vaktinde olmak için gayret etmelisiniz, ancak karşı taraf bu konuda biraz daha rahat davranıp toplantılara geç kalabilir.

Erkek ve kadın birbirleri ile etkileşim içine girmezler. Arap kadınlarının topluluk içerisine girecekleri zaman kendilerini tanıtmamaları için peçe takmaları beklenmektedir. Eğer bir Suudilinin yanında peçeli bir bayan varsa, bu bayanın tanıştırılması geleneksel bir davranış değildir.

Suudiler konuşma esnasında aralarındaki mesafeyi çok kısa tutmaktadırlar. Siz bu davranış biçimine alışık olmasanız da geriye doğru bir hareket yapmayınız. Bu şekilde davranışınız sizin hissiz ve soğuk bir kişi olduğunuz imajını yaratabilir. Suudiler yolda yürürken sık sık el ele gezerler. Eğer Suudili biri elinizi tutarsa bu davranışı bir arkadaşlık göstergesi olarak algılamalısınız.

Araplar otururlarken bacak bacak üstüne pek atmazlar. Karşı tarafa ayak tabanının gösterilmesi de hoş karşılanmamaktadır. Suudiler konuşurlarken sürekli olarak elleriyle hareket etmekten hoşlanmalarına rağmen, herhangi birisini işaret ederek göstermek kaba bir davranış olarak kabul edilmektedir. Sol el Arap dünyasında temiz olarak kabul görmemektedir. Bu yüzden sol el ile bir davranışta bulunmamaya özen gösterilmesi gerekmektedir.

Spor özellikle futbol, at ve deve güreşi (bahis yasaklanmıştır), avcılık, ülkenin çekici gelen taraflarının ve Suudi mutfağının övülmesi hoşlanılan konuşmalar arasındadır. Orta Doğu politikaları, uluslararası petrol politikaları, İsrail, İslami inanışların sorgulanması ve eleştirilmesi, hastalık, kaza, ölüm, kadınlar hakkında kompliman yapmak ise kaçınılması gereken konuşmalar arasındadır.

Para Kullanımı

Riyal Suudi Arabistan'ın para birimi olmakla birlikte dolar da kullanılmaktadır.

Türkiye'den Ziraat Bankasının Cidde'de şubesi bulunmaktadır. İletişim bilgileri aşağıdadır:

T.C. ZİRAAT BANKASI CİDDE ŞUBESİ

Adres Al Rawdah Dist. 1 Al Rawdah Str. P.O. Box.54759 Jeddah 21524 The Kingdom of Saudi Arabia

Telefon 00 966 2 665 54 33

Faks 00 996 2 664 35 16

E-mail jeddah@ziraatbank.com

Pasaport ve Vize İşlemleri

Diplomatik, Hizmet, Hususi ve Umuma Mahsus Pasaport hamilleri vizeye tabidir.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

İş saatleri değişmektedir. Ancak birçok iş yeri öğleden sonra kapanmakta ve birkaç saat sonra da açılmaktadır. Haftalık çalışma günleri Cumartesiden Çarşambaya kadar devam etmektedir. Birçok kimse Perşembe günleri çalışmamaktadır. Cuma günleri hiçbir iş yürütülmemektedir. Devlete ait kurumlar 7:30-14:30 arasında Cumartesi-Çarşamba günlerinde açıktır.

Bankalar ise 8:30-12:00 ve 17:00-19:00 Cumartesi-Çarşamba günleri açıktır. Bazı bankalar Perşembe sabahları da açık tutulmaktadır. Herkes tarafından takip edilen iki bayram bulunmaktadır. Bu sürelerde hiçbir iş yürütülemez. Birincisi Ramazan Bayramı ikincisi ise Kurban Bayramıdır.

Yerel Saat

GMT'den 3 saat ileridedir. Yerel saat, kış saati uygulaması sırasında (Ekim-Mart) Türkiye'den 1 saat ileri, yaz döneminde ise aynıdır.

Yerel Ölçü Birimleri

Suudi Arabistan'da Metrik sistem kullanılmaktadır.

Telefon Kodları

Uluslararası Telefon Kodu: + 966

İklim

Yazları kuru ve sıcak, kışları ise yumuşak bir hava hüküm sürmektedir. En sıcak ay

Temmuz ayı olup; ortalama hava sıcaklığı 26–42 °C arasındadır. En soğuk ay olan Ocak ayında ise ortalama hava sıcaklığı 8–12 °C arasındadır. En kurak aylar Temmuz, Eylül ve Ekim olmakla birlikte bu aylarda ortalama yağış miktarı 0 mm'dir. En yağışlı ay olan Nisan'da ise ortalama yağış miktarı 25 mm'dir.

FRANSA

Genel Bilgiler

Coğrafi Konum

Fransa 543.945 km² yüzölçümü ile gerek Batı Avrupa'da gerekse Avrupa Birliği içerisindeki en büyük alana sahip ülkedir. Kara sınırları Avrupa ana kara ve İber Yarımadası'na bitişiktir. Kara suları ise Akdeniz'e, Atlas Okyanusu'na, Manş denizine ve Kuzey denizine dayanır. Sınırları 2.889 km uzunluğundadır. Fransa altı ülke ile komşu olup, kuzeyde Belçika ve Lüksemburg, doğuda Almanya ve İsviçre, güney doğuda İtalya, güney batısında ise İspanya bulunmaktadır. Fransa'nın 3427 km uzunluğundaki sahil şeridi, Akdeniz, Manş Denizi, Atlas Okyanusu ve Kuzey Denizi kıyılarından geçmektedir.

Birliğin diğer ülkelerinde bulunan önemli sanayi ve ticaret noktalarına ulaşım için ideal bir konumdadır. Güneyden İtalya'nın sanayi merkezi olan Po ovasını, Kuzey Batıda İngiltere'deki sanayi merkezlerini, güneyden ise İspanya'nın Katalan bölgesinden güneydoğuda İtalya'nın ortasına kadar uzanan Akdeniz bölgesini birleştiren kavşakta yer almaktadır

Ülke genelinde ılıman iklim hâkimdir. Bölgesel farklılıklar açısından üç iklim tipi ile karşılaşılır. Ülkenin batısında okyanus iklimi hüküm sürer. Bu iklim; ılık, nemli, bulutlu günleri fazla güneşli günleri az her mevsimi yağışlı olarak karşımıza çıkar. Okyanus iklimin en tipik bir şekli Fransa'nın batı kıyısını oluşturan Bretanya yarımadasında göze çarpar. Burada kışlar ve yazlar ılık geçer. Batıdan gelen okyanus rüzgârlarının etkisiyle her mevsim, fakat özellikle kışlar yağışlı geçer. Okyanusun geç ısınıp geç soğuması nedeni ile kış geç gelir (en soğuk ay Şubat). Aynı şekilde bu bölge yazın fazla ısınmaz, ısının en yüksek olduğu zaman ise Ağustos ayıdır. Okyanus iklim tipi biraz daha ılık şekilde Fransa'nın güneybatısında Biskay körfezi kıyılarında da hissedilir. Fransa'nın doğu yarısında kara iklimi hâkim olup yazlar sıcak,

kışlar soğuk geçer. En fazla yağış yaz aylarında görülür. Fransa'nın batısından doğusuna doğru kışların şiddeti artar. Fransa'nın güneydoğusunda Akdeniz iklimi hâkimdir. Yazlar sıcak ve kurak kışlar ılık ve yağışlı geçer. Burada dağların kıyıya paralel olması nedeni ile Akdeniz iklim ülkenin iç kesimlerinde fazla hissedilmemektedir. Bununla beraber Rhone vadisi boyunca ve hatta Pirene dağlarının kuzeyindeki ovalarda yer yer bu iklimin etkisi görülür.

Ülkenin doğu ve güneyinde ise dağlık bölgeler bulunmakta olup, Alp dağlarında bulunan Mont Blanc tepesi 4810 metre yüksekliğinde olup Batı Avrupa'nın en yüksek noktasıdır. Fransa'nın alçak bölgelerinden ise dört nehir geçmektedir: Bunlar, Kuzeyde Seine nehri, Batıya doğru akan Loire ve Garonne ve Cenevre Gölünden çıkarak Akdeniz'e dökülen Ren (Rhone) nehridir. Ülkedeki en alçak nokta Rhone Nehri deltası olup deniz seviyesinin 2 m. altındadır.

Seine nehri: Rouen – Le Havre limanına, Loire nehri; Nantes – Saint Nazaire limanına, Garonne nehrinin Gironde adı verilen halicinde Bordeaux limanlarına açılır. Akdeniz'deki en büyük limanı Marsilya ise Rhone ırmağı ağzına pek uzak olmayan bir yerde, delta konumundaki bir bölgededir.

Siyasi ve İdari Yapı

Cumhurbaşkanı 5 yıllık bir süre için doğrudan seçilir, ülkenin devamını sağlamakla yükümlü olup bu kapsamda Bakanlar Kuruluna başkanlık eder başbakanın atamasını yapar, dış ilişkiler ve savunmaya ilişkin en kritik konularda sorumluluğu üstlenir, uluslararası anlaşmaları imzalar ve orduyu yönetir. Başbakan ise gündeme ilişkin diğer konulardaki faaliyetleri yönlendirir.

Fransız Parlamentosu (Assemblée Nationale) Fransa'nın ana yasama organıdır. Milletvekilleri 5 yıllık süre için doğrudan halkoyu ile seçilir. Senatörler ise Parlamento tarafından 9 yıllığına seçilmektedir. Senato seçimleri her 3 yılda bir yapılır ve her seçimde senatonun üçte biri yenilenir. Senato'nun yasama gücü sınırlıdır: Senato ile Parlamento arasında anlaşmazlık olması durumunda son söz Parlamento'ya aittir. Parlamento'nun gündemini belirlemede hükümetin önemli rolü bulunmaktadır.

Nüfus

Ülkenin nüfusu 2017 yılı için 64,9 milyondur. Avrupa'da Almanya'dan sonra en çok nüfusa sahip olan ülkedir. Nüfusun %77,4 ü kentlerde yaşamakta olup ülkenin en büyük kentsel yerleşim merkezi toplam ülke nüfusunun %16 sını barındıran Paris'tir. Paris'ten sonra en kalabalık kentler Marsilya, Lyon ve Nice'tir. Ortalama yaşam süresi kadınlarda 84,5 , erkeklerde 78dir. Ülkenin genel yaş ortalaması 82.dir. Okuma yazma oranı %99 dur.

Ülkenin nüfus artışında ülkeye her yıl 150.000 kadar gelen göçmenlerin payı önemli bir yer tutmaktadır. Gelen göçmenlerin büyük kısmı Fransız vatandaşlığına geçmektedirler. Göçmen nüfus içerisinde en büyük paya sahip olanlar gruplar ise sırasıyla Portekiz, Cezayir ve Fas kökenlilerdir. Fransa'da Türk nüfus toplam nüfus içerisinde aldığı payın % 4 olduğu tahmin edilmektedir. Ülkede işsizlik oranı %9,9 düzeyindedir. 2015 yılı başı itibari ile ülkedeki işsiz sayısı 2.838..000 kişidir. Kaynak: World Bank 2017, Insee 2017 Genel Ekonomik Durum

Ekonomik Yapı

Fransa dünyanın en büyük ekonomileri arasında yer almakta olup 2015 yılı GSYİH (Gayrisafi Yurtiçi Hasıla) sıralamasında ABD, Çin, Japonya ve Almanya ve Birleşik Krallık'ın ardından 6.konumdadır. 2015 yılında büyüme 1,2 oranında gerçekleşmiştir. Aynı gerçekleşen GSYİH 'sı 2,4 trilyon dolar olarak gerçekleşmiş, enflasyon 0 olmuştur,

Fransız ekonomisinin başlıca ekonomik sorunları sırasıyla, düşük büyüme hızı, özellikle delokalizasyon (uluslararası rekabet dolayısıyla üretim maliyetlerinin yüksek kalması nedeniyle fabrikalarının üçüncü ülkelere taşınması) nedeniyle artan işsizlik, bütçe açıkları ve sosyal güvenlik sistemindeki açıklar.

Tablo 27. Fransa'da Sektörlerin GYSIH'ya Katkısı-2015

	(%)
Tarım	1,7
Sanayi	19,5
Hizmet	78,5

Kaynak: www.cia.gov

Ekonomi Politikaları

İyi bir sosyal devlet olmanın sonucu olarak, iş dünyası yüksek düzeyde sosyal prim ve vergi ödeyen ve işçilerinin haftalık çalışma süresini zorunlu olarak 35 saat ile sınırlandırmak Fransa özel sektörünün, bu yükler nedeniyle diğer gelişmiş ülkelere göre rekabet gücü azalmıştır. 35 saat uygulaması, 2002 yılında ilk defa gevşetilmiştir. 2007 yılının sonunda ise, fazla mesai yapan çalışanların (35 saatten fazla) gelirlerinden vergi indirimleri yapılmasına karar verilmiş ve fazla mesai teşvik edilmeye çalışılmıştır.

.Fransa’da, iç ve dış talebin azalması ile işsizlik artmaya devam etmektedir. Hükümet, sorun yaşayan sektörlerle ve firmalara destek olmak amacıyla çeşitli önlemler almaktadır. İnşaat ve otomotiv sektörlerine doğrudan ve dolaylı finansman yardımı yapılmakta, olup, hükümetin temel yaklaşımı yatırımların artırılarak büyümenin sağlanması şeklinde olmaktadır.

Ekonomik Performans

Ülke uzun dönemli notu 2016 yılı ilk yarısında uluslararası derecelendirme kuruluşlarınca AA olarak verilmiştir.

Hayat Standardı ve İşsizlik

Ülkenin nüfus artışında ülkeye her yıl 150.000 kadar gelen göçmenlerin payı da vardır. Gelen göçmenlerin büyük kısmı Fransız vatandaşlığına geçmektedirler. Göçmen nüfus içerisinde en büyük paya sahip olanlar gruplar ise sırasıyla Portekiz, Cezayir ve Fas kökenlilerdir. Fransa’da % 4 oranında Türk nüfus olduğu tahmin edilmektedir. Ülkede işsizlik 2015 yılında %10 düzeyinde olmuştur. (Kaynak:INSEE)

Dış Ticaret

Tablo 28. Fransa Genel Dış Ticaret Değerleri (Milyon USD)

Yıl	2013	2014	2015	2016	2017
İhracat	567.988	566.656	493.941	488.885	522.838
İthalat	671.254	659.872	563.398	560.555	611.679
Dış Ticaret Hacmi	1.239.242	1.226.528	1.224.551	1.149.440	1.134.517
Dış Ticaret Dengesi	-103.266	-93.216	-69.457	-71.670	-88.841

Kaynak: Trade Map,ITC 2018

Tablo 29. Fransa İhracatında Başlıca Ürünler (Bin USD)

GTİP	ÜRÜNLER	2015	2016	2017
	TOPLAM	493 941 214	488 885 072	522 838 325
8802	Helikopterler, uçaklar vb.; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	46 980 817	45 730 155	44 227 239
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	22 719 635	22 778 385	24 410 266
8703	Binek otomobilleri ve esas itibarıyla insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dâhil)	17 619 329	18 372 486	22 111 975
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	14 432 595	14 712 496	15 495 028
8411	Turbo jetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	10 796 885	11 549 902	12 482 756
2204	Taze üzüm şarabı (kuvvetlendirilmiş şaraplar dâhil) ve üzüm sırası	9 177 487	9 131 931	10 319 778
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	8 680 879	7 026 455	8 761 291
3304	Güzellik, makyaj ve cilt bakımı için müstahzarlar (güneşlenme kremleri ve müst. dahil), manikür ve pedikür müstahzarları	6 900 652	7 264 146	8 588 637
8803	88.01 ve 88.02 Pozisyonlarındaki hava taşıtlarının aksam ve parçaları	7 102 103	7 592 807	7 349 993
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	5 842 693	6 399 477	7 223 245
8542	Elektronik entegre devreler	6 841 832	6 747 403	6 676 145
4202	Deri ve köseleden sandık, bavul, valiz, evrak çantası, seyahat eşyası, kılıf vb.	5 456 328	5 910 447	6 651 755
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	5 054 568	5 450 859	5 456 559
2208	Etil alkol (alkol derecesi < %80, tağyir edilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş likör ve diğer alkollü içkiler	4 376 351	4 608 320	5 022 930
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	4 487 605	4 684 310	5 004 705
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	4 690 187	4 466 888	4 978 291
3303	Parfümler ve tuvalet suları	4 371 524	4 216 076	4 797 042
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb.)	4 254 111	4 200 977	4 509 211
8408	Sıkıştırma ile ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlar (dizel ve yarı dizel)	4 423 442	4 477 675	3 761 201
3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici, sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	3 922 239	3 353 773	3 542 503

0406	Peynir ve pıhtılaşımlı ürünler	3 341 464	3 283 661	3 450 513
8701	Traktörler	3 019 860	3 300 408	3 306 433
1001	Buğday ve mahlut	4 269 282	3 371 809	3 006 283
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	2 505 643	2 652 758	2 805 554
2716	Elektrik enerjisi	3 000 537	2 149 170	2 755 459
3926	Plastikten diğere eşya	2 337 973	2 466 418	2 722 173
8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğere kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve benzeri cihazlar	2 793 314	2 631 359	2 617 307
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik $\geq$ 600 mm) (sıcak haddelenmiş) (kaplanmamış)	2 043 585	1 774 913	2 613 467
4011	Kauçuktan yeni diğere lastikler	2 859 641	2 499 570	2 548 468
8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	2 470 283	2 629 573	2 546 886
9021	Ortopedik cihazlar; cebireler, kırıklar için cihazlar vb.; protez organlar; işitme cihazları, vücut içi ve diğere cihazları	2 626 758	2 628 891	2 514 885
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	2 325 914	2 290 899	2 494 598
2309	Hayvan gıdası olarak kullanılan müstahzarlar	2 438 940	2 287 535	2 452 361
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğere elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	2 038 228	2 019 590	2 366 730
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	2 240 915	2 199 353	2 352 826
3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğere kapama malzemeleri	2 089 152	2 171 762	2 317 198
2711	Petrol gazları ve diğere gazlı hidrokarbonlar	2 246 838	1 480 065	2 303 444
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	2 326 204	2 227 441	2 281 275
3811	Vuruntuyu önleyici, oksidasyonu durdurucu müstahzarlar, peptizan katkılar, aşınmayı önleyici katkılar, vb. Müstahzarlar	2 256 101	2 090 097	2 242 538
7225	Diğere alaşımlı çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği 600 mm. Veya daha fazla)	1 785 453	1 772 154	2 221 842

Tablo 30. Exporterler Anlatı Yaptığı Başlıca Ürünler (Milyon USD)

GTİP Numarası	Ürün Adı	2015	2016	2017
.	TÜM ÜRÜNLER	563.398	560.555	611.679
8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dâhil)	29.203	31.893	34.709
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	22.807	17.913	23.826
8411	Turbo jetler, turbo propellerler ve diğer gaz türbinleri	9.475	10.668	19.386
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	19.528	15.296	18.458
8803	88.01 ve 88.02 Pozisyonlarındaki hava taşıtlarının aksam ve parçaları	19.038	21.672	17.273
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	12.256	13.384	15.138
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	15.257	15.034	14.664
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	11.045	11.712	12.901
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	14.236	10.684	12.662
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	8.698	8.324	9.464
8802	Helikopterler, uçaklar vb.; uzay araçları (uydular dahil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	11.770	12.045	7.203
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	4.759	5.129	6.403
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	5.063	5.736	6.267
9018	Tıpta, cerrahide, dişçilikte ve veterinerlikte kullanılan alet ve cihazlar	4.141	4.374	4.514
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	3.972	4.096	4.382
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	3.736	3.879	4.183
8542	Elektronik entegre devreler	4.607	4.481	4.075
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	3.408	3.529	4.073
4202	Deri ve köseleden sandık, bavul, valiz, evrak çantası, seyahat eşyası, kılıf vb.	3.436	3.535	3.913
6403	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deriden olan ayakkabılar	3.492	3.529	3.698
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	3.106	3.379	3.651

9021	Ortopedik cihazlar; cebireler, kırıklar için cihazlar vb; protez organlar; işitme cihazları, vücut içi ve dışı cihazları	3.434	3.565	3.494
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	3.393	3.182	3.479
2937	Hormonlar, prostaglandinler, thromboxanlar ve bunların öncelikle hormon olarak kullanılan türevleri	2.507	2.077	3.424
3926	Plastikten diğer eşya	2.958	3.027	3.321
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	3.104	3.069	3.217
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	2.942	2.917	3.147
8443	Baskı yapmaya mahsus makinalar; kopyalama ve faks makinaları; bunların aksam, parça ve aksesuarları	3.028	3.205	3.135
8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve benzeri cihazlar	2.901	2.962	3.063
3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	2.602	2.715	2.927
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	2.753	2.679	2.902
8701	Traktörler	2.771	2.838	2.885
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	2.843	3.236	2.809
901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	2.391	2.357	2.755
8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	2.840	2.635	2.752
8431	Özellikle 84.25 ila 84.30 pozisyonlarındaki makina ve cihazlar ile birlikte kullanılmaya elverişli aksam ve parçalar	2.184	2.227	2.597
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektro termik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanlar	2.350	2.470	2.586
3920	Plastikten diğer levha, plaka, şerit, film, folyo (gözeneksiz)	2.257	2.274	2.478
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	2.286	2.304	2.464
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	2.167	2.239	2.384
8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	2.121	2.234	2.358
9503	Üç tekerlekli bisikletler, skuterler, oyuncak bebekler, diğer oyuncaklar, küçültülmüş modeller, bilmeceler (puzzle)	2.017	2.107	2.290

Kaynak: ITC, Trade Map,2017

Tablo 31. Fransa'nın İhracat Yaptığı Başlıca Ülkeler (Bin USD)

Sıra	Ülkeler	2015	2016	2017	Toplamdaki Pay %
	TOPLAM İHRACAT	493 941 214	488 885 072	522 838 325	100.0
1	Almanya	79 145 560	78 851 328	77 392 687	14,8
2	İspanya	36 022 036	36 644 578	40 166 131	7,7
3	İtalya	35 348 278	35 742 049	39 660 421	7,6
4	ABD	36 216 033	36 127 096	38 423 870	7,3
5	Belçika	33 602 850	33 166 623	36 271 903	6,9
6	İngiltere	35 002 774	34 445 925	35 180 259	6,7
7	Çin	19 909 795	17 705 737	21 378 575	4,1
8	Hollanda	19 252 838	17 679 116	19 132 863	3,7
9	İsviçre	15 334 471	16 921 664	17 718 799	3,4
10	Polonya	8 563 113	9 075 841	10 267 580	2
11	Singapur	5 930 613	6 800 777	7 672 627	1,5
12	Türkiye	7 866 835	7 749 141	7 578 374	1,4
13	Japonya	6 974 269	6 915 727	7 182 769	1,4
14	Hong Kong	5 033 018	5 991 634	7 095 071	1,4
15	Rusya	5 002 265	5 405 701	6 309 631	1,2

Kaynak: ITC, Trade Map,2018

Tablo 32. Fransa'nın İthalat Yaptığı Başlıca Ülkeler (Bin USD)

Sıra	Ülkeler	2015	2016	2017	Toplamdaki Pay %
	TOPLAM İTHALAT	563 398 248	560 554 863	611 679 085	100.0
1	Almanya	96 149 644	94 547 302	96 849 242	15.8
2	Çin	51 871 364	51 032 598	55 525 955	9.1
3	İtalya	41 704 478	42 045 862	46 793 381	7.6
4	Belçika	40 813 156	38 019 212	41 148 703	6.7
5	ABD	38 775 095	39 678 969	39 582 638	6.5
6	İspanya	34 961 291	35 769 294	39 196 279	6.4
7	İngiltere	21 624 778	21 536 171	30 367 693	5
8	Hollanda	23 879 943	25 537 080	28 690 387	4.7
9	İsviçre	15 968 426	15 660 339	16 665 383	2.7
10	Polonya	9 904 822	10 032 924	11 375 916	1.9
11	Japonya	9 306 512	10 386 995	11 175 215	1.8
12	Rusya	7 009 975	6 119 263	8 563 763	1.4
13	Türkiye	7 407 847	7 792 753	8 437 867	1.4
14	Çek Cum.	6 836 152	7 111 709	7 890 465	1.3
15	Bilinmeyen	9 659 842	16 774 282	7 653 035	1.3

Kaynak: ITC Trade Map, 2018

Dış Ticaret Politikası ve Vergiler

Dış Ticaret Politikası

1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı gereğince 1 Ocak 1996 tarihinden itibaren Türkiye ile Avrupa Birliği üyesi ülkeler arasında sanayi ürünleri ticaretinde Gümrük Birliği uygulaması yürürlüktedir. Bu suretle gümrük vergileri sıfırlanmıştır.

Ayrıca, bazı istisnalar dışında (AB Ortak Tarım Politikasına dahil olmayan tarımsal ürünler, yaş meyve sebze ürünlerine ait toplam 11 adet tarife pozisyonu, iç ve kabuklu natürel fındık, domates salçaları ve diğer domates konservesi) AB ülkelerine Türkiye’den ithal edilen tarım ürünlerinde de gümrük vergileri tamamen kaldırılmış bulunmaktadır.

Tarifeler ve Diğer Vergiler

Fransa'ya diğer AB(27) ülkelerinden Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi (EFTA) üyelerinden (Norveç, İzlanda, İsviçre, Liechtenstein) Andorra ve San Marino'dan ve Türkiye’den yapılan sanayi ürünleri ithalatı gümrük vergisinden muaftır. Diğer ülkelerden yapılan ithalatta Avrupa Toplulukları Birleştirilmiş Gümrük Tarifesi’ne (TARIC) göre ortak gümrük tarifesi uygulanmaktadır. AB’de yürürlükte bulunan gümrük vergilerine http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds/tarhome_en.htm adresinden ulaşmak mümkündür ancak burda yayınlanan veriler gösterge niteliğinde olup ihracat öncesi ülkedeki Ticaret müşavirleri ve ithatçınız aracılığı teyid edilmesi gerekmektedir. (2015)

İthalatta alınan vergilere KDV oranları dahil olmatıp KDV mal ülkeye girdikten sonra tahsil edilmektedir. (Eylül 2015)

Fransa'nın ve diğer AB ülkelerinin Türk menşeli ürünlerine uygulamakta olduğu gümrük vergileri ile ilgili bilgiye http://ec.europa.eu/taxation_customs bağlantı adresinden ülke ismi olarak Turkey -TR0052 ve ürünün gümrük tarife kodu seçilerek ulaşılabilir. Gümrük Birliği nedeniyle ülkemiz menşeli sanayi ürünlerine gümrük vergisi uygulanmamakta olup bazı tarım ve gıda ürünlerine gümrük vergisi ve ayrıca miktar kısıtlaması ve/veya belirlenmiş tarihler arasında farklı oranda gümrük vergisi uygulanmaktadır.

Katma Değer Vergisi

Fransa'nın ve diğer AB ülkelerinin uygulamaya koyduğu yeni KDV oranları farklılık göstermektedir . Fransa'da standart KDV oranı % 20 dir. En düşük oran %2,1 iken % 5,5 ve %10 diğer indirimli oranlardır.

ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/vat/how_vat_works/rates/vat_rates_en.pdf (Eylül 2015)

AB'de Tarım Ürünlerine Uygulanan Gümrük Vergileri

Gümrük Vergilerinin Çeşitleri

Bir ürünün ithalatında; ad valorem, spesifik veya bu ikisinin birleşiminden oluşan gümrük vergileri uygulanmaktadır.

Ad Valorem Vergi: İthalatta ürünün değeri üzerinden yüzdesel olarak tahsil edilen gümrük vergisi olarak tanımlanmaktadır.

Örnek: Vergiye tabi ithal değeri 100 € olan bir tarım ürününde %11,5 oranında ad valorem vergi uygulanması halinde, Gümrük vergisi= $100 \text{ €} \times 0,115 = 11,5 \text{ €}$ dur. Bu çerçevede, ithalatçının 11,5 € gümrük vergisi ödemesi gerekmektedir.

Spesifik Vergi: Fiziksel birim(ton, adet, vb) üzerinden tahsil edilen gümrük vergisi olarak tanımlanmaktadır.

Örnek: Bir tarım ürünü ithalatında 25 €/100 kg spesifik vergi uygulanması halinde, ürünün birim fiyatı ne olursa olsun her bir ton için; Gümrük vergisi= $1000 \text{ Kg/ton} \times 25 \text{ €/100 Kg} = 250 \text{ €/ton}$ gümrük vergisinin ithalatçı tarafından ödenmesi gerekmektedir.

Bileşik Vergi: Ad valorem ve spesifik verginin birlikte uygulandığı gümrük vergisi uygulamasıdır.

Örnek: Bir tarım ürünü ithalatında %11,5 + 25 €/100 Kg şeklinde gümrük vergisi uygulanması halinde ve vergiye tabi ithal değerinin 100 € olması halinde; Gümrük vergisi = $100 \text{ €} \times 0,115 +$

$1000 \text{ Kg/ton} * 25 \text{ €/100 Kg} = 11,5 \text{ €} + 250 \text{ €/ton}$ gümrük vergisinin ithalatçı tarafından ödenmesi gerekmektedir.

Karışık Vergi: Ad valorem veya spesifik vergilerden herhangi birinin tercih edilebileceği uygulamalardır.

Örnek: Gümrük vergisi; %18,4, MIN 22 € - MAX 24 €/100 kg şeklinde ifade edilebilir. Bu durumda, gümrük vergisi %18,4 olarak belirlenmiş olmakla birlikte, ancak 22 ile 24 €/100 Kg arasında bulunması şartı getirilmiştir. Örneğin, ithal değerinin 1000 €/ton olması halinde, $1000 * (18,4 / 100) = 184 \text{ €/ton}$ ad valorem vergi doğmaktadır. Fakat minimum vergi 220 €/ton olarak belirlendiğinden, ithalatçının 220 €/ton gümrük vergisi ödemesi gerekecektir.

Teknik Vergi: Gümrük vergisinin, üretimde kullanılan belirli bir girdinin miktarına göre belirlenen türüdür.

Örnek: Gümrük vergisi; 1,19 €/ Kg laktik asit olarak belirlenebilir. 100 Kg'lık bir nihai üründe 2 Kg laktik asit kullanılması halinde; $2 \text{ Kg} * 1,19 \text{ €/Kg} = 2,38 \text{ €}$ laktik asitten ileri gelen vergi ödenecektir. Bazı durumlarda, teknik vergilere ilave olarak ad valorem veya spesifik vergilerde nihai ürün üzerinden tahsil edilebilmektedir.

Avrupa Birliği üyeleri üçüncü ülkelerden yapılan ithalatta ortak (aynı oranda) gümrük vergisi uygulanmakla birlikte Topluluk bazı üçüncü ülkelerle (MFN-En çok kayırlan ülke statüsü)) yapmış olduğu tercihli ticaret düzenlemeleri çerçevesinde bazı tarım ürünlerinin ithalatında ülkelere ve ürünlere göre farklılaşan tercihli gümrük vergisi uygulamaktadırlar.

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Fransa, ithal ürünlerde AB teknik mevzuatını uygulamaktadır. Söz konusu mevzuat, ürünlerin AB pazarına girişte tüketici sağlığı ve güvenliği ile çevrenin korunmasına ilişkin uyulması gereken zorunlulukları kapsamaktadır. Ürünlerin teknik mevzuata uygunluğu ithalat aşamasında kontrol edilebileceği gibi piyasa gözetimi yoluyla da denetlenebilmektedir.

Bu bölümde yer alan CE işareti, HACCP ve REACH uygulamaları hem AB içinde üretilen hem de AB'ye ithal edilen ürünleri kapsayan zorunlu sertifikasyon uygulamalarıdır. Bu suretle tarife dışı engellerden veya uygulanması zorunlu olmayan standartlardan farklı bir durum arz etmektedirler.

AB mevzuatı gereğince birçok makine, ekipman, elektrikli alet, oyuncak vb. ürünün İtalya'ya (veya herhangi bir AB ülkesine) ihracatı için üzerinde CE işareti bulunması zorunludur. AB ülkelerinde üretilen ürünlerin CE işaretli olarak piyasaya sunulmasından üretici sorumludur. AB pazarına ithal edilen ürünler içinse bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Bir başka deyişle, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB normlarına uygun olduğunu garanti etmek zorundadır. Ancak bu yasal zorunluluk uygulamada kaçınılmaz olarak üçüncü ülke üreticilerine yüklenmektedir. Başka bir deyişle, eğer ürün CE işareti taşıyor ise AB'deki ithalatçı bu zorunluluğu yerine getiremeyeceğinden söz konusu ürünü ithal etmeyecektir.

Gıdalar ürünleri için HACCP (Kritik Kontrol Noktalarında Tehlike Analizi Sistemi) zorunluluğu bulunmaktadır.

AB genelinde gıdalarla ilgili genel prensiplerin ve temel düzenlemelerin çerçevesini belirleyen EC 178/2002 sayılı düzenleme ile Gıda Yasası uygulanmaktadır. 2002 yılı içerisinde yürürlüğe giren bu düzenlemeyle, aynı zamanda, AB Gıda Güvenliği Otoritesi kurulmuş ve gıda güvenliği konusundaki uygulanması zorunlu prosedürler belirlenmiştir. Düzenleme genel olarak Genel Gıda Yasası olarak bilinmekte olup, gıdaların izlenebilirliği konusunda da düzenlemeleri içermektedir (Madde 18). Genel Gıda Yasası'nın belirlediği ana başlıklar Ocak 2005 tarihinde uygulamaya girmiştir.

AB genelinde pazara sunulan taze meyve ve sebze ürünlerinin kalite ve etiketlemelerine ilişkin pazarlama standartları Ortak Tarım Politikası çerçevesinde çıkartılan EC 2200/96 sayılı kararname ile 28 Ekim 1996 tarihinde belirlenmiştir. Bu yasayla öngörülen standartlara sahip olmayan ürünler pazara sunulamamakta ve pazardan kaldırılmaktadır. AB pazarlama standart düzenlemeleri çerçevesinde kalite standartları belirlenmiş diğer ürünler arasında taze ve soğutulmuş balık (EC 2406/1996), yumurta (EC 1028/2006), zeytinyağı (EC 1019/2002) ile birlikte sert kabuklu meyveler arasında kabuklu fındık (EC 1284/2002) ve kabuklu ceviz bulunmaktadır.

1 Haziran 2007 tarihinde yürürlüğe giren REACH (Registration, Evaluation, Authorization and Restriction of CHemicals), kimyasalların kaydı, değerlendirilmesi, izni ve kısıtlanmasını öngören yeni bir AB düzenlemesidir. Zorunlu bir uygulama olan REACH, bir dizi AB Yönetmelik ve Tüzüğünü kapsamakta ve onları tek bir sistem altında toplamaktadır.

Söz konusu mevzuata göre AB pazarına kimyasal madde, müstahzar veya bunları içeren eşya ihracatı yapmak isteyen firmalar REACH mevzuatına tabiidir. REACH hakkında detaylı bilgiye <http://reach.immib.org.tr> adresinden ulaşılabilir.

ISO 9001:2000 Kalite Yönetim Sistemi, ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi ve GLOBALGAP sertifikası tüketici tercihleri açısından önem taşımaktadır.

Türkiye ile Ticaret

Tablo 33. Türkiye Fransa Dış Ticaret Değerleri (Bin USD)

Yıl	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2003	2.826.141	4.164.120	6.990.261	-1.337.980
2004	3.668.418	6.201.348	9.869.766	-2.532.930
2005	3.805.760	5.887.817	9.693.577	-2.082.057
2006	4.604.349	7.239.953	11.844.302	-2.635.603
2007	5.974.462	7.849.709	13.824.171	-1.875.246
2008	6.617.511	9.022.015	15.639.526	-2.404.504
2009	6.208.801	7.091.795	13.300.596	-882.994
2010	6.054.499	8.176.600	14.231.099	-2.122.101
2011	6.805.821	9.229.558	16.035.379	-2.423.736
2012	6.198.537	8.664.847	14.863.383	-2.466.310
2013	6.376.704	8.189.008	14.565.711	-1.812.304
2014	6.465.480	8.173.431	14.638.911	-1.707.951
2015	5.845.032	7 583 968	13.429.000	-1.738.936
2016	6 026 216	7 364 715	13.390.931	-1.338.499
2017	6 591 653	8 070 987	14.662.640	1.479.334
2017*	2,667,541	3,096,167	5,763,708	-428,626
2018*	3,241,778	3,725,203	6,966,981	-483,425

(*)Aylık,

Kaynak: Trade Map,2018, TÜİK ,2018

Tablo 34. Türkiye'nin Fransa'ya İhracatında Başlıca Ürünler (Bin USD)

GTİP	ÜRÜNLER	2015	2016	2017
	TOPLAM İHRACAT	5850 679	6026 216	6591 653
8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dâhil)	880 246	1127 778	1472 844
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	324 776	359 847	406 079
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	353 982	367 188	343 927
8702	10 veya daha fazla kişi taşımaya mahsus (sürücü dâhil) motorlu taşıtlar	243 241	259 618	269 210
6109	Tiştörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	172 058	154 485	152 418
8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	200 357	196 691	150 222
8701	Traktörler	1 864	71 743	122 206
6115	Külotlu çoraplar, taytlar, kısa ve uzun konçlu çoraplar, soketler(varis çorapları dâhil) ve patik çoraplar (örme)	100 271	110 862	113 777

802	Diğer kabuklu meyveler (taze/kurutulmuş) (kabuğu çıkarılmış/soyulmuş)	221 944	137 482	112 128
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektro termik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanslar	95 263	101 377	106 225
8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	131 387	118 826	105 107
8450	Ev veya çamaşırhane tipi yıkama makinaları (yıkama ve kurutma tertibatı bir arada olanlar dâhil)	99 160	99 995	99 178
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	87 055	70 753	87 612
6302	Yatak çarşafı, masa örtüleri, tuvalet ve mutfak bezleri	98 261	91 359	87 200
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	88 514	90 206	86 774
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	74 747	68 738	82 221
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	77 576	82 132	72 817
8422	Bulaşık, şişe vb yıkama ve kurutma makinaları, şişe, kutu çuval vb doldurma, etiketleme makinaları, ambalaj vb makinalar	46 129	52 308	62 549
6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	61 898	61 106	59 605
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	53 151	60 313	54 813
3920	Plastikten diğer levha, plaka, şerit, film, folyo (gözeneksiz)	59 132	54 616	53 545
6802	Yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç), mozaik için küp şeklinde taşlar, granüller	43 554	44 733	51 503
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	41 920	44 002	49 762
6205	Erkekler ve erkek çocuklar için gömlekler	60 286	52 310	45 678
8511	Motorlarda kullanılan elektrikli ateşleme veya hareket ettirme tertibat ve cihazları (ateşleme-dinamo manyetoları, vb)	53 270	46 761	44 876
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	34 563	34 844	42 461
804	Hurma, incir, ananas, avokado ve guava armudu, mango ve mangost (taze/kurutulmuş)	36 912	36 440	39 637
2008	Tarifenin başka yerinde belirtilmeyen meyve ve yenilen diğer bitki parçalarının konserveleri	53 254	43 018	39 541
7326	Demir veya çelikten diğer eşya:	43 008	42 076	39 185
8451	Dokuma ipliklerin, mensucatın yıkanması, temizlenmesi, kurutulması, ütülenmesi, sarılması, katlanması vb için makinalar	29 374	31 595	36 812
6305	Eşya ambalajında kullanılan torba ve çuval	32 35	31 204	33 575
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik $\geq$ 600 mm) (sıcak haddelenmiş) (kaplanmamış)	6 910	19 235	30 948
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dâhil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	60 600	0	29 500
6907	Cilasız veya sırsız seramikten döşeme veya kaplama karoları ve kaldırım taşları, mozaik küpler vb.	5 395	7 657	29 336
7606	Alüminyum saclar, levhalar, şeritler (kalınlığı 0,2 mm. yi geçenler)	28 614	28 682	29 158
8512	Motorlu taşıtlar, bisiklet, motosikletler için aydınlatma veya işaret cihazları, cam siliciler vb tertibat	29 789	37 746	28 259
3301	Uçucu yağlar, rezinoitler, ekstraksiyonla elde edilen yağ reçineleri ve terpenli yan ürünler, çözeltiler	20 507	25 409	28 259
806	Üzümler (taze/kurutulmuş)	29 852	31 445	27 967
7321	Demir veya çelikten sobalar, mutfak soba ve ocakları, barbekü, mangal, gaz ocakları vb ile bunların aksam ve parçaları	28 856	26 716	27 297
7607	Alüminyumdan yaprak ve şeritler (kalınlık $\leq$ 0,2mm)	28 053	25 293	27 192

Kaynak: Trade Map,2018

Tablo 35. Türkiye'nin Almanya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (Bin USD)

GTİP	ÜRÜNLER	2015	2016	2017
	TOPLAM İTHALAT	7 583 968	7 364 715	8 070 987
8802	Helikopterler, uçaklar vb; uzay araçları (uydular dâhil), uzay araçlarını fırlatıcı araçlar ve yörünge-altı araçları	1 043 466	1 044 278	743 924
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	430 700	424 466	478 599
8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dâhil)	299 238	408 217	406 443
8903	Yatlar ve diğer eğlence ve spor tekneleri; kürekli kayıklar ve kanolar	1 644	2 244	343 988
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik $\geq$ 600 mm) (sıcak haddelenmiş) (kaplanmamış)	210 032	133 290	262 131
7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde edilmiş külçeler	61 060	134 177	220 897
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	256 199	206 845	192 800
7225	Diğer alaşımlı çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği 600 mm.veya daha fazla)	129 210	126 600	187 679
8411	Turbo jetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	218 495	198 391	166 818
8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	106 587	130 877	152 939
3904	Vinil klorür veya diğer halojendenmiş olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	130 649	139 188	145 833
8701	Traktörler	141 018	95 238	131 833
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	137 994	73 821	120 660
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	114 780	139 063	119 049
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	112 217	96 938	116 846
8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	63 536	75 569	105 980
9032	Otomatik kontrol ve ayar alet ve cihazları	100 315	89 809	93 233
8803	88.01 ve 88.02 Pozisyonlarındaki hava taşıtlarının aksam ve parçaları	98 367	87 792	92 142
3811	Vuruntuyu önleyici, oksidasyonu durdurucu müstahzarlar, peptizan katkılar, aşınmayı önleyici katkılar, vb. Müstahzarlar	80 891	80 125	88 495
3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici, sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	72 888	82 888	80 299
3302	Sanayide ve içecek imalinde hammadde veya koku verici maddeler ve karışımlar	52 271	67 411	79 025
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	35 338	44 800	77 918
7408	Bakır teller	56 725	41 122	68 557
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	71 720	65 787	67 095
3304	Güzellik, makyaj ve cilt bakımı için müstahzarlar (güneşlenme kremleri ve müst. dahil), manikür ve pedikür müstahzarları	51 565	54 231	66 676
7318	Demir veya çelikten vidalar, civatalar, somunlar, perçin çivileri, pimler, kamalar, rondelalar vb eşya	56 046	59 062	64 421
7326	Demir veya çelikten diğer eşya:	30 717	66 070	61 565
8482	Her nevi rulmanlar	45 312	47 032	58 094
8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	61 684	52 426	54 530
3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	50 317	37 501	53 658
8479	Kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makineler ve mekanik cihazlar	24 027	20 757	50 739

8407	Kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar (patlamalı motor)	61 547	46 700	49 619
7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişliği 600 mm veya daha fazla olanlar (kaplanmış olanlar)	61 557	50 590	49 072
8483	Transmisyon milleri, kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları; dişliler ve sistemleri; vidalar; dişli kutuları volan vb	37 481	40 280	47 941
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	38 445	39 160	45 583
3906	Akrilik polimerleri (ilk şekillerde)	35 536	35 203	44 764
8419	Isı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazlar, elektrikli olmayansofbenler veya depolu su ısıtıcıları	34 155	36 900	44 640
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	35 831	44 389	43 484
8427	Forkliftler; kaldırma ve elleştirme tertibatı olan diğer yük arabaları	27 328	37 246	43 377
3903	Stiren polimerleri (ilk şekillerde)	62 563	39 820	43 117

Kaynak: Trade Map.2018

Tablo 36. İki Ülke Arasındaki Ticaret Alt Yapısını Düzenleyen Anlaşma ve Protokoller

Ticaret ve Ödeme Anlaşmaları	1946
Türkiye-Fransa 2000 Anlaşması	1998
Karma Ekonomik Komisyon(KEK) Kurulmasına İlişkin Protokol	1987
Türkiye-Fransa Arasındaki Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması	1989
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	Parafe edilmiş
Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması	1990

Kaynak:TC Paris Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, Gelir İdaresi Başkanlığı - <http://www.gib.gov.tr/index.php?id=1055>

Bunların yanı sıra Türkiye ile AB arasında imzalanmış olan ticari ve ekonomik Anlaşmalar da Türkiye Fransa arasındaki bu alandaki işleyişi belirleyici niteliktedir.

Diğer taraftan Türkiye ve AB'nin taraf olduğu Dünya Ticaret Örgütü anlaşması da taraflar arasındaki ticaretteki uygulamalarda geçerlidir.

Türkiye'nin AB ülkeleri ile yapmış olduğu Gümrük Birliği Anlaşması çerçevesinde, kamu alımları ile ilgili özel bir anlaşmanın bulunmaması nedeniyle girilecek kamu ihalelerinde, AB'ne üye ülkelerinden farklı bir muameleye maruz kalınması mümkün olabileceği göz önünde bulundurulması gereken önemli bir husustur.

Pazar ile İlgili Bilgiler

Kamu İhaleleri

Fransa'daki ve diğer Avrupa Birliği üyelerinde açılan kamu ihaleleri bilgilerine aşağıda adresi verilen internet sayfasından ulaşılması mümkündür.

<http://ted.europa.eu/TED/search/searchResult>. Anılan siteden İngilizce ve Fransızca ve diğer Avrupa dillerinde bilgi verilmektedir. Site ücretsiz olarak hizmet vermektedir.

Fransa'da açılan kamu ihaleleri ayrıca <https://www.marches-publics.gouv.fr> adresinden günlük, aylık yıllık olarak izlenebilmektedir. Fransa'da açılan kamu ihaleleri hakkında bilgi alınabileceği gibi <http://www.boamp.fr/> adresindeki resmi ihale bülteninden yararlanılabilmektedir. Anılan sitelerden ülkedeki kamu ihaleleri hakkında günlük, haftalık yıllık periyotlar için verilere ulaşılması mümkündür. Anılan sitede İngilizce, Fransızca ve İspanyolca dillerinde bilgi verilmektedir.

AB ülkeleri ve diğer Avrupa Ekonomik Alanı üyeleri (Norveç, İzlanda, Lihtenştayn)nin kamu ihalelerinde talep ettikleri belgelere ve prosedürlere ilişkin bilgilere e-certis adlı <http://ec.europa.eu/markt/ecertis/login.do?selectedLanguage=en> adresindeki sitesinden ulaşılabilir.

İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Fransa'da ticari ilişkiler uzun vadeli plan ve programlar hedef alınarak kurulmaktadır. Fransızların iş ilişkilerini uzun zamana yaymaktadırlar. Fransız firmalarla temasa geçmek için uzun süre önceden randevu almak gerekmekte olup planlı hareket edilmesi iş ilişkisinde güven sağlamaktadır. Fransızlar ticari ilişkilerde olduğu gibi iş akış sürecinde ve iş yerlerinde iyi organize edilmiş ve planlanmış şekilde çalışmayı tercih etmektedirler.

Fransa'daki iş adamları ticari ilişkilerinde risk almak istememektedirler. Yapılan araştırmalar Fransız iş adamlarının belirsizlikten kaçınma eğilimi içinde olduklarını göstermektedir. Fransızlar işbirliği içerisine girecekleri iş ortaklarını tanıyıp güvenmeleri için zamana ihtiyaç duyarlar. İş birliğine girmeyi planladıkları muhtemel ortaklarının çalışma ortamını ve koşullarını yerinde görüp izlemek ise güven kazanılması ve pekiştirilmesinde

ayrıca önemli bir rol oynamaktadır.

Ayrıca, firmalar / müşteriler ile yakın ilişki ve temas içerisinde olunması Fransızların tercih ettiği bir davranıştır. Fransızlar ölçülü olmak kaydıyla samimiyete değer vermektedir. Ancak, iş görüşmeleri analitik, eleştirel ve mantıklı konuşma ve fikirler paralelinde geçmektedir. Uygulanması planlanan bir proje tüm ayrıntıları ile birlikte incelenmektedir.

Fransız iş kültüründe ticari ilişkiler ancak otoriteye sahip en yüksek mevkideki kişilerin onay vermesi halinde başlayabilmektedir. İş görüşmelerinin aracı kimseler ile yapılmadığının bilinmesi ticari ilişkilerin gerçekleşmesi açısından önemlidir. Ayrıca, ülkede yerleşmiş kültürel normlardan sapılması ticari hayatta kabul görmeyen bir davranıştır.

Fransa’da fuarlara devamlı katılım da gerek yeni iş bağlantılarını yapılması gerekse mevcut ilişkilerin pekiştirilmesinde verimli sonuçlar vermektedir. Buna ek olarak Fransa’nın Afrika bağlantılarının da özellikle fuarlar aracılığıyla firmalarımıza fırsatlar sunduğu gözlenmektedir.

Para Kullanımı

Kararname uyarınca, AB ülkelerine (Fransa dahil) giriş ve çıkışlar esnasında 10.000 euroyu aşan miktardaki her türlü nakit para ve anılan kararnamenin 1.maddesi uyarınca nakit para olarak kabul edilen çek, senet vb. kıymetli evrakın Gümrük idaresine bildirilmesi gerekmekte olup sözkonusu bildirim yapılmadığı takdirde, kontrollerde tespit edilen nakit para/kıymetli evrakın değerinin 10.000 Euroyu aşan kısmınının % 40’sine kadar varan miktarlarda cezai müeyyidenin, ayrıca nakit para/kıymetli evraka el konulmasının söz konusu olmaktadır.

Bu çerçevede, ağır cezai müeyyidelerle karşılaşılmasını bakımından vatandaşlarımızın Fransa’ya (ve diğer AB ülkelerine) yapacakları seyahatler esnasında ve AB ülkelerinden ayrılırken yanlarında bulunduracakları nakit para ve kıymetli evrakla (başkasına devredilmesi önünde bir kısıtlama olmayan nama yazılı çekler dahil) ilgili beyan yükümlülüklerine riayet etme konusunda azami hassasiyet göstermelerinin yararlı olacaktır.

Konu hakkındaki ayrıntılı malumata Avrupa Komisyonu’nun aşağıdaki web adresinden erişilmesi mümkün bulunmaktadır.

http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_controls/cash_controls/index_en.htm

Pasaport ve Vize İşlemleri

Fransa, Türk vatandaşlarından mavi pasaporta sahip olanlar için vize uygulamaktadır. Vize işlemleri için Fransa'nın Türkiye'de bulunan konsolosluklarının vize servislerine başvurmak gerekmektedir. Ticari vize başvurusu için gerekli formlar ve belgeler ile ilgili detaylı bilgi aşağıda adresi verilen Fransa'nın Ankara Büyükelçiliği internet sayfasında bulunmaktadır.

<http://www.ambafrance-tr.org/spip.php?article384>

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Fransa'da çalışma saatleri sabah 08:30 – 09:00 saatleri arasında başlamaktadır. Mesai bitiş saati ise 18:30 – 19:00 saatleridir. Öğle arası ise iki saat sürmektedir. Başkent Paris'te öğle yemeği saati 13:00 iken diğer şehirlerde 12:30'dur. İş görüşmeleri için uygun görülen saatler ise 11:00 – 15:30 olarak öngörülmektedir. Ülkede birçok resmi tatil günü bulunmaktadır. Fransa'daki resmi tatil günlerine ilişkin ayrıntılı bilgiyi aşağıdaki web adresinden elde edebilirsiniz. Ayrıca resmi çalışma saatlerinin haftalık 35 saate indirilmesi sonrasında, genellikle eğitim ve paskalya tatillerinde 14 – 16 günlük periyotlar ile kısa çalışma haftası uygulanmaktadır.

http://www.tatil-gunleri.com/holidays_2010_64.htm

Ulaşım

Fransa'daki tüm büyük şehirlerde hava alanı bulunmaktadır. Türk Hava Yolları'nın İstanbul'dan Paris, Lyon ve Nice'e direkt uçuşları bulunmaktadır. Hava yolu ulaşımı bakımından Fransa çok merkezi bir konumdadır. Bu yüzden birçok büyük firmanın Fransa'ya direkt uçuşları vardır. Türk Hava Yolları'nın Fransa seferlerine ilişkin ayrıntılı bilgiyi aşağıdaki web adresinden elde edebilirsiniz.

<https://p.turkishairlines.com/>

Ayrıca, Fransa içerisinde birçok şehre normal tren seferlerinin yanı sıra hızlı tren

seferleri ile ulaşım sağlanabilmektedir. Tren seferlerine ilişkin ayrıntılı bilgi için aşağıda web adresine bakabilirsiniz.

http://www.tgv.com/EN/index_HD.html

Yerel Saat

Fransa'daki yerel saat Türkiye yerel saatinin 1 saat gerisindedir.

Telefon Kodları

Fransa'nın uluslararası telefon kodu + 33'tür. Fransa'daki şehirlerin telefon kodlarına ise aşağıdaki web adresinden ulaşabilirsiniz.

<http://www.greenwichmeantime.com/time-zone/europe/european-union/france/telephone.htm>

HOLLANDA

Genel Bilgiler

Tablo 37. Hollanda Temel Sosyal Göstergeler

Devletin Adı	Hollanda Krallığı
Yönetim Biçimi	Anayasal monarşi ve parlamenter demokrasi
Başkenti	Amsterdam
Siyasi Başkent	The Hague (Lahey)
Resmi Dili	Hollandaca (Friesland Eyaletinde konuşulan Frizce, resmi yerli azınlık dilidir)
Din	Protestan/ Katolik Hristiyan
Para Birimi	Avro (€)
Yüzölçümü	41.526 km ²
Nüfus	17.181.000 (2018, IMF)
Başlıca Şehirleri	Amsterdam, Rotterdam, The Hague, Utrecht Eindhoven, Tilburg

Tablo 23: Hollanda Temel Ekonomik Göstergeler

	2017a	2018a	2019b	2020b	2021b	2022b	2023b	2024b
GSYİH (Cari Fiyatlar, milyar \$)	833,6	914,5	902,4	931,0	970,5	1.009,9	1.050,2	1,096,0
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar, %)	2,9	2,6	1,8	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5
Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari Fiyatlar, \$)	48.800	53.228	52.368	53.873	55.999	58.102	60.251	62.696
Toplam Yatırımlar (GSYİH'ya oranı, %)	20,6	20,7	21,2	21,3	21,5	21,7	22,0	22,2
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ortalama, %)	1,30	1,60	2,50	1,61	1,71	1,81	1,91	2,01
İşgücü (Milyon)	8,6	8,8	8,9	8,9	-	-	-	-
İşsizlik Oranı (%)	4,9	3,8	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Cari İşlemler Dengesi (milyar \$)	90,19	99,45	88,88	88,10	89,95	91,81	91,84	93,67
Cari İşlemler Dengesi (GSYİH'ya oranı, %)	10,8	10,9	9,9	9,5	9,3	9,1	8,8	8,6

Kaynak: IMF-Ekim 2019, a: gerçekleşen, b: tahmini

Coğrafi Konum

Hollanda Krallığı, Hollanda ve Karayip Denizindeki altı adadan (Aruba ve Hollanda Antilleri) oluşmaktadır.

Avrupa Birliği'nin alan olarak en küçük ülkelerinden bir tanesi olan Hollanda Batı Avrupa'da Kuzey Denizi kıyısında, Almanya ve Belçika arasında yer almaktadır. Ren, Maas ve Shelde nehirlerinin deltasında kurulmuş olan Hollanda'nın 41.526 km²'lik yüzölçümünün 7.578 km²'lik kısmı (% 18) su ve kanallardan oluşmaktadır. Coğrafi yapısı itibariyle düz bir araziye sahip olan ülke topraklarının yarısından çoğu deniz seviyesinin altında bulunmaktadır.

Varlığını hidrolik mühendisliğine borçlu olan Hollanda topraklarının % 20'si, "polder" adı verilen denizden kazanılmış topraklar olup ülke topraklarının 2/3'si dünyanın en geniş kapsamlı su kontrol projeleri sayesinde su altında kalmaktan korunmaktadır. Ülkenin en

yüksek noktası 321 metre, en alçak noktası – 6,7 metre (deniz seviyesinin altında)’dır. 16,5 milyonluk nüfusu ve km2 başına düşen 491 kişi ile dünyanın nüfusu en yoğun ülkelerinden birisidir.

Hollanda, nemli ve yağışlı bir iklime sahiptir ve yağışlar tüm yıl boyunca görülmektedir. Hollanda’nın iklimi, Kuzey denizi kıyılarında bulunması ve Karayip bölgesinden gelen “gulf stream”’in etkisi ile ılımlıdır. Yazın ortalama sıcaklık 16 derece, kışın ise 3 derecedir. Bununla birlikte, nem oranının fazlalığı, ısıнын daha sıcak veya daha soğuk olarak hissedilmesine neden olmaktadır. Diğer taraftan, düz bir arazi yapısına sahip olan ülkede Kuzey Denizi’nden esen rüzgar, özellikle deniz kıyısında bütün etkisi ile hissedilebilmektedir. Konumu nedeniyle değişik hava koşullarının yaşanabildiği bir ülke olan Hollanda’da aynı gün içinde bir kaç kez güneşli ve yağışlı hava yaşanabilmektedir.

Siyasi ve İdari Yapı

Hollanda idari açıdan, Drenthe, Flevoland, Friesland, Gelderland, Groningen, Limburg, Overijssel, Utrecht, Zeeland, Noord Brabant, Zuid Holland, Noord Holland olmak üzere 12 Eyaletten oluşmaktadır. Kraliçe, Devletin başıdır. Bağlı Bölgeler Aruba ve Antiller’de Kraliçe tarafından atanan valiler bulunmakta olup, bu bölgelerin bakanları da, Kraliyetle ilgili konular görüşülürken toplantılara katılmak üzere, Hollanda Bakanlar Kurulu’nda yer almaktadır.

Hollanda, parlamento esasına dayalı anayasal bir monarşidir. Devlet yapısında “yasama” Kraliçe, Parlamento ve Bakanlar Kurulu’ndan oluşmaktadır. Parlamento, İl Konseyi üyeleri tarafından dört yıllığına seçilen 75 üyeli I. Meclis (Senato) ve halk tarafından gizli oy ve nisbi temsil usulü ile yine dört yıllık süre için seçilen 150 üyeli II. Meclis’den (Temsilciler Meclisi) oluşmaktadır.

En yüksek yargı makamı Hollanda Yüksek Temyiz Mahkemesi’dir. Mahkeme, yargı idaresinin gözetimi ve temyiz davalarını karara bağlama görevlerini yürütür. Sadece vergi hukukuna giren konularda ilk derece mahkemesi olarak görev yapan beş adet temyiz mahkemesi vardır. Medeni hukuk ve ceza hukuku davaları, altmış bir alt-bölge mahkemesi tarafından ele alınmakta olup, bunların bakmadığı davalar için de on dokuz bölge mahkemesi bulunmaktadır. Ayrıca, çocuklar için çocuk mahkemeleri ve borsa vb. kurumlar için özel tahkim mahkemeleri vardır.

Tarihçe

Netherlands (Alçak ülkeler), İspanya Krallığı yönetiminde olan on yedi eyaletin bir parçasıydı. On yedi eyalet 1568 yılında İspanya ile savaşa girmiş ve 1581 yılında bağımsızlıklarını ilan etmişlerdir. İspanya, 80 yıl süren savaşların sonunda 1648 yılında eyaletlerin bağımsızlığını tanımıştır. Netherlands Eyaleti'ne 1559 yılında yönetici olarak atanan Nassau Kontu Prens William Orange, Hollanda Kraliyet ailesinin atası ve Hollanda devletinin kurucusu olarak kabul edilmektedir.

16-17'nci yüzyıllarda Avrupa'da kraliyet aileleri arasında süregelen savaşlar, akraba evlilikleri ve miraslar nedeniyle birçok defa yönetim değişikliği yaşanmıştır. 1815 yılında Viyana Kongresi ile Belçika ve Lüksemburg'u da kapsayan bölgede Birleşik Hollanda Krallığı ilan edilmiştir. Daha sonra Belçika 1830 yılında ve Lüksemburg 1890 yılında Birleşik Hollanda Krallığı'ndan ayrılmışlardır. 1848 yılında Hollanda'nın önemli devlet adamlarından Thorbecke tarafından ilk anayasa oluşturulmuştur.

Yeni yapılan keşiflerle zengin hammadde kaynakları bulunması nedeniyle 17'nci yüzyılda Hollanda ekonomik bakımdan güçlenmiş ve dünyanın sayılı bir ticaret merkezi ve deniz gücü haline gelmiştir. Bundan sonra denizlerdeki hakimiyetini uzun süre korumayı başarmıştır. Hollanda, 18 ve 19'uncu yüzyıllarda sömürgeci bir politika izleyerek Afrika'da, Güney Amerika'da ve Asya'da sömürgeler edinmiş olup en önemli sömürgeleri Cape Town, Endonezya ve İngilizlerle şu anki New York şehri karşılığında takas edilen Surinam olmuştur. Hollanda sömürgecilik döneminde yoğun olarak köle ticareti yapmıştır.

Hollanda, I. Dünya Savaşı'nda tarafsız kalmış ve savaşın dışında kalabilmiştir. Ancak Hollanda, II. Dünya Savaşı'nda Almanlar tarafından 1940'ta işgal edilmiş, işgal 1945'te son bulmuştur. Hollanda, II. Dünya Savaşı'ndan sonra tarafsızlık politikasından vazgeçmiş ve NATO ile Avrupa Ekonomik Topluluğu'na üye olmuştur.

II. Dünya Savaşı sonrasında yaşanan bağımsızlık hareketleri sonrasında Endonezya ve Güney Afrika'daki sömürgeleri özgürlüklerini ilan etmişler, Antiller ve Aruba'yla ise Hollanda'yla ilişkileri düzenleyici nitelikte bir "İmtiyazlar Anlaşması" imzalanmıştır (29 Aralık 1954). Bu anlaşma ile her ülkenin kendi iç işlerinde bağımsız, dış işlerinde koordineli hareket etmesi kararlaştırılmıştır.

Günümüzde, Kraliçe, Devletin başıdır. Aruba ve Antillerde Kraliyeti temsil eden ve Kraliçe tarafından atanan Valiler bulunmakta olup onların bakanları da Kraliyetle ilgili konular görüşülürken toplantılara katılmak üzere Hollanda Bakanlar Kurulu'nda yer almaktadır.

Nüfus ve İşgücü Yapısı

Hollanda'nın nüfusu, 2018 yılı itibarı ile tahmini olarak 17,2 milyondur. Nüfusun % 80'i Hollandalı, % 20'si ise azınlıklardan oluşmaktadır. 3,3 milyonluk göçmen nüfus içerisinde en büyük grup, yaklaşık 400 bin kişi ile Türklerdir (% 2,5). Daha sonra Fas, Surinam ve Endonezya kökenliler gelmektedir.

Nüfus yoğunluğu km2 başına 486 olan Hollanda, dünyadaki nüfus yoğunluğu en yüksek olan ülkelerden birisidir. Nüfusu en fazla olan şehirler sırasıyla, Amsterdam, Rotterdam, Lahey, Utrecht, Eindhoven, Tilburg'dur.

Ülkede yaklaşık 8 milyonu bulan işgücünün % 1,2'si tarım, % 17,2'si sanayi ve % 81,6'sı hizmetler sektöründe çalışmaktadır.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Petrol

Hollanda Kuzey Denzinde zengin petrol rezervlerine sahip olmakla birlikte, bu rezervlerin miktarı, sahip olduğu doğalgaz kaynaklarından çok daha azdır. Bilinen petrol rezervlerinin miktarı, 100-200 milyon varil olarak tahmin edilmektedir. Hollanda hükümeti petrol çıkarma işlemlerine devam edilmesi taraftarıdır.

Doğalgaz

Hollanda hem topraklarında hem de Kuzey Denzinde olmak üzere zengin doğalgaz rezervlerine sahiptir. Ülkenin doğalgaz sektörü petrol sektöründen çok daha büyüktür. Avrupa Birliği ülkeleri arasında en büyük doğalgaz rezervleri, 1959 yılında Groningen yakınlarında bulunmuştur. Yıllar boyunca Hollanda, Rusya ile birlikte Batı Avrupa için en önemli doğalgaz tedarikçilerinin başında gelmiştir.

Rusya, Norveç, ABD, Kanada, İran ve Endonezya'dan sonra Hollanda, dünyadaki en büyük doğalgaz üretici ve ihracatçılarından birisidir. Enerji ihtiyacının yaklaşık yarısını kendi doğalgaz kaynakları ile karşılamaktadır.

Yasa gereği yıllık doğalgaz üretimi 2.68 trilyon kübik feet (tcf) ile sınırlanmış olup, 2008-2013 yılları arasında bu değer 2.47 tcf'ye düşürülmüştür. Sınırlamadaki amaç, rezervlerin yakın gelecekte de var olmasıdır.

Doğalgaz üretiminin ekonomideki payı, bu sektördeki vergilerin yüksek olduğu 1980'lerin başında zirveye ulaşmıştır. Yüksek fiyatlar bu sektörden elde edilen geliri büyük ölçüde artırmıştır. Ancak yakıt ve enerji sektöründen elde edilen gelir, 2006 yılında toplam gelirin sadece % 6'sını oluşturmuştur. 1 Ocak 2006'da yaklaşık 1,511 milyar metreküplük doğalgaz rezervi kaldığı açıklanmıştır ve bunun da 21 yılda biteceği hesaplanmıştır. Yeni keşfedilecek ve çıkarılacak doğalgaz miktarının da 240-490 milyar metreküp olacağı tahmin edilmektedir.

2000 yılında, Hollanda doğalgaz sektöründeki özelleştirmenin hızlandırılmasına yönelik bir düzenleme yapılmıştır. Yeni yasayla birlikte, firmaların ve diğer tüketicilerin, 2004'ten itibaren kendi doğalgaz şirketlerini seçebilmelerine olanak sağlanmıştır.

Çevre

Hollanda çevreyi koruma yönünde politikalar oluşturmak, düzenlemeler yapmak ve bunları uygulamak konusunda dünyadaki en etkin ülkelerden biridir. Hollanda devleti, çevreye en az zararı verecek şekilde sürdürülebilir kalkınma yollarını aramaktadır. Devlet, ekonomik faaliyetlerin çevreye olan negatif etkisini telafi etmek amacıyla, daha fazla kaynak ayırma kararı almıştır. Hollanda, Kyoto Sözleşmesi'ni imzalamış olan ülkeler arasında bulunmaktadır.

Ministry of Housing, Special Planning and the Environment (Konut, Alan Düzenleme ve Çevre Bakanlığı) çevre politikalarını oluşturmak ve uygulamaktan sorumlu kurumdur. Hollanda'nın mevcut çevre politikası aşağıdaki konulara ilişkin düzenlemelerden oluşmaktadır:

- İklim değişikliği

- Asidifikasyon (Sulardaki PH düzeyinin, atmosferden alınan karbon dioksit nedeniyle PH değerinin azalması)
- Eutrophication (suların, fosfat türü besin maddeleri bakımından zenginleşmesi nedeni ile su içerisindeki bitkilerin büyümesinin hızlanması ve sonuçta oksijenin azalması)
- Zehirli ve zararlı maddeler
- Kirletilmiş alanlar
- Atık bertarafı
- Yeraltı sularının yok olması

Hollanda, endüstriyel karbon dioksit gazı ve sülfür dioksit emisyonuna sahip ülkeler arasında başta gelmektedir. 1980-1990 arasında alınan önlemler sonrası, sülfür dioksit emisyon hacmini yarı yarıya azaltmayı başarmış olan Hollanda’da, nehirler tarımsal ve endüstriyel faaliyetler nedeni ile aşırı şekilde kirlenmiş bulunmaktadır.

The Netherlands Environmental Assessment Agency (Hollanda Çevresel Değerlendirme Kuruluşu) isimli bağımsız araştırma enstitüsü, Hollanda hükümetine çevresel politikalar ve bölgesel planlama konusunda tavsiyelerde bulunan üç kuruluştan birisidir. 2008 yılında kurulmuştur. Diğerleri, Centraal Planbureau (Merkezi Planlama Bürosu) ve Sociaal en Cultureel Planbureau (Sosyal ve Kültürel Planlama Bürosu) isimli kuruluşlardır.

Genel Ekonomik Durum

Tablo 39. Hollanda Temel Ekonomik Göstergeler

	2017a	2018a	2019b	2020b	2021b	2022b	2023b	2024b
GSYİH (Cari Fiyatlar, milyar \$)	833,6	914,5	902,4	931,0	970,5	1.009,9	1.050,2	1,096,0
GSYİH (Sabit Fiyatlar, %)	2,9	2,6	1,8	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5
Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari Fiyatlar, \$)	48.800	53.228	52.368	53.873	55.999	58.102	60.251	62.696

Toplam Yatırımlar (GSYİH'ya oranı,)	20,6	20,7	21,2	21,3	21,5	21,7	22,0	22,2
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ortalama, %)	1,30	1,60	2,50	1,61	1,71	1,81	1,91	2,01
İşgücü (Milyon)	8,6	8,8	8,9	8,9	-	-	-	-
İşsizlik Oranı (%)	4,9	3,8	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
Cari İşlemler Dengesi (milyar \$)	90,19	99,45	88,88	88,10	89,95	91,81	91,84	93,67
Cari İşlemler Dengesi (GSYİH'ya oranı, %)	10,8	10,9	9,9	9,5	9,3	9,1	8,8	8,6

Kaynak: IMF-Ekim 2019, a: gerçekleşen, b: tahmini

Ekonomik Yapı

Hollanda ekonomisi, özel sektör ve kamu sektörünün her ikisinin de önemli roller oynadığı karma bir pazar ekonomisi niteliği taşımaktadır. Ekonomi güçlü bir uluslararası yönetime sahiptir. Hollanda, ticaret ve yüksek düzeyli finansal ve mesleki hizmetleri ile ünlenmiş, dünyadaki en zengin ve refah seviyesi yüksek ülkelerden biri olarak öne çıkmaktadır.

Hollanda, Dünya Ekonomik Forumu kapsamlı Kalkınma Endeksi sıralamasında gelişmiş ekonomiler içerisinde 7. sırada, AB ekonomileri arasında 6. sırada yer almakta, IMF'nin 2018 verilerine göre nominal olarak dünyanın en büyük 17. ekonomisini oluşturmakta, kişi başına düşen gelirden de 13. sırada yer almaktadır.

Ekonominin ana sektörleri nakliye/lojistik, kimya sanayi, ticaret ve hizmetlerden oluşmaktadır. İmalat sanayi Hollanda'da, Almanya, Fransa ve İtalya gibi diğer Avrupa ülkelerinde olduğundan daha az baskın durumdadır. Endüstriyel aktiviteler esas olarak gıda işleme, kimyasallar, petrol işleme ve elektrikli makineler üzerine yoğunlaşmıştır.

Son derece mekanize tarım sektörü GSYİH'nın % 1,9'unu ve işgücünün yalnızca % 2'sini istihdam etmekle birlikte gıda işleme sanayisi ve ihracat için önemli miktarda üretim gerçekleştirmektedir.

2017 yılı GSYİH'nda sanayi % 17,5, hizmetler sektörü ise % 70,4 pay almıştır. Bilgi iletişim teknolojileri sektörü halen GSMH artışına % 20 civarında katkıda bulunmaktadır.

Tarım ve gıda ile kimyasallar gibi daha geleneksel sektörlerde biyoteknoloji giderek artan önemde bir rol oynamaktadır. Oldukça dışa açık olan ekonomi dış ticarete ve finansal hizmetlere bağımlıdır.

Hollanda “Euro Zone” içerisinde ve para kontrolü Avrupa Merkez Bankası tarafından sağlanmaktadır. Hollanda finans sektörü Hollanda GSYİH'nın 4 katı olan ve ülkedeki bankacılık işlemlerinin % 80'ni yürüten 4 ticari bankaya odaklanmıştır.

2008 yılı küresel krizi boyunca bütçe açığı GSYİH'nın % 5,3 oranında kalmış, 2009'dan 2013'e kadar süren ekonomik durgunluk döneminde işsizlik iki katı artarak % 7,4'e yükselmiş, hanehalkı harcamaları kısılmıştır. 2010 yılından bu yana Hollanda hükümeti kamu finansmanının geliştirilmesi, emek piyasası, konut sektörü, enerji piyasası ve emekli aylıkları gibi anahtar alanlarda yapısal reformlar hayata geçirmiş, 2014 yılından itibaren de ekonomik büyüme az da olsa artmaya başlamıştır.

2018'de ekonomik büyüme % 2,6 düzeyinde olmuş ve kişi başına düşen GSYİH kriz dönemi öncesi düzeyin üzerine yükselmiştir.

2018-2021 dönemi için hükümetin açıkladığı mali politikalar, devlet harcamaları ve yatırımlarında artışı, iç talebin yükselmesini, hanehalkı harcamalarını ve yatırımlarını desteklemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca hükümet, işsizlik oranını aşağı çekmek amacıyla kamu ve özel sektörde işçi talebini artırmayı da hedeflemektedir.

İnsani Gelişmişlik Endeksine göre dünyada 189 ülke arasında Hollanda 10. sırada (UN-2017), Ekonomik Serbestlik Endeksine göre dünyada 186 ülke arasında 13. sırada (The Heritage Foundation-2019), Küresel Rekabetçilik açısından dünyadaki 140 ülke arasında 6. sırada (World Economic Forum-2018), İş Yapma Kolaylığı açısından da dünyada 190 ülke arasında 36. sıradadır (Dünya Bankası-2018).

Ekonomi Politikaları

Hollanda ekonomisi çok gelişmiş bir serbest piyasa ekonomisidir. Dolayısıyla devletin ekonomideki ana etkisi, daha çok düzenlemeler ve vergilendirme kapsamında olmaktadır.

Devlet kapsamlı, yapısal ve düzenleyici reformlar ile sıkı ve istikrarlı bir ekonomi politikasını birlikte uygulamaktadır.

Hollanda ekonomisinin rekabet gücü özellikle son 10 yılda önemli ölçüde gelişmiştir. Bunda hükümetin 1995 yılında Hollanda ekonomisinin teknolojik temelini geliştirecek şekilde büyük kuruluşlara vergi avantajları sağlayan dört yıllık bir planı uygulamaya koymasının özel bir etkisi olmuştur. Hükümet bu dönemde yüksek teknoloji araştırma enstitülerinin kuruluşuna 124 milyon dolar ayırmıştır. Bu planın uygulanması neticesinde, Hollanda özel sektörü yüksek teknoloji Ar-Ge yatırımlarına önem vermiş; üniversite, devlet ve sanayi işbirliği gelişmiştir.

Hollanda devleti ekonomideki rolünü 1980'lerden beri göreceli olarak azaltmaktadır. Özelleştirme çalışmaları halen devam etmekte, piyasaların işleyişi üzerindeki kontrolünü giderek daha da azaltmaktadır. Hollanda, ABD ile birlikte, uluslararası serbest ticareti ve vergi ve tarifelerin azaltılmasını en çok destekleyen iki ülkeden birisidir. Hollanda'nın 1990'larda başlayan ekonomik başarısı, uyguladığı ekonomi politikaları kapsamında 1970'lerin sonu ve 1980'lerde işyerlerinin geçirdiği değişimin sonucudur.

Avrupa'daki diğer ekonomiler 1990'larda ortalama olarak % 1.6 oranında büyürken, Hollanda ekonomisi ortalama % 2.8 oranında büyümüştür. Devlet pek çok kamu kuruluşunu özelleştirerek ekonomideki rolünü azaltmış, firmaların önemli bir kısmı ileri teknolojileri kullanmaya başlamışlardır. Bu yolla, Hollanda Avrupalı komşularının pek çoğundan daha önce ekonomik reformları gerçekleştirerek, bu ülkelerden çok daha fazla rekabetçi hale gelmiştir. Ekonomi politikalarının sonucu olarak, diğer pek çok gelişmiş ülkede olduğu gibi Hollanda ekonomisinde de hizmetler sektörü büyümüş, tarımsal üretim ve sanayi sektörünün GSMH içerisindeki payı göreceli olarak azalmıştır.

Devlet kurumları, ekonomik ve sosyal politikaları belirlerken, işveren dernekleri ve ticaret birlikleri ile yakın işbirliği içerisinde çalışmaktadır. Bu mekanizmaya 'Polder Model' adı verilmektedir. Polder, Hollandacada, denizden kazanılmış arazi anlamına gelmektedir. Politikalar belirlenirken, bağımsız bir kuruluş olan 'Hollanda Merkezi Planlama Bürosu' nun bilimsel görüş ve verileri de göz önüne alınmaktadır.

Polder modeli, 1982 yılında işveren dernekleri, sendikalar ve devletin birlikte, ekonominin yeniden canlandırılması için, daha kısa çalışma saatleri ve daha düşük ücretler uygulanması yoluyla daha fazla kişi istihdam etmek yönünde ortak karar aldığı başlanmıştır.

Kamu kuruluşlarının özelleştirilmesi ve bütçe kesintileri yönündeki ekonomi politikaları ile birleştirilen bu model, 1990'ların sonunda gerçekleşen Hollanda mucizesinin nedenidir.

Bu süreçte önemli rolü olan kuruluşlardan biri, Jan Tinbergen tarafından 1945 yılında kurulmuş olan 'Hollanda Merkezi Planlama Bürosu'dur. Jan Tinbergen, geliştirdiği makroekonomik model nedeniyle, 1959 yılında Nobel ödülünü kazanmış, bir ekonomisttir. Modeli önce Hollanda'da, II. Dünya Savaşı sonrasında da ABD ve İngiltere'de uygulanmıştır.

Son yirmi yıldır, ekonomik politikalar kısa ve orta vadeli makroekonomik modellere odaklanmak yerine, ekonomik sistemin hem kurumsal yapısının hem de fiziksel ve sosyal altyapısının iyileştirilmesine odaklanmaktadır. İstikrarlı bir ekonomik ortam yaratmak açısından makroekonomik politikalar hala önemini korumakla beraber, ekonominin büyüme potansiyeli ve performansını güçlendirmek açısından yapısal hususların daha önemli olduğu düşünülmektedir.

Belli Başlı Ekonomik Bölgeler

Ekonomik faaliyetler Ranstad olarak bilinen, en büyük dört şehir olan Amsterdam, Rotterdam, Lahey ve Utrecht'ten oluşan alanda yoğunlaşmıştır. Ücretli çalışanların % 50'si Ranstad Bölgesinde bulunan üç batı eyaleti olan Kuzey Hollanda (Noord-Holland), Güney Hollanda (Zuid—Holland) ve ülkenin en zengin bölgesi olan Utrecht'te istihdam edilmektedir.

Hollanda yüzölçümü itibarıyla küçük bir ülke olmasına rağmen ülkenin ekonomik bölgelerinde üretim sektörlerine göre, bölgelerin tarihsel ve coğrafi özelliklerine dayalı bir çeşitlilik vardır. Dağıtım ve depolamaya bağlı birçok aktivite, Rotterdam Rijnmond bölgesi, Zeeland, ya da Amsterdam yakınındaki Kuzey Denizi kanalı gibi belli başlı su yolları ve deniz-nehir bağlantı noktalarının bulunduğu yerlere yakın yoğunlaşmıştır. Amsterdam Schiphol Havaalanı sağladığı dinamik altyapı ile birçok firmaya cazip gelmektedir.

Geleneksel olarak tarımsal bir yapı gösteren ülkenin kuzeyi, aynı zamanda büyük ya da çok sayıda küçük işyerinin toplandığı bir bölgedir. Utrecht ülkenin merkezinde bulunmaktadır ve iş hizmetleri sektöründe önemli bir yere sahiptir. Birçok Hollandalı ve yabancı IT firmasının merkezi bu bölgede yoğunlaşmıştır.

Ülkenin doğusunda ekin ve canlı hayvan yetiştiriciliği başta olmak üzere, çiftçilik

sektörü ve et işleme sanayi faaliyet göstermektedir. Kimya sanayindeki Akzo Nobel gibi diğer sanayi kolları da bu bölgededir. Elektronik sektöründe lider isim Philips'in de bulunduğu Noord Brabant bölgesi de önemli bir sanayi merkezidir. DAF traktörlerinin de üretildiği bu bölge, aynı zamanda nakil araçlarının üretim yeridir.

Güneyde Limburg bölgesi, Avrupa nakliye yollarının kesişim yeridir. Almanya'nın Rhine/Ruhr bölgesi ve Merkezi Avrupa'ya geçecek bütün kara ve demiryolları Limburg'dan geçmektedir. Nehirler üzerindeki taşımacılık, Meuse nehri ve Juliana kanalı üzerinden belli başlı Avrupa su yollarına geçişi sağlamaktadır. Limburg bölgesinin ekonomik altyapısının temel dayanaklarından biri de Maastricht-Aachen Havaalanı olup, buradan sağlanan yolcu ve mal taşıma ve charter uçuşları, Avrupa'ya yapılan dağıtımın büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Kimyasallar üretimi konusunda bir joint venture olan DSM-Mitsubishi ve Volvo otomobilleri üreten Nedcar şirketi bu bölgede faaliyet göstermektedir.

Doğuda yer alan Overijssel bölgesi, özellikle tekstil endüstrisi nedeniyle Hollanda'nın en gelişmiş sanayi bölgesidir. Ayrıca metal, kimya, kauçuk ve et işleme sanayileri ile tarım sektörü de bu bölgede bulunan önemli sektörlerdendir. Twente Teknik Üniversitesinin burada kurulmuş olması da bölgenin araştırma ve teknik altyapı bakımından oynadığı önemli rolün bir göstergesidir.

Dış Ticaret

Yüzyıllardır bir ticaret ülkesi olma geleneği, denizdeki stratejik konumu ve küçüklüğü, doğal gaz ve petrol dışında doğal kaynakların olmaması, tarım alanlarının az olması ve tarım ürünleri çeşitliliğinin çok fazla olmaması nedeniyle hammadde ve yarı işlenmiş ürünlerin ithalatına bağımlı olması, Hollanda'nın uluslararası yönelimli çok açık bir ekonomiye sahip olmasında önemli bir rol oynamıştır. Hollanda, 2018 yılı verilerine göre, dünya ticaretinden aldığı pay açısından ihracatta beşinci, ithalatta ise yedinci sırada yer almaktadır.

Ülke ekonomisi dış ticarete önemli derecede bağımlıdır ve dış ticaret, ekonomik büyümenin lokomotifi durumundadır. Dış ticaret hacmi 2005 yılından itibaren GSMH'nin üzerinde gerçekleşmektedir. Hollanda'nın ticaret yapısı, yakın komşularıyla yoğun ilişki yanında, dünyanın en uygun fiyat ve kalitedeki üreticilerinden tedarik edip, üretimin düşük

talebin yüksek olduğu Avrupa'ya pazarlamak şeklindedir. İhracatın önemli bir kısmı re-eksporttan oluşmakta ve devamlı dış ticaret fazlası verilmektedir.

Hollanda'ya ithal edilen ürünlerin büyük bir bölümü, hiçbir işleminden geçirilmeden veya basit bir işleminden geçirildikten sonra ihraç edilmektedir. Bu nedenle, Hollanda'nın başlıca ithal ve ihraç ürünleri incelendiğinde, aynı ürünlerin hem ithalat hem de ihracatta başlıca ürünler arasında yer aldıkları ve değerlerinin ihracat lehine küçük farklarla birbirine yakın olduğu görülmektedir. Genellikle re-eksporta konu olan mallar, ABD ve Asya'dan ithal edilmekte ve Avrupa ülkelerine gönderilmektedir. Hollanda'nın AB üyesi olmayan ülkelerle ticarete açık verirken, AB içi ticarete fazla vermesinin başlıca nedeni re-eksport ticaretidir.

Hollanda'nın dış ticaretinde AB ülkeleri önde gelmektedir. Ancak, Hollandalı ihracatçılar son zamanlarda etkinliklerini daha uzak pazarlara kaydırmışlar ve AB dışındaki ülkelere satışlarda kayda değer artışlar olmuştur. Bununla birlikte, özellikle Çin'in ve Rusya ile Suudi Arabistan gibi petrol ve gaz ihraç eden ülkelerin Hollanda ithalatındaki payı da artmaktadır.

Tablo 40. Hollanda'nın Dış Ticareti (Milyon USD)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
İhracat	671,6	672,8	570,7	571,3	651,8	722,7
İthalat	589,7	589,6	512,4	504,9	574,1	646,0
Hacim	1.261,3	1.262,4	1.083,1	1.076,2	1.225,9	1.368,7
Denge	81,9	83,3	58,3	66,4	77,7	76,7

Kaynak: ITC-Trade Map

Tablo 41. Hollanda'nın İhracatında Başlıca Ürünler (Bin USD)

GTİP NO	GTİP TANIMI	2016	2017	2018	2017-2018 Değişim %	2018 Pay %
	Genel Toplam	444.867.363	505.941.305	722.667.391	42,8	100,0
2710	Petrol yağları ve bitümenli	37.724.267	44.033.974	53.911.320	22,4	7,5

	minerallerden elde edilen yağlar					
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	15.163.159	17.433.721	40.349.330	131,4	5,6
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	9.502.615	10.332.744	28.628.891	177,1	4,0
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	13.581.949	14.380.980	22.614.181	57,3	3,1
8542	Elektronik entegre devreler	4.243.123	5.191.986	14.278.996	175,0	2,0
3002	İnsan ve hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. ürünler	1.864.402	7.827.413	14.225.864	81,7	2,0
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	78.891	65.831	12.896.902	19,490,9	1,8
9018	Tıp, cerrahi, dişçilik, veterinerlik alet ve cihazları	8.677.603	9.709.643	12.530.216	29,0	1,7
8443	Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	8.595.166	9.198.827	11.668.875	26,9	1,6
8486	Yarı iletken disk, elektronik entegre devresi, düz panel göstergesinin imalatı için devreler	6.237.765	8.441.673	10.230.791	21,2	1,4
8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	3.942.129	6.430.162	9.805.801	52,5	1,4
9021	Ortopedik cihazlar, kırıklara mahsus cihazlar, işitme cihazı vb.	6.476.422	7.780.216	8.866.269	14,0	1,2
2707	Yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde yağlar ve diğer ürünler	3.059.072	6.927.154	6.471.809	-6,6	0,9
8701	Traktörler	5.260.837	5.621.180	6.408.449	14,0	0,9
7601	İşlenmemiş alüminyum	1.710.103	1.940.778	6.303.636	224,8	0,9
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	3.118.490	3.394.350	5.664.550	66,9	0,8
8411	Turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri	2.557.152	4.334.705	4.974.525	14,8	0,7

3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksit-alkid reçineler vb. (ilk şekilde)	3.698.934	4.066.263	4.931.282	21,3	0,7
8473	Yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı	7.007.813	6.554.449	4.873.053	-25,7	0,7
0602	Diğer canlı bitkiler (kökleri dahil) çelikler, ası kalem ve gözleri; mantar misel	3.942.771	4.232.036	4.734.481	11,9	0,7
0603	Buket yapmaya elverişli/kesme çiçek ve tomurcuklar	4.169.944	4.206.998	4.519.329	7,4	0,6
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	3.256.932	3.435.873	4.255.114	23,8	0,6
0406	Peynir ve lor	3.507.829	4.053.418	4.109.914	1,4	0,6
2902	Siklik hidrokarbonlar	3.213.064	3.724.707	3.942.013	5,8	0,5
2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	650.807	737.730	3.860.642	423,3	0,5
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	3.106.437	3.223.320	3.454.938	7,2	0,5
2309	Hayvan gıdası olarak kullanılan müstahzarlar	2.657.319	2.976.671	3.450.895	15,9	0,5
8541	Diotlar, transistörler vb. yarı iletkenler, piezo elektrik kristaller	1.441.909	1.873.586	3.398.189	81,4	0,5
2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	3.116.909	2.992.948	3.364.024	12,4	0,5
3826	Biodizel ve karışımları	1.882.942	2.250.580	3.337.674	48,3	0,5
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	3.110.674	3.124.873	3.327.801	6,5	0,5
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertisörler, endüktörler	1.927.806	2.251.261	3.222.446	43,1	0,4
1901	Malt hülasesi; un, nişasta ve malt esaslı müstahzarlar	2.694.167	2.645.682	3.171.581	19,9	0,4
7204	Demir/çelik döküntü ve hurdaları, bunların külçeleri	2.126.635	2.808.242	3.148.895	12,1	0,4

2901	Asiklik hidrokarbonlar	1.836.901	2.293.155	3.088.510	34,7	0,4
0201	Sığır eti (taze/soğutulmuş)	2.371.958	2.496.149	2.940.590	17,8	0,4
7202	Ferro alyajlar	734.091	1.027.462	2.931.698	185,3	0,4
3003	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere karıştırılmış ilaçlar (doksuz)	164.716	346.047	2.925.124	745,3	0,4
8523	Ses ve diğer fenomenleri kaydetmek için disk, bant, katı hal kalıcı depolama aygıtları	2.291.605	2.465.680	2.877.334	16,7	0,4
8429	Dozerler, greyder, skreyper, ekskavatör, küreyici, yükleyici vb.	1.429.768	1.672.894	2.839.242	69,7	0,4

Kaynak: ITC-Trade Map

Tablo 42. Hollanda'nın İthalatında Başlıca Ürünler (Bin USD)

GTİP NO	GTİP TANIMI	2016	2017	2018	2017-2018 Değişim %	2018 Pay %
	Genel Toplam	398.336.339	450.075.698	646.028.395	43,5	100,0
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	21.579.269	28.327.916	48.697.656	71,9	7,5
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	18.457.264	20.506.389	40.239.010	96,2	6,2
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	24.495.441	28.408.198	32.610.700	14,8	5,0
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	11.268.296	12.875.843	29.740.710	131,0	4,6
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	8.660.802	8.661.665	15.747.110	81,8	2,4
8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	9.256.277	9.922.992	13.872.138	39,8	2,1
8542	Elektronik entegre devreler	3.899.625	6.738.294	11.726.943	74,0	1,8

9018	Tıp, cerrahi, dişçilik, veterinerlik alet ve cihazları	7.731.074	8.069.400	9.910.376	22,8	1,5
8443	Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	7.250.769	7.837.109	9.333.499	19,1	1,4
3002	İnsan ve hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. ürünler	3.599.803	4.143.432	7.583.506	83,0	1,2
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	4.832.484	6.082.354	7.180.544	18,1	1,1
7601	İşlenmemiş alüminyum	2.032.719	2.393.026	6.475.834	170,6	1,0
2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	2.032.837	2.508.470	5.847.003	133,1	0,9
9021	Ortopedik cihazlar, kırıklara mahsus cihazlar, işitme cihazı vb.	5.009.236	5.438.563	5.719.609	5,2	0,9
8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	3.615.273	3.818.024	5.611.463	47,0	0,9
8473	Yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı	6.776.672	6.893.760	5.097.426	-26,1	0,8
2707	Yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde yağlar ve diğer ürünler	1.933.267	3.446.166	4.151.662	20,5	0,6
8541	Diotlar, transistörler vb. Yarı iletkenler, piezo elektrik kristaller	1.562.736	1.945.655	4.093.953	110,4	0,6
8411	Turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri	2.244.025	2.910.907	3.739.451	28,5	0,6
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	2.468.643	2.511.061	3.626.302	44,4	0,6
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	1.487.414	1.613.753	3.543.540	119,6	0,5
8486	Yarı iletken disk, elektronik entegre devresi, düz panel göstergesinin imalatı iç	1.973.099	2.221.545	3.465.593	56,0	0,5
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertisörler, endüktörler	2.354.640	2.487.636	3.392.856	36,4	0,5

3003	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere karıştırılmış ilaçlar (dozsuz)	141.366	319.677	3.053.813	855,3	0,5
9403	Diğer mobilyalar vb. aksam, parçaları	2.033.623	2.417.882	2.921.592	20,8	0,5
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	2.428.257	2.600.573	2.874.481	10,5	0,4
3826	Biodizel ve karışımları	1.417.157	1.925.131	2.793.305	45,1	0,4
9504	Topluca oynanan oyunlar için eşya; bilardo, bowling tertibatı	556.382	647.553	2.682.344	314,2	0,4
1801	Kakao dane ve kırıkları (ham/kavrulmuş, bütün/kırık)	2.554.354	2.309.249	2.658.503	15,1	0,4
8429	Dozerler, greyder, skreyper, ekskavatör, küreyici, yükleyici vb.	1.455.397	1.790.872	2.632.993	47,0	0,4
8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik kablolar	1.403.372	1.625.756	2.463.446	51,5	0,4
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	1.940.940	2.101.818	2.436.930	15,9	0,4
7202	Ferro alyajlar	450.609	600.677	2.413.457	301,8	0,4
3926	Plastikten diğer eşya	1.790.302	2.001.125	2.412.818	20,6	0,4
6403	Ayakkabı; yüzü deri, tabanı kauçuk, plastik, tabii, suni vb. kösele	2.119.013	2.261.076	2.346.156	3,8	0,4
8707	Kara taşıtları için karoserileri	1.737.701	2.088.459	2.334.776	11,8	0,4
3923	Eşya taşıma ambalajı için plastik mamulleri, tıpa, kapak, kapsül	1.846.570	1.970.055	2.309.337	17,2	0,4
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	1.253.483	1.410.077	2.294.482	62,7	0,4
6204	Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	1.374.231	1.491.196	2.291.092	53,6	0,4
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	481.127	704.963	2.257.023	220,2	0,3

Kaynak: ITC-Trade Map

Tablo 43. Halkın İhracatında Başlıca Ülkeler (Bin USD)

ÜLKELER	2016	2017	2018	2017-2018 Değişim %	2018 Pay %
Dünya	444.867.363	505.941.305	722.667.391	42,8	100,0
Almanya	99.296.677	110.857.089	158.866.880	43,3	22,0
Belçika	45.886.480	51.883.705	76.471.755	47,4	10,6
Fransa	36.084.271	40.626.563	58.772.327	44,7	8,1
Birleşik Krallık	40.015.248	43.410.700	56.676.150	30,6	7,8
ABD	19.239.944	22.037.307	31.236.848	41,7	4,3
İtalya	17.477.126	19.403.172	26.846.141	38,4	3,7
İspanya	13.406.262	15.220.672	21.549.333	41,6	3,0
Polonya	11.226.888	13.178.272	17.623.569	33,7	2,4
İsveç	9.381.675	10.752.542	16.322.518	51,8	2,3
Çin	10.520.047	12.574.817	12.563.587	-0,1	1,7
Çek Cum.	7.316.336	7.799.011	12.267.730	57,3	1,7
Avusturya	5.508.375	6.395.466	9.615.598	50,4	1,3
Danimarka	6.303.011	6.512.711	8.626.272	32,5	1,2
İsviçre	6.092.492	6.520.074	8.496.344	30,3	1,2
Rusya Federasyonu	4.639.851	6.100.335	6.955.977	14,0	1,0
Türkiye	5.459.630	6.568.197	6.900.204	5,1	1,0
Finlandiya	4.538.041	4.940.003	6.834.251	38,3	0,9
Singapur	5.276.596	6.040.242	6.710.322	11,1	0,9
Macaristan	3.371.185	3.833.168	5.972.092	55,8	0,8
G. Kore	3.882.623	5.941.183	5.939.995	-0,0	0,8
Norveç	4.211.451	4.861.864	5.570.185	14,6	0,8
İrlanda	3.696.554	4.046.950	5.320.685	31,5	0,7

Tayvan	3.409.763	3.665.790	5.132.726	40,0	0,7
Portekiz	2.610.381	3.147.012	5.048.673	60,4	0,7
Nijerya	2.476.928	2.830.750	4.936.334	74,4	0,7
Kanada	2.971.887	3.792.783	4.786.643	26,2	0,7
Japonya	3.214.287	3.980.027	4.454.084	11,9	0,6
B.A.E.	3.054.314	3.189.434	4.195.128	31,5	0,6
Romanya	2.528.763	2.780.336	3.867.673	39,1	0,5
Suudi Arabistan	2.241.474	2.914.946	3.863.393	32,5	0,5
Avustralya	2.367.913	2.872.068	3.681.155	28,2	0,5
Yunanistan	2.229.102	2.503.529	3.254.389	30,0	0,5
İsrail	2.092.591	2.420.717	3.250.260	34,3	0,4
Meksika	2.031.495	2.533.851	3.083.675	21,7	0,4
Brezilya	3.424.175	2.700.370	3.048.161	12,9	0,4
Hong Kong	2.327.147	2.399.981	2.737.217	14,1	0,4
G.Afrika Cum.	1.932.042	2.104.271	2.672.435	27,0	0,4
Hindistan	1.887.730	2.229.781	2.513.938	12,7	0,3
Slovakya	1.521.156	1.637.749	2.285.697	39,6	0,3
Lüksemburg	1.092.110	1.265.723	1.875.083	48,1	0,3

Kaynak: ITC-Trade Map

Tablo 44. Hollanda'nın İthalatında Başlıca Ülkeler (Bin USD)

ÜLKELER	2016	2017	2018	2017-2018 Değişim %	2018 Pay %
Dünya	398.336.339	450.075.698	646.028.395	43,5	100,0
Çin	35.846.316	40.594.244	100.083.221	146,5	15,5
Almanya	72.628.734	83.106.360	93.564.784	12,6	14,5

Belçika	41.716.681	48.176.139	52.175.861	8,3	8,1
ABD	32.858.394	34.435.667	45.450.569	32,0	7,0
Birleşik Krallık	21.328.569	24.010.934	33.017.519	37,5	5,1
Rusya Federasyonu	13.204.783	15.117.717	25.345.647	67,7	3,9
Fransa	16.673.156	18.157.190	20.465.601	12,7	3,2
Norveç	6.277.939	6.812.941	13.064.793	91,8	2,0
İtalya	9.916.548	11.361.079	12.553.921	10,5	1,9
Japonya	7.742.427	8.669.666	11.915.320	37,4	1,8
Polonya	8.377.598	9.270.565	11.287.230	21,8	1,7
İspanya	7.715.346	8.897.661	10.983.444	23,4	1,7
İrlanda	6.032.641	6.360.295	8.631.395	35,7	1,3
İsveç	7.050.063	7.494.630	8.509.053	13,5	1,3
Malezya	7.039.872	7.487.921	7.042.559	-5,9	1,1
Brezilya	4.416.668	4.515.806	7.029.123	55,7	1,1
Tayvan	2.990.178	3.474.926	6.917.212	99,1	1,1
Çek Cum.	5.613.037	5.950.932	6.901.261	16,0	1,1
G. Kore	3.441.577	3.903.593	6.845.313	75,4	1,1
Vietnam	5.614.274	5.991.500	5.863.834	-2,1	0,9
Tayland	2.738.632	3.215.075	5.820.854	81,0	0,9
İsviçre	2.769.095	2.773.701	5.717.594	106,1	0,9
Finlandiya	4.049.161	4.610.832	5.154.838	11,8	0,8
Türkiye	2.960.885	3.073.428	5.134.387	67,1	0,8
Hindistan	3.207.005	3.607.360	5.025.154	39,3	0,8
Nijerya	1.370.953	2.185.946	4.981.978	127,9	0,8
İsrail	1.977.479	2.055.060	4.952.793	141,0	0,8
Danimarka	3.581.273	4.118.280	4.771.521	15,9	0,7

Singapur	2.715.307	4.119.074	4.418.830	7,3	0,7
Endonezya	2.622.228	3.430.361	4.315.556	25,8	0,7
Suudi Arabistan	1.898.835	1.436.958	3.934.532	173,8	0,6
Meksika	1.586.190	1.703.907	3.675.817	115,7	0,6
Avusturya	2.396.596	2.877.420	3.578.267	24,4	0,6
Kanada	1.440.436	1.660.156	3.313.240	99,6	0,5
Macaristan	2.318.619	2.505.338	3.208.516	28,1	0,5
Irak	1.798.416	3.084.842	3.202.803	3,8	0,5
Bangladeş	1.096.517	1.416.491	2.824.781	99,4	0,4
İzlanda	722.24	1.012.692	2.654.282	162,1	0,4
G.Afrika Cum.	1.209.696	1.416.193	2.606.986	84,1	0,4
Portekiz	1.983.686	2.290.289	2.533.510	10,6	0,4

Kaynak: ITC-Trade Map

Dış Ticaret Politikası ve Vergiler

Dış Ticaret Politikası

Hollanda, 1958 yılında yürürlüğe girmiş olan Roma Anlaşması ile oluşturulan Avrupa Toplulukları'nın ve dolayısıyla Avrupa Birliği'nin kurucu üyelerinden biridir. Hollanda'nın dış ticaret mevzuatı AB normlarına uygun ve oldukça liberal bir sistemdir. AB üyeleri arasında gümrük birliği bulunmakta ve ortak dış ticaret politikası uygulanmaktadır. Bunun bir sonucu olarak dış ticaret politikaları ve ilgili mevzuat AB organları düzeyinde belirlenmekte ve üye ülkelerce bu mevzuatlar aynen alınarak ya da ulusal mevzuatlarına aktararak uygulanmaktadır. Dolayısıyla, Hollanda, diğer AB üyeleri gibi, AB dış ticaret mevzuatını uygulamaktadır. Bu çerçevede, Hollanda dahil tüm AB ülkelerinde Avrupa Toplulukları Entegre Gümrük Tarifesi'ne (TARIC) göre ortak gümrük tarifesi uygulanmakta, ithalatta alınan vergiler KDV dışında aynı olmaktadır.

Hollanda’da gümrük mevzuatının uygulaması Vergi ve Gümrük İdaresi (Belastingdienst; <http://www.belastingdienst.nl>) tarafından takip edilmektedir. Gümrük işlemleri ithalatçı ya da temsilcisi tarafından yürütülebilmektedir. Tek İdari Belge, Gümrük İdaresi’ne elden verilebileceği gibi internetten elektronik olarak da sunulabilmektedir. Diğer taraftan, tarife dışı engeller, anti-damping uygulamaları, çok taraflı ticaret anlaşmaları ve preferanslar ortak dış ticaret politikasının bir gereği olarak AB düzeyinde belirlenmektedir.

İthalat Rejimi

AB Gümrük Birliği’nin bir sonucu olarak Hollanda, AB tarafından belirlenen gümrük vergilerini uygulamaktadır. AB’nin uyguladığı gümrük vergilerine dair bilgilere aşağıdaki internet sayfasından (<http://madb.europa.eu/madb/euTariffs.htm>) ulaşılabilir. İthalatta gümrük vergisi, özel tüketim vergisi (bazı ürünlerde) ve KDV alınmaktadır. Gümrük tarifesi tüm AB üyeleri için aynı iken, özel tüketim vergisi ile KDV oranları değişebilmektedir.

Tarifeler ve Diğer Vergiler

Katma Değer Vergisi, Hollanda’da Belasting over de Toegevoegde Waarde (BTW) adı altında uygulanmaktadır. AB’nin KDV mevzuatı Hollanda mevzuatına Wet op de Omzetbelasting (İşlem Vergisi Kanunu, 28 June 1968, Stb. 1968, 329) ile aktarılmıştır. KDV’yi toplamakla görevli kurum Belastingdienst (Vergi ve Gümrük İdaresi) iken, ithalatta bu görevi Douane (Hollanda Gümrük İdaresi; <http://www.douane.nl>) yürütmektedir.

Hollanda’da piyasaya sürülmek üzere ithal edilen her türlü ürün KDV’ye tabidir. Aşağıdaki gümrük rejimlerine tabi tutulan ürünler için o rejim altında kaldıkları sürece KDV uygulanmamaktadır:

- Serbest bölge ya da serbest antrepoya konulan ürünler
- Geçici depolamaya tabi ürünler
- Gümrük antreposuna ya da dahilde işleme rejimine sokulan ürünler
- Geçici ithal edilen ürünler
- Transit rejimine tabi ürünler

Bazı ürünler KDV’den muaftır. Uluslararası taşımacılıkta kullanılacak uçaklar ve

bunların donanım malzemeleri, deniz taşıtları (özel botlar hariç) ve bunların donanım malzemeleri ile yapay dış KDV'den muaf olan ticari ürünlerdir.

Standart KDV oranı 1 Ekim 2012 tarihinden itibaren % 21 olmuştur. Bazı ürünler için indirimli oran olan % 6 KDV uygulanmaktadır. İndirimli oran uygulanan bazı ürünler şunlardır:

- Canlı hayvanlar
- Ziraat ve bahçecilik tohumları
- Bitki ve bitki ürünleri
- Ağaç
- Gıda ve alkolsüz içecekler
- Su
- Hayvan yemi
- Veterinerlik ilaçları
- İlaçlar ve bazı tıbbi araçlar
- Kitap, gazete, dergi ve diğer basılı eşya
- Sanat ürünleri
- Tarımda kullanılan motorin

Hollanda'da KDV'ye tabi işlemler yapan ancak Hollanda'da yerleşik olmayan yabancı kişiler KDV işlemlerinin yerine getirilmesi amacıyla ya kayıt olmalı ya da bir vergi temsilcisi atamalıdır. KDV için kayıt Belastingdienst Limburg / Kantoor Buitenland'e (Vergi İdaresi – Uluslararası İşler Bölümü) yapılmaktadır. Hollanda'da vergilendirilebilir bir işlem (bir mal ve hizmet satışı) yapmayan yabancılar, Hollanda'da ödedikleri KDV'nin geri ödenmesi için Belastingdienst Limburg / Afdeling Omzetbelasting'den (KDV Dairesi) temin edecekleri bir formla başvurabilmektedir.

Özel tüketim vergisi (Excise tax), belirli ürünlerin üretimi, üçüncü bir ülkeden ithalatı ya da diğer bir AB üyesi ülkeden Hollanda piyasasına sürülmesi durumunda uygulanmaktadır. Özel tüketim vergileri, Douane (Hollanda Gümrük İdaresi) tarafından tahsil edilmektedir.

Özel tüketim vergileri, AB düzeyinde 92/12/EEC sayılı Direktifle genel kurallara bağlanırken özel ürün bazında AB'nin ayrıntılı düzenlemeleri de mevcuttur. Söz konusu mevzuat Hollanda hukukuna Wet op de accijns (Özel Tüketim Vergileri Kanunu, 31 Ekim 1991, Stb. 1991, 561) ile aktarılmıştır. Ürünler bazında özel mevzuat düzenlemeleri de mevcuttur:

- Wet belastingen op milieugrondslag (Çevre Vergileri Kanunu, 23 December 1994, Stb. 1994, 923)
- Wet voorraadvorming aardolieprodukten (Petrol Ürünleri Depolama Kanunu, 28 March 2001, Stb. 2001, 155).
- Wet op de verbruiksbelastingen van alcoholvrije dranken en van enkele andere producten (Alkolsüz içkiler ve diğer Bazı Ürünlerde Tüketim Vergisi Kanunu, 24 December 1992, Stb. 1992, 685)

Özel tüketim vergileri uygulanan ürünler aşağıdadır:

- Alkollü içkiler
- Petrol, elektrik, doğalgaz
- İşlenmiş tütün

Tarife Dışı Engeller

AB, haksız ticaret uygulamalarına karşı DTÖ anlaşmalarının üye devletlere verdiği yetkiler çerçevesinde, ticari korunma önlemleri uygulamaktadır. AB ve dolayısıyla Hollanda tarafından uygulanan korunma önlemleri bilgilerine aşağıdaki web sayfasından ulaşılabilir.(http://ec.europa.eu/trade/issues/respectrules/anti_dumping/stats.htm)

Diğer taraftan, tarım, tekstil ve demir-çelik ürünleri ithalatında çeşitli önlemler uygulanmaktadır. Bu uygulamalar kapsamında, ithalatçılardan gümrük işlemlerinin yapılabilmesi için ithalat sertifikası ya da ithalat lisansı talep edilmektedir. Hollanda'da bu çerçevede ithalat lisansı vermeye yetkili kuruluşlar şunlardır:

- Tekstil Ürünleri: Belastingdienst / Centrale Dienst voor In- en Uitvoer (Merkezi İthalat ve İhracat İdaresi)

- **Tarım Ürünleri:**

Süt ve süt ürünleri: Productschap Zuivel (Hollanda Süt Ürünleri Kurulu; www.produivel.nl)

Et, tavuk, yumurta: Productschap Vee, Vlees en Eieren - PVE (Hayvancılık, Et ve Yumurta Kurulu; www.pve.nl)

İşlenmiş meyve ve sebze ürünleri: Productschap Tuinbouw (Bahçecilik Ürünleri Kurulu; www.tuinbouw.nl)

Tahıllar, şeker ve yağlar: Hoofdproductschap Akkerbouw (Tarım Ana Kurulu; www.hpa.nl)

Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

Hollanda, ilgili AB direktifleri doğrultusunda AB standardizasyon mevzuatını uygulamaktadır. AB standardizasyon mevzuatı, ürünlerin AB pazarına girişte sağlık, güvenlik, tüketiciler ve çevrenin korunması kapsamında uyulması gereken temel konuları kapsamaktadır. Ürünlerin standartlara uygunluğu ithalat aşamasında kontrol edilebileceği gibi, piyasa gözetimi yoluyla da denetlenebilmektedir.

AB ülkelerine ve dolayısıyla Hollanda'ya ihracat yaparken pek çok makina, ekipman, elektrikli aletler, oyuncak vb. ürün için CE işareti gereklidir. İthal edilen ürünler için ISO 9001:2000 Kalite Yönetim Sistemi, ISO 14001 Çevre Yönetim Sistemi gibi standartlar ve gıdalar için ayrıca, HACCP (Kritik Kontrol Noktalarında tehlike Analizi sistemi) gibi standartlar ve GLOBALGAP sertifikası gereklidir.

GLOBALGAP olarak bilinen, EurepGAP sertifikası, Euro Retail Produce Working Group'' ve GAP (Good Agricultural Practices -İyi Tarım Uygulamaları) tanımlarının birleşmesi ile oluşmuştur. AB ülkelerinde ve bu kapsamda Hollanda'daki süpermarketlerde satılacak gıdaların ithalatında bu belge talep edilmektedir. Hollanda'daki büyük perakende gıda zincir mağazaları tarafından talep edilen bu sertifikanın, yakın gelecekte AB ülkelerine yapılacak ihracatta zorunlu hale geleceği bilinmektedir.

AB'nin zaman zaman gerekli gördüğü hallerde, örneğin aflatoksin ve gıdalarda kullanılan koruyucu kimyasallar ve oranları veya bunlara benzer tüketici sağlığı açısından tehlike oluşturabilecek konularda ya ithalatçı ya da ilgili devlet kuruluşları aracılığıyla ithal

edilen gıdalar gümrüklerden çıkmadan ürünlerden örnekler alınarak analiz edilmekte ve analiz sonuçları belli olana kadar ürünler tutulmaktadır.

Bu kapsamda, fındık, fıstık ve incirde aflatoksin, kayısıda kükürt ve zeytinde kullanılan koruyucu kimyasallar kontrolü kapsamında, gerek Hollanda gümrük teşkilatı laboratuvarlarında, gerekse ithalatçı firmanın isteği veya talebi üzerine bağımsız laboratuvarlarda analizler yapılmaktadır. Bu laboratuvarlardan birisi, ‘Gıda ve Tüketici Ürünleri Güvenlik Otoritesi -VWA (Voedsel en Waren Autoriteit) isimli devlet kuruluşuna aittir.

Hollanda’da Standardlar konusunda çalışan akreditasyon kuruluşu, Hollanda Standardizasyon Kuruluşu-‘Nederlands Normalisatie Instituut – NEN’ isimli kuruluş olup, çeşitli standard ve normlar konusunda bilgi, ücret karşılığında web sayfasından (<http://www2.nen.nl>) ya da posta yolu ile alınabilmektedir.

Türkiye ile Ticaret

Türkler ve Hollandalılar arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin geçmişi 400 yıl öncesine dayanmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu’nun daveti üzerine ilk Hollanda elçisi 1612 yılında İstanbul’a gelmiştir. 1855 yılında Lahey’de açılan büyükelçiliğimize 1859 yılında Yahya Karaca Paşa atanmıştır. O dönemde Osmanlı-Hollanda ilişkilerinde başlıca konu ticarettir. Hollandalı tüccarlar tarafından satın alınan başlıca ürünler, Suriye ve İran’dan ipek, Asya’dan da baharat olmuştur. 17’nci yüzyılda Türkiye, Hollanda’ya yün ve pamuk ihraç etmeye başlamış, Hollanda da buna karşılık İstanbul ve İzmir’e pamuklu ve yünlü kumaş satmıştır. 19’uncu yüzyılda ise Hollanda’ya ihraç ettiğimiz en önemli ürün tütün olmuştur.

Cumhuriyetin ilanından sonra Türkiye ile Hollanda arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin güçlendirilmesi için 1934’te Türk-Hollanda Derneği kurulmuştur. Derneğin kuruluş anlaşması her iki ülkenin devlet başkanları olan Atatürk ve Kraliçe Wilhelmina tarafından imzalanmıştır. Bu olaydan önce 1930’da ise Hollanda’nın çok uluslu şirketi olan Philips, Türk Philips Ltd. olarak Türkiye’de faaliyete başlamıştır.

Türkiye ile Hollanda arasındaki ticari ilişkiler, Türkiye ekonomisinin 1980’li yılların başında dışa açılmasından sonra gelişme göstermiştir. Öte yandan, 1996 yılında AB ile Türkiye

arasında imzalanan Gümrük Birliği Anlaşması ile birlikte diğer Avrupa ülkeleriyle olduğu gibi, Türkiye ile Hollanda arasındaki sanayi ürünleri ticaretinde uygulanan gümrük vergileri kaldırılmış ve bu durum iki ülke arasındaki ticaretin artmasını sağlamıştır.

Türkiye ile Hollanda arasındaki ticaret hacmi, hem ihracat hem de ithalattaki artışlarla devamlı bir artış trendi içerisinde. 2015 yılından bu yana iki ülke arasındaki dış ticarete ülkemiz lehine dış ticaret fazlası gerçekleşmektedir.

Tablo 45. Türkiye- Hollanda Ticaretinin Seyri (Milyon USD)

Yıllar	İhracat	İhracat Değişim %	Genel İhracata Oranı %	İthalat	İthalat Değişim %	Genel İthalata Oranı %	Hacim	Denge
2005	2.469,6	15,5	3,4	2.151,6	12,8	1,84	4.621,2	318,0
2006	2.539,3	2,8	3,0	2.160,1	0,4	1,55	4.699,4	379,1
2007	3.018,9	18,9	2,8	2.655,0	22,9	1,56	5.673,9	363,8
2008	3.143,8	4,1	2,4	3.056,3	15,1	1,51	6.200,2	87,5
2009	2.124,0	-32,4	2,1	2.543,1	-16,8	1,80	4.667,0	-419,1
2010	2.461,4	15,9	2,2	3.156,0	24,1	1,70	5.617,4	-694,6
2011	3.243,1	31,8	2,4	4.005,0	26,9	1,66	7.248,0	-761,9
2012	3.244,4	0,0	2,1	3.660,6	-8,6	1,55	6.905,0	-416,3
2013	3.538,0	9,1	2,3	3.363,6	-8,1	1,34	6.901,6	174,5
2014	3.458,7	-2,2	2,2	3.564,4	6,0	1,47	7.023,1	-105,7
2015	3.154,9	-8,8	2,2	2.914,4	-18,2	1,41	6.069,2	240,5
2016	3.589,4	13,8	2,5	3.014,8	3,4	1,52	6.604,2	574,6
2017	3.864,5	7,7	2,5	3.747,6	24,3	1,60	7.612,1	116,9
2018	4.760,8	23,2	2,8	3.304,6	-11,8	1,48	8.065,4	1.456,2
2018 / (1-10)	3.897,8	27,8	2,8	2.842,0	-6,3	1,5	6.739,8	1.055,7
2019 / (1-10)	4.521,0	16,0	3,2	2.534,5	-10,8	1,5	7.055,5	1.986,6

Kaynak: TÜİK, ITC-TradeMap

Tablo 46. Türkiye'nin Almanya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (Bin USD)

GTİP NO	GTİP TANIMI	2016	2017	2018	2017-2018 Değişim %	2018 Pay %
	Genel Toplam	3.589.432	3.864.486	4.761.888	23,2	100,0
8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	211.911	287.500	335.227	16,6	7,0
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	346.584	268.439	298.520	11,2	6,3
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerde elde edilen yağlar	133.124	70.047	209.631	199,3	4,4
6204	Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	119.006	136.541	178.096	30,4	3,7
6109	Tişört, fanila, diğer iç giyim eşyası (örme)	142.374	160.761	176.507	9,8	3,7
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	49.688	75.070	124.929	66,4	2,6
6203	Erkek/erkek çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	94.133	109.615	118.300	7,9	2,5
6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	69.102	96.421	113.777	18,0	2,4
7213	Demir/çelik filmaşın (sıcak haddelenmiş, rulo halinde)	19.263	53.114	111.219	109,4	2,3
7214	Demir/çelik çubuklar (sıcak haddeli, dövülmüş, burulmuş, çekilmiş)	30.219	57.912	103.124	78,1	2,2
5402	Sentetik lif ipliği (dikiş ipliği hariç) (toptan)	78.661	81.918	94.372	15,2	2,0
0304	Balık filetoları ve diğer balık etleri (taze/soğutulmuş/dondurulmuş)	96.575	83.238	89.240	7,2	1,9
8803	Balon, hava gemisi, planör vb. diğer hava taşıtlarının aksam ve parçaları	11.391	10.419	81.509	682,3	1,7
6104	Kadın/kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, pantolon vs. (örme)	60.744	60.389	77.702	28,7	1,6
6115	Çorap; külotlu, kısa; uzun konçlu, soketler (örme)	46.982	58.980	71.007	20,4	1,5
7204	Demir/çelik döküntü ve hurdaları, bunların külçeleri	55.938	53.788	69.685	29,6	1,5
6302	Yatak çarşafı, masa örtüleri, tuvalet, mutfak bezleri	88.135	73.116	60.260	-17,6	1,3
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	42.328	49.855	58.523	17,4	1,2
8429	Dozerler, greyder, skreyper, ekskavatör, küreyici, yükleyici vb.	2.721	4.718	56.762	1,103,1	1,2
0806	Üzümler (taze/kurutulmuş)	44.942	45.629	55.805	22,3	1,2

0302	Balık (taze/soğutulmuş)	57.213	60.383	50.732	-16,0	1,1
8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	35.300	34.859	48.729	39,8	1,0
2008	Başka yerinde belirtilmeyen meyve ve yenilen diğer bitki parçaları konserveleri	41.716	40.536	40.667	0,3	0,9
2009	Meyve ve sebze suları (fermente edilmemiş, alkol katılmamış)	26.071	28.280	38.513	36,2	0,8
3920	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamalar	33.091	35.116	34.795	-0,9	0,7
8517	Telli telefon-telgraf için elektrikli cihazlar	50.088	44.378	34.649	-21,9	0,7
9403	Diğer mobilyalar vb. aksam, parçaları	25.708	31.932	34.336	7,5	0,7
2001	Sebze, meyve, sert kabuklu meyve ve yenilen diğer bitki parçaları	38.491	38.225	33.734	-11,7	0,7
7202	Ferro alyajlar	21.570	30.205	33.232	10,0	0,7
7113	Kıymetli metaller ve kaplamalarından mücevherci eşyası	8.410	13.700	32.299	135,8	0,7
2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	28.363	29.774	31.345	5,3	0,7
5407	Sentetik iplik, monofil, şeritlerle dokumalar	25.072	26.904	30.480	13,3	0,6
8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar	-	38.352	30.018	-21,7	0,6
2836	Karbonat; peroksikarbonat; amonyum karbomat içeren ticari amonyum karbonat	15.359	9.241	29.746	221,9	0,6
6305	Eşya ambalajında kullanılan torba ve çuval	25.671	26.964	29.667	10,0	0,6
7306	Demir/çelikten diğer tüpler, borular, içi boş profiller	18.080	28.058	28.894	3,0	0,6
6004	Diğer örme mensucat (en>30cm, elastomerik/kauçuk iplik=>%5)	16.009	22.741	27.489	20,9	0,6
6205	Erkek/erkek çocuk için gömlek	20.948	18.435	27.419	48,7	0,6
3923	Eşya taşıma ambalajı için plastik mamulleri, tıpa, kapak, kapsül	21.919	24.908	27.000	8,4	0,6
2707	Yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde yağlar ve diğer ürünler	26.405	14.490	26.445	82,5	0,6

Kaynak: ITC-Trade Map

Tablo 47. Türkiye'nin Almanya'dan İthal Ettiği Başlıca Ürünler (Bin USD)

GTİP NO	GTİP TANIMI	2016	2017	2018	2017-2018 Değişim %	2018 Pay %
	Genel Toplam	3.000.336	3.747.619	3.304.581	-11,8	100,0
7204	Demir/çelik döküntü ve hurdaları, bunların külçeleri	544.459	811.498	800.364	-1,4	24,2
3907	Poliasetaller, diğer polietilerler, epoksit-alkid reçineler vb. (ilk şekilde)	168.240	191.082	190.663	-0,2	5,8
2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	93.685	108.363	116.100	7,1	3,5
8701	Traktörler	134.912	79.926	97.810	22,4	3,0
2902	Siklik hidrokarbonlar	74.648	103.600	75.005	-27,6	23
2403	Homonize edilmiş tütün ve tütün yerine geçen madde hülusalari	65.854	56.654	70.999	25,3	2,1
7208	Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri- genişlik 600mm. fazla	33.266	14.857	68.644	362,0	2,1
3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	58.631	63.217	62.826	-0,6	1,9
2909	Eterler, eter-alkoller, eter fenoller, fenoller, peroksitler vb. türevleri	62.696	41.694	60.020	44,0	1,8
4002	Sentetik kauçuk, taklit kauçuk, stiren-butadien kauçuğu vb.	43.443	52.781	52.985	0,4	1,6
7210	Demir/çelik yassı mamul, kaplı, sıvanmış (600mm. den geniş)	41.141	52.830	49.538	-6,2	1,5
7207	Demir/alaşımsız çelikten yarı mamuller	17	53.189	44.408	-16,5	1,3
3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	32.722	41.977	40.809	-2,8	1,2
3004	Tedavide/korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	49.541	55.136	38.617	-30,0	1,2
3909	Amino reçineler, fenolik reçineler, poliüretanlar (ilk şekilde)	25.385	36.125	38.359	6,2	1,2
3302	Sanayide hammadde olarak kullanılan koku veren maddelerin karışımları	33.272	31.738	32.705	3,0	1,0
1804	Kakao yağı	14.961	49.756	31.954	-35,8	1,0
3002	İnsan ve hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. ürünler	23.225	30.809	30.040	-2,5	0,9
3505	Dekstrinler, kimyasal değişime uğramış nişastalar, tutkalları	19.363	21.772	25.097	15,3	0,8
1805	Kakao tozu (ilave şeker/diğer tatlandırıcı maddeler içermeyen)	17.005	21.438	24.206	12,9	0,7

3402	Yıkama, temizleme müstahzarları-sabunlar hariç	17.396	24.696	24.061	-2,6	0,7
3904	Vinil klorür/halojenli diğer olefin polimerleri (ilk şekilde)	26.594	23.561	22.878	-2,9	0,7
0602	Diğer canlı bitkiler (kökleri dahil) çelikler, ası kalem ve gözleri; mantar misel	26.699	28.564	22.099	-22,6	0,7
8471	Otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	7.063	16.570	22.017	32,9	0,7
8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	2.224	15.773	20.686	31,1	0,6
3908	Poliamidler (ilk şekilde)	16.554	20.126	20.526	2,0	0,6
2905	Asiklik alkoller vb. halojenlenmiş, sülfolanmış,nitrolanmış/nitrozalanmış türevleri	13.219	18.685	20.429	9,3	0,6
7209	Demir/çelik yassı mamul, soğuk haddelenmiş kaplanmış (600mm. den geniş)	11.165	17.187	20.234	17,7	0,6
3824	Kimya ve bağlı sanayide kullanılan kimyasal ürünler	16.795	15.442	19.843	28,5	0,6
0901	Kahve; kahve kabuk ve kapçıkları	10.938	14.426	19.327	34,0	0,6
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	152.414	167.272	19.323	-88,4	0,6
3920	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamalar	16.510	17.905	18.133	,3	0,5
3903	Stiren polimerleri (ilk şekillerde)	19.274	24.421	17.760	-27,3	0,5
8481	Muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	13.061	13.813	17.436	26,2	0,5
8477	Kauçuk, plastik eşya imal ve işleme makine ve cihazları	2.603	5.874	16.973	189,0	0,5
8479	Kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	15.097	14.326	16.465	14,9	0,5
2202	Sular (tatlandırıcı, lezzetlendirilmiş)	12.463	15.169	16.266	7,2	0,5
8438	Yiyecek/içecek sanayinde kullanılan makine ve cihazlar	25.435	15.713	15.488	-1,4	0,5
8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	10.308	13.549	14.345	5,9	0,4
7225	Alaşımlı çeliklerden yassı hadde mamulü (genişlik 600mm.den çok)	9.583	11.759	13.843	17,7	0,4

Kaynak: ITC-Trade Map

Tablo 48. İki Ülke Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

Anlaşmanın Adı	İmza Tarihi
Ticaret ve Ödeme Anlaşması	06.09.1949
Ekonomik ve Teknik İşbirliği Ortak Komisyonu (KEK) Kurulmasına İlişkin Mektup Teatisi	24.01.1985
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	27.03.1986
Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	27.03.1986
Hayvan Sağlığı Alanında İşbirliği Yapılmasına İlişkin Veterinerlik Anlaşması	24.05.1995
Tarım ve Kırsal Politikalar Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı	21.09.2000
Enerji Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı	03.10.2000
Uluslararası Karayolu Taşıma Anlaşması	17.04.2003
Gümrükler Alanında İdari Yardım Anlaşması	18.08.2005

Türkiye-Hollanda Yatırım İlişkileri

Türkiye'nin 2018 yılında yurtdışına gerçekleştirdiği 4 milyar dolar değerindeki toplam yurtdışı doğrudan yatırımda, Hollanda 1,83 milyar dolar ve %45,66 pay ile 1. sırada, 2018 yılında yurtdışından Türkiye'ye gelen 6 milyar dolar değerindeki toplam doğrudan yatırımda da 833 milyon dolar ve %13,9 pay ile yine 1. sıradadır (TCMB).

Toplam yabancı sermayeli firma sayısı açısından da, Alman ve İngiliz firmalardan sonra, Hollandalı firmalar üçüncü sırada gelmektedir. Bunlardan bazıları, onlarca yıldır Türkiye'de faaliyet gösteren Philips, Unilever, Shell ve ABN Amro gibi eski firmalardır. Son yıllarda Türkiye'de faaliyet göstermeye başlayan Hollandalı firmalar, daha çok, emlak ve inşaat sektörlerinde yatırım yapmıştır. Corio, Redevco ve Multi Turkmall gibi büyük Hollanda şirketleri ya yeni ticari projeler üstlenmekte ya da yerel firma ve gayrimenkulleri satın almaktadırlar. İnşaat ve pazarlama konularında uzmanlaşmış küçük ölçekli pek çok Hollanda firması, tatil yörelerindeki yerleşim projelerinde yoğun olarak faaliyet göstermektedir. Hollanda kökenli firmalar tarafından tercih edilen diğer alanlar ise şunlardır: Toptan ve perakende ticaret, turizm ve catering, nakliye ve haberleşme, makina sanayi, metal ve plastik işleme, tekstil ve hazır giyim, bilişim, yayıncılık ve eğitim sektörleri.

Toptan ve perakende ticaret alanında, hem C&A gibi tanınmış Hollanda perakende mağaza zincirleri, hem de ülke içi ve dışında farklı ürünlerin ticaretini yapan çok sayıda küçük

firma bulunmaktadır. Turizm ve catering firmaları da emlak ve inşaat sektörlerinde faaliyet gösterenler gibi, çoğunlukla turistik yörelerde yatırım yapmaktadır. Bu iki sektörde çalışan Hollanda kökenli firmalar, genellikle Antalya, Aydın ve Muğla civarında yatırım yapmış bulunmaktadır.

Türkiye, geniş tüketici altyapısı ve Hollanda ile Avrupa'daki iç piyasalara hizmet verebilecek kalifiye teknik personele sahip olması nedeniyle, telekomünikasyon ve bilişim sektörlerinde de Hollandalı yatırımcıların büyük ilgisini çekmektedir. Bu sektörlerde faaliyet gösteren GreenCat, TopTel ve BitBrains gibi Hollandalı firmalar da Türkiye'de yatırım yapmış bulunmaktadır.

Pazar ile İlgili Bilgiler

Fikri ve Sınai Mülkiyet Hakları

Hollanda'da fikri, sınai ve ticari mülkiyet hakları, yerel yasalar, ilgili AB yasaları ve TRIPS gibi uluslararası bazı anlaşmalarla koruma altına alınmıştır. Ürün ve hizmetlerin, sözkonusu haklar açısından koruma altına alınması için, aşağıda belirtilen dört temel yasa bulunmaktadır:

- Patentlerin korunması
- Taslak ve modellerin korunması
- Markaların korunması
- Telif haklarının korunması

Patentlerin Korunması

Patent, yeni bir ürün veya üretim aşamasındaki teknik buluşları koruma altına almaktadır. Patent, ürünün üçüncü kişiler tarafından kullanılması, satılması ya da üretilmesinin mucidin iznine tabi olması, yani lisans için kendisine ödeme yapılması anlamına gelmektedir. Patentler, Hollanda Patent Ofisi (<http://en.octrooicentrum.nl/index.php>) tarafından verilmektedir. Ofis, Hollanda Ekonomi Bakanlığı bünyesinde özerk bir kurumdur. Dosyalarında 60 milyon patent kayıtlı bulunmaktadır. Kurumdan ücretsiz bilgi almak

mümkündür. Patent başvurusu şahsi olarak veya bir patent ajansı aracılığıyla yapılabilmektedir. Patent ajansları patent, marka ve modeller konusunda uzmanlaşmış kuruluşlardır.

Dağıtım Kanalları

Hollanda'daki dağıtım kanalları çok çeşitli ve gelişmiş bir yapıdadır. Ürünün özellikleri ve sektörün yapısına göre, dağıtım kanalları değişiklik göstermekte olup, kullanılacak dağıtım kanalının etraflica bir araştırma yapıldıktan sonra seçilmesi gerekir. IGEME Rotterdam Ofisinden, ilgili ürün konusundaki pazar araştırması edinildiğinde, ürün için en uygun dağıtım kanalı konusunda bilgiye ulaşmak mümkündür. Ayrıca, yerel pazar ve dağıtım kanalları konusunda uzman bir danışmanlık firmasından da hizmet alınabilir.

Hollanda Gıda Pazarındaki Dağıtım Kanallarına Bir Örnek Olarak, Yaş Meyve-Sebze Dağıtım Kanalları:

Hollanda'ya meyve ve sebze ithalatı genelde ithalatçı şirketler tarafından yapılmaktadır. Bu şirketler, manavlara, gıda hizmet sektörüne, gıda işleme sektöründe bulunan firmalara ve perakende zincirlerinin satınalma kuruluşlarına ürün tedarik etmektedir. Aynı zamanda, bu firmalardan bazıları, hem yerel olarak üretilen ürünleri hem de ithal ettikleri ürünlerin ihracatını da yapmaktadır.

Taze meyve ve sebze pazarındaki geleneksel dağıtım kanallarının yanı sıra, büyük perakende zincirlerinin doğrudan üretici ve ihracatçı firmalarla temasa geçmesi de sık olarak görülen uygulamalar arasındadır. Uzmanlaşmış ithalatçılar ve büyük firmalar adına çalışan satın alma grupları da doğrudan üretici ve ihracatçılardan alım yapmaktadır. Bu ithalatçıların bazıları aynı zamanda lojistik ve kalite kontrolü hizmeti de vermektedir. 'Superuni', 'Laurus' ve 'Bakker Barendrecht', büyük perakende zincirleri için alım yapan en büyük firmalardır.

Hollanda'daki en büyük meyve ve sebze ticareti yapan firmalardan birisi, 'The Greenery BV' isimli şirkettir. 1988'de kurulan 'The Greenery BV'nin 1500 üretici ortağı olup, 'The Greenery U.A' isimli kooperatifin pazarlama şirketidir. Şirketin İngiltere'de de bir şubesi bulunmaktadır. Üye firmaların tüm ürünleri, 'The Greenery BV' üzerinden pazarlanmaktadır. Şirket, üyelerinin üretimi olan ürünleri pazarlamanın yanı sıra, tüm yıl boyunca müşterilerine

her türlü ürünü tedarik edebilmek amacıyla, diğer ülkelerden de ithalat yapmakta; ayrıca Avrupa, Kuzey Amerika ve Uzak Doğu'daki süpermarket zincirlerine meyve ve sebze tedarik etmektedir. Şirketin diğer müşterileri, toptancılar, katering şirketleri ve gıda işleme firmalarıdır.

Hollanda'da son yıllarda, süpermarketlerin pazar payının, manavların ve açık pazarların aleyhine bir şekilde arttığı görülmektedir. Şu anda süpermarketlerin pazar payı yaklaşık %80'dir. Tüketiciler, bir çok malın bir arada bulunması nedeniyle, rahatlık açısından sebze ve meyve alışverişlerini de süpermarketlerden yapmayı tercih etmektedir.

Dünyanın ikinci büyük, Avrupa'nın en büyük limanı olan Rotterdam Limanı, aynı zamanda meyve ve sebze ticareti açısından da dünyadaki önemli limanlardan birisidir. Gerek limanın içerisinde, gerekse yakınında pek çok taşımacılık firması, meyve ve sebze tüccarı, gümrük bürosu, gözetim şirketi, soğuk hava deposu ve mezar bulunmaktadır. Diğer Avrupa kentlerine taşımacılık için geniş bir karayolları ağı da mevcuttur. Rotterdam üzerinde, iki önemli ırmak Kuzey Denizi ile birleşmektedir. Ren Nehri Almanya ve Merkezi Avrupa'ya, Maas Nehri ise Belçika ve Fransa'ya bağlantı sağlamaktadır. Ayrıca, Rotterdam, Belçika'da bulunan Anvers şehrine de su yolu ile bağlanmaktadır.

Çabuk bozulabilen değerli meyve ve sebzeler havayolu ile taşınmaktadır. Avrupa'nın en büyük 4. havalimanı olan Schiphol, taze ürünlerin depolanması ve nakliyesi için mükemmel olanaklar sunmaktadır.

Reklam ve Promosyon

Hollanda pazarına girmek isteyen firmalarımız için, ülkede düzenlenen uluslararası nitelikteki fuarlara katılım etkin bir tanıtım aracı olabilir.

Ayrıca İnternet, televizyon, gazete ve dergi gibi yazılı basının yanı sıra, billboard reklamları ve televizyon ve sinema reklamları da Hollanda'da yaygın olarak kullanılan, etkin promosyon araçlarıdır.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Tüketicinin korunması gözönünde tutularak, AB içerisinde sadece AB etiketleme mevzuatına uyan ürünlerin pazarlanmasına izin verilmektedir. AB etiketleme mevzuatı, gıda, ev gereçleri, ayakkabı, tekstil vb. sektörler için zorunlu etiketleme standartları koymaktadır.

İlgili AB mevzuatına <http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/s16400.htm> web sayfasından ulaşılabilir.

AB mevzuatının yanında, bu konuda Hollanda'nın özel düzenlemeleri de bulunmaktadır. İlave dillerde bilgi de mümkün olmakla birlikte, etiketlerin Hollandaca olması zorunludur. Ayrıca, etiketleme kurallarına uygunluk ve verilen bilgilerin doğruluğu dağıtım zincirinin her aşamasında kontrol edilebilir. Kontroller, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (Kamu Sağlığı ve Spor Bakanlığı; <http://www.minvws.nl>) ile Voedsel en Waren Autoriteit - VWA (Gıda ve Tüketim Ürünleri Güvenliği Kurumu) tarafından yürütülmektedir.

Paketleme ve ambalajlama, tüketici sağlığı ve çevrenin korunması amacıyla, AB tarafından belirlenen kurallara uygun yapılmak zorundadır. Paketleme ve ambalajlamaya ilişkin temel AB mevzuatı şunlardır:

- Direktif 94/62/EC (OJ L-365 31/12/1994); paketleme ve paket artıklarına dair genel kurallar.
- Direktif 75/106/EEC (OJ L-42 15/02/1975) and 80/232/EEC (OJ L-51 25/02/1980); paket boyutlarına dair özel kurallar.
- Yönetmelik (EC) 1935/2004 (OJ L-338 13/11/2004); Gıda maddeleriyle temas eden malzemelere dair özel kurallar.
- Direktif 2000/29/EC (OJ L-169 10/07/2000); Ağaç ve diğer bitkilerden yapılan paketlere uygulanacak bitki sağlığı kuralları.
- Paketleme mevzuatının uygulanmasında görev alan Hollanda kurumları şunlardır:
- Paket hacimleri: Nederlands Meetinstituut B.V. - NMI (Hollanda Metroloji Enstitüsü; <http://www.nmi.nl>)
- Gıda maddeleriyle temas eden malzemeler: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport - VWS (Halk Sağlığı ve Spor Bakanlığı; <http://www.minvws.nl>), Ministerie van Landbouw, Natuur en

Voedselkwaliteit (Tarım, Doğa ve Gıda Kalitesi Bakanlığı) Voedsel en Waren
Autoriteit - VWA (Gıda ve Tüketici Ürünleri Güvenliği Kurumu;
<http://www.vwa.nl>)

Ülkede İş Kurma Mevzuatı

Hollanda diğer AB Ülkeleri ile kıyaslandığında, yabancı kişi ya da kuruluşların şirket kurması ve ticari faaliyette bulunması açısından daha esnek ve liberal bir ortam sunmaktadır. Yabancı sermayeli bir şirketin kurulmasında, merkezi başka bir ülkede olan bir şirketin şube veya temsilcilik açmasında özel bir izne gerek bulunmamaktadır. Yerli ve yabancı şirketlerin ticari faaliyetleri bakımından tabi oldukları esaslar arasında da fark bulunmamaktadır. Yabancı sermayeli şirketler de yerli sermayenin çalışabileceği her sahada çalışabilmektedir. Kurulacak şirketlerde, yerli ortak şartı da bulunmamaktadır.

Anonim şirket için 45.000 Avro asgari sermaye şartı bulunmaktadır. Yabancılar genelde limited şirket türünü tercih etmektedirler. Hollanda yasalarına göre limited şirket kurulabilmesi için tek kurucu ortağın olması yeterlidir.

Hollanda Parlamentosunda alınan karar gereğince, B.V. yani Limited Şirket kuruluşlarına kolaylık getirilmiştir. 1 Ekim 2012 tarihinden itibaren getirilen düzenlemeler aşağıdaki gibidir:

- Limited Şirket kuruluşlarında yatırılması zorunlu olan 18.000 Euro sermaye kaldırılmıştır. 1 Euro sent ile şirket kurabilme imkanı tanınmıştır.
- Şirket kuruluşu esnasında 18.000 Euro sermayenin yatırıldığını ve bloke edildiğini beyan eden banka yazısı ve mali müşavir beyanı kaldırılmıştır.
- Şirketin işleyişinin aksamaması için Ortaklar Kurulu dışında karar alma yetkisi tanınmıştır.
- Ortaklar Kurulu toplantılarının gerekli görülmesi halinde Hollanda dışında da yapılabilmesine imkan tanınmıştır.
- Hisse devirlerine sınırlama koyup koymamak ortakların inisiyatifine bırakılmıştır.

Yabancı yatırımcıların gayrimenkul edinme, şirket faaliyetlerinden doğan karı serbestçe transfer etme, mevcut veya yeni yatırımlarda kullanma, yatırımını tasfiye ederek veya satarak bedelini ülkesine transfer etme hakkı bulunmaktadır. Türkiye ile Hollanda arasında "Yatırımların Karşılıklı Teşviki" ve "Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması" mevcuttur.

Şirketin kurulabilmesi için, şirket merkezinin bulunacağı yerdeki Ticaret Odasına ön müracaatta bulunulması, şirketin türüne ve özellikle faaliyet alanına göre gerekli bilgi ve belgelerin temin edilmesinde yarar bulunmaktadır. Ticaret Odasından temin edilecek bilgiler kapsamında hazırlanacak belgeler ile yetkili bir notere müracaat edilmesi zorunludur.

Gerekli bilgi ve belgeler notere verildikten sonra, noter tarafından şirketin anasözleşme taslağı hazırlanmakta ve kurulacak şirket için önerilen ticari ünvanın halihazırda faaliyette olan başka bir şirket tarafından kullanılıp kullanılmadığının tespit edilmesi için, Ticaret Odaları nezdinde araştırma yapılmaktadır. Noter tarafından yürütülen çalışmayı takiben, ana sözleşme taslağı ve diğer tüm gerekli belgeler Adalet Bakanlığı'na gönderilmektedir.

Adalet Bakanlığı, yürürlükte olan mevzuat hükümleri açısından kurulacak şirketin ana sözleşme taslağını ve kurucu ortakların durumlarını incelemektedir. Yapılan incelemeden sonra, Bakanlık başvuru ile ilgili görüşünü ilgili notere bildirmektedir. Adalet Bakanlığı'nın uygun görüşüne istinaden, evvelce kurucu ortaklar tarafından imzalanmış olan ana sözleşme taslağı noter tarafından da tasdik edilmektedir.

Şirket sermayesinin, kurulacak şirket adına bir bankada açtırılacak hesaba geçici olarak bloke edilmesi ve ilgili bankadan teyid edici mahiyette belge alınması da gereklidir.

Yukarıda bahsedilen işlemler tamamlandıktan sonra, ticaret sicili kaydı için şirket merkezinin bulunduğu Ticaret Odasına başvurulması gerekmektedir. Şirket kuruluşu için yetkili bir notere yapılacak müracaatta gerekli belge ve bilgiler şunlardır:

1. Şirket kurucusu gerçek veya tüzel kişiler hakkında bilgiler. Gerçek kişi kurucu ortakların kimliklerini tevsik edici belgeler ve ticari faaliyetleri hakkında bilgi, tüzel kişi kurucu ortakların ticaret sicil kaydı, ticari faaliyetleri ve mali hesapları hakkında bilgiler,
2. Şirket sermayesi, ortakların pay oranı, hisse devirlerinin tabi olacağı esaslar,
3. Şirketin faaliyet alanı ve kuruluş amacı,

4. Şirket merkezinin bulunacağı yer,
5. Şirketin temsil ve ilzamu, yönetim ve denetim kurullarının teşkili,
6. Şirket için düşünülen ticari unvan.

Şirket ana sözleşmesinin noter tarafından onayını takiben, ticaret sicili kayıt işlemi için ilgili Ticaret Odasına yapılacak başvuru için gerekli belgeler ise şunlardır:

1. Şirketin noter tasdikli ana sözleşmesi,
2. Şirketin kayıtlı ve ödenmiş sermayesi,
3. Yönetim ve denetim kurullarında görev alacak kişilerin; isim, adres, uyrukları ve şahısları ile ilgili diğer bilgiler,
4. Şirketi temsil ve ilzama yetkili yönetici veya yöneticiler hakkında bilgiler.

Şirketin kuruluşu ile ilgili işlemlerin tamamlanmasından sonra, vergi ve sosyal güvenlik kayıtlarının yapılabilmesi için, şirket merkezinin bulunduğu bölgedeki vergi dairesine ve sosyal güvenlik idaresine müracaat edilmesi gerekmektedir.

Şirket kuruluşu esnasındaki işlemler için yaklaşık süreler şu şekildedir:

- Şirket kuruluşu için Noter tarafından yapılan işlemler, 1 ay
- Adalet Bakanlığı tarafından yapılan incelemenin sonuçlandırılması, 12-14 hafta
- Bankada hesap açtırmak, 3-4 gün
- Ticaret siciline kayıt, 1 gün
- Vergi dairesine kayıt, 4 hafta,
- Ulusal Sosyal Güvenlik Kurumuna kayıt, 1 ay

Şube veya Temsilcilik Açmaya İlişkin İşlemler

Merkezi yurtdışında bulunan bir tüzel kişiliğin, Hollanda'da şube veya temsilcilik açmak suretiyle faaliyette bulunması da mümkündür. Şube kurulması şirket kurulmasına göre daha az zaman almaktadır. Şube ve temsilcilik açılabilmesi için, noter işlemleri gerekli olmayıp, şubenin açılacağı bölgedeki Ticaret Odasında, ticaret siciline kayıt yaptırmak gereklidir.

Kayıt için gerekli bilgiler şunlardır:

- Şirket isim ve adresi
- Şirket ana sözleşmesi (Hollandaca, İngilizce, Almanca ya da Fransızcaya çevrilmiş olarak)
- Sermayesi
- Yöneticilerin isim ve adresleri. (İkametgah ilmuhaberi gibi resmi bir belge ile verilmiş tarihi bir aydan eski olmamak üzere, resmi bir belge ile ibraz edilmelidir.

İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Hollandalılar planlı ve çok önceden belirlenmiş programları dahilinde çalışmalarını ile bilinmektedir. Bu nedenle de randevuları çok önceden, hatta aylar öncesinden almak ve randevu saatlerine uymak önem taşımaktadır. Birkaç gün öncesinden, hatta birkaç hafta öncesinden bir firma ya da kuruluştan randevu almak pek mümkün değildir. Bunun nedenlerinden birisi, yukarıda da belirtildiği gibi, Hollandalıların iş etiği ve kültürel özellikleri sonucu, bu konuda yayınlanan kitaplarda da belirtildiği üzere, planlı ve organize bir şekilde çalışma özellikleri olduğu bilinmektedir.

Hollanda'daki işyeri ve diğer kurumlarda iş bölümü tanımı detaylı bir şekilde yapılmış olup, firma ya da kurum içinde ilgili kişi hastalık ya da tatil nedeniyle ofiste olmadığı takdirde, kendisi dönene kadar ya da eğer varsa yerine bakacak kişiye ulaşana kadar epeyce vakit geçmektedir. Ayrıca, Hollanda iş yasalarına göre çalışanların hakları çok iyi güvence altına alınmış olup hastalık veya diğer nedenlerle, çalışanların, haftalara, hatta aylara ulaşan izinler almaları sık karşılaşılan bir durumdur. Bu da, bir iş konusunda daha önce görüşülen bir kişiye ertesi gün veya uzun bir süre ulaşamamak ve işlerin aksaması anlamına gelmektedir.

Hollanda'nın AB ülkeleri içerisinde yaklaşık % 40'lık bir oranla part- time çalışan kişi sayısının en fazla olduğu ülke olması ve bu nedenle, bir iş konusunda görüşülmüş bir kişiye haftanın bir veya iki günü, ayrıca izin de almışsa üç veya daha fazla gün ulaşamaması anlamına gelmektedir. Tüm bu nedenlerden dolayı, bazen bir firma ya da kuruluştan randevu

alabilmek, haftalarca sürebilmektedir.

Çalışanların tatile çıkmaları, genelde Mayıs'ta başlayıp, Eylül ayı ortasına kadar sürmektedir. En fazla tatil yapılan aylar olan, Temmuz -Ağustos ayları arasında hem firmalarda hem de resmi kurumlarda çok az kişiye ulaşma imkanı vardır. Kasım ve Aralık ayları da, çalışanların, Noel ve yılbaşı tatilleri ile kendi izin günlerini birleştirip birkaç haftalık tatillere çıkma alışkanlıkları nedeniyle, randevu ayarlamak için çok uygun aylar değildir.

Hollandalılar iş görüşmeleri esnasında, çok fazla diğer konularda sohbet etme alışkanlığında olmayıp, doğrudan iş görüşmesine başlama eğiliminde olmaları, çok açık konuşmaları gibi özellikleri ile de bilinmektedirler. Sosyal statü ve maddi olanaklara ilişkin abartılı ve gösterişçi davranışlardan hoşlanmayıp, statü göstergesi her türlü davranıştan kendileri de kaçınmaktadır.

Hollandalıların, iş yapma kültürü konusunda daha fazla bilgiye aşağıdaki linkte bulunan, 'Business Negotiator -Netherlands' isimli pdf formatındaki dosyadan ulaşılabilir: <http://www.hollandtrade.com/business-information/rules-and-regulations/business-behaviour-and-travel/>

Hollandalı firmalarla, çok iyi bir şekilde gözden geçirilerek imzalanmış yazılı sözleşmeler dahilinde ticaret yapmak; gerekirse bu konuda uzmanlaşmış danışmanlık firmalarından hizmet almak, ileride karşılaşılabilecek maddi kayıpların önüne geçecektir. Hollandalı bir firma ile yapılacak bir ihracat veya ithalat sözleşmesi sadece dayalı olduğu hukuki sistemi belirtmekle kalmayıp, aynı zamanda bir tahkim hükmü de içermelidir. Uluslararası Ticaret Odası ve ulusal ticaret odaları, bu tür tahkim kolaylıkları sağlamaktadır.

Bunun dışında Hollanda'da bağımsız tahkim hizmetleri sunan, Hollanda Tahkim Kurulu 'NAI' bulunmaktadır. Uluslararası alım satım sözleşmelerinde kullanılmak üzere önerilen bir madde şu şekilde olabilir: 'İşbu sözleşme veya bundan kaynaklanan başka sözleşmelerle ilgili bütün ihtilaflar, İstanbul Ticaret Odası Tahkim Kurulu veya Hollanda Tahkim Kurulu (NAI) kurallarına uygun olarak tahkim yoluyla kesin olarak çözümlenecektir.'

Para Kullanımı

1889/2005 sayılı AB Yönetmeliği çerçevesinde çıkartılan 195/2008 sayılı Kararname uyarınca, AB ülkelerine (Hollanda dahil) giriş ve çıkışlar esnasında 10.000 euroyu aşan miktardaki her türlü nakit para ve anılan kararnamenin 1.maddesi uyarınca nakit para olarak kabul edilen çek, senet vb. kıymetli evrakın Gümrük idaresine bildirilmesi gerekmekte olup söz konusu bildirim yapılmadığı takdirde, kontrollerde tespit edilen nakit para/kıymetli evrakın değerinin 10.000 Euroyu aşan kısmınının % 40'sine kadar varan miktarlarda cezai müeyyidenin, ayrıca nakit para/kıymetli evraka el konulmasının söz konusu olmaktadır.

Bu çerçevede, ağır cezai müeyyidelerle karşılaşılması bakımından vatandaşlarımızın Hollanda'ya (ve diğer AB ülkelerine) yapacakları seyahatler esnasında ve AB ülkelerinden ayrılırken yanlarında bulunduracakları nakit para ve kıymetli evrakla (başkasına devredilmesi önünde bir kısıtlama olmayan nama yazılı çekler dahil) ilgili beyan yükümlülüklerine riayet etme konusunda azami hassasiyet göstermelerinin yararlı olacaktır.

Konu hakkındaki ayrıntılı malumata Avrupa Komisyonu'nun aşağıdaki web adresinden erişilmesi mümkün bulunmaktadır.

http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_controls/cash_controls/index_en.htm

Pasaport ve Vize İşlemleri

Hollanda'ya iş nedeniyle gelecek olan işadamlarımızın, Ankara'daki Hollanda Büyükelçiliği ya da İstanbul'daki Hollanda Konsolosluluğuna başvurarak, ticari vize almaları gerekmektedir. 2006 yılından beri vize konusunda randevu başvuruları, bu konuda Hollanda Büyükelçiliği adına çalışan özel bir şirkete yapılmaktadır.

Bu firma ile yapılan telefon görüşmesi ile alınan randevuyu takiben, Hollanda Büyükelçiliği ya da Hollanda Konsolosluluğuna gidilerek vize başvurusu yapılmalıdır. Ticari vize alımı konusunda gerekli belgeler arasında, Hollandalı firmadan alınacak bir davet yazısı da talep edilmektedir.

Türk işadamları vize alımı konusunda pekçok sorunla karşılaşmaktadır. Bunların başında, vize işlemlerinin uzun zaman alması ve istenen belgelerin çokluğu; vize verilmeme nedeninin yazılı ya da sözlü olarak kendilerine bildirilmemesi gelmektedir. Diğerleri arasında,

daha önce vize alınmış olmasına karşın, daha sonra yapılan bir başvuruda vize verilmemesi, grup halinde fuara katılan aynı şirket çalışanlarının bazılarına vize verilmemesi, kısa süreli vize verilmesi gibi sorunlar bulunmaktadır.

Diğer taraftan, az sayıda firma için geçerli olmasına karşın, olsa ticari vize alımının kolaylaştırılması amacıyla Hollanda Hükümeti tarafından 2008 yılında, ‘Turuncu Halı’ isimli bir uygulama başlatılmıştır. Bu uygulamadan yararlanabilecek olan kuruluş ve şirketler şunlardır: Hollanda menşeli kuruluş ya da şirketlerin şubeleri; Hollanda’daki bir kuruluş ya da şirketin kurucuları; Hollanda menşeli bir kuruluş ya da şirket ile en az iki yıl süreli işbirliği anlaşması olan Türk kuruluş ya da şirketleri ile Hollanda menşeli kuruluş ya da şirketler ile son iki yıl içinde gerçekleştirilen işbirliğini belgeleyen Türk kuruluş ya da şirketleri.

Turuncu Halı Uygulaması kapsamında vize müraacatı için gerekli belgeler de şunlardır:

- Şirket antetli kağıdı kullanılmış bir başvuru yazısı,
- Şirket hakkında genel bilgi;
- Seyahat esnasında yapılacak yol, konaklama ve diğer tüm masrafları şirketin üstlendiğini belirten bir teminat yazısı
- Şirketin uygunluk kriterlerini sağladığına dair belge;
- Ticaret sicil belgesi kaydı
- Seyahat edecek olan şirket çalışanlarının listesi
- Niyet mektubunu imzalama yetkisine sahip kişinin imza örneği ile üzerinde yetkili kişinin imzasının bulunduğu, kişiye ait pasaport ya da kimlik kartının fotokopisi (Örnek imzanın altı ayda bir güncellenmesi gerekmektedir).

Turuncu Halı Uygulamasının işadamlarımıza sağladığı kolaylıklar şu şekilde sıralanabilir: Hollanda’ya sıklıkla seyahat eden kişilerin, Büyükelçilik ya da Konsolosluga şahsen başvurma zorunluluğunu kaldırmak; vize başvurusu gereği daha az belge istenmesi; vize başvurusu ve gerekli belgelerin posta yoluyla iletilebilmesi; Hollanda’ya sık seyahat eden kişilere daha uzun süreli (beş yıla kadar) ve çok girişli vize verilmesi.

Başvuru kabul edildiği takdirde, Hollanda’ya seyahat edecek olan şirket çalışanlarının, vize başvuru formu; bir adet fotoğraf; şirketten alacakları niyet mektubu ve sigorta başlangıç belgesini Hollandalı yetkililere vermeleri ve vize ücretini yatırmaları gereklidir. Şirket, niyet

mektuplarında, vizenin talebi için tercih edilen süre ile talebin gerekçesini belirtmelidir. Vize, başvuru sahibinin pasaportunun geçerlilik süresi ile önceki vize başvurularının sonucu dikkate alınarak en fazla beş yıla kadar verilmektedir.

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

Genelde resmi iş yerlerinde mesai süresi 09.00-12.00 ve 13.00-17.00 arasındır. Bankaların çoğu hafta içi 09.00-17.00 arası çalışmaktadır. Pazartesi günleri saat 10.00’da hatta 13.00’de açılan bankalar da vardır. Cumartesi günleri ise saat 10.00’dan 13.00’e veya 14.00’e kadar mesai yapan bankalar da bulunabilir.

Hollanda’da mağazaların çalışma saatleri şehirden şehire bazı farklılıklar göstermekle birlikte genelde hafta içi 9.00-17.00 arasındır. Pazartesi günleri çoğu mağaza saat 13.00’de açılmaktadır. Şehirlere göre akşam geç saatlere kadar alışveriş yapılabilecek günler, Perşembe veya Cuma günü olup, mağazalar haftada bir gün saat 21.00’e kadar açık kalmaktadır. Büyük şehirlerdeki mağazalar Pazar günleri de genellikle 12.00-18.00 arası açıktır. Küçük yerleşim yerlerinde ise sadece her ayın ilk Pazar günü alışveriş merkezleri açıktır.

Büyük süpermarketler, alışveriş akşamları hariç, hafta içi her akşam 20.00’ye kadar açıktır. Kalabalık bölgelerdeki süpermarketler Pazar günleri de açıktır.

Resmi Tatil Günleri:

Yılbaşı tatili (1 Ocak), Kutsal Cuma (29 Mart), Paskalya (1 Nisan), Kraliçe Günü (30 Nisan), Yükseliş Günü (9 Mayıs), Kutsal Pazartesi Yortusu (20 Mayıs), Noel Günü (25 Aralık), Noel hediyelerinin verildiği gün (26 Aralık).

Yerel Saat

Yerel Saat Türkiye’den bir saat geridedir.

Telefon Kodları

Uluslararası Telefon Kodu: 00- 31

İHRACAT SÜRECİ

Ürün fiyatlandırması

Yurtdışı pazarlar için ürün fiyatlandırması, konuyla ilgili bilgi birikimi ve pazar durumunun iyi anlaşılmasını gerektirdiğinden karmaşık bir proses olarak düşünülebilmektedir. Makul bir kar marjı elde etmek amacıyla ürünlerin fiyatının yeterince yüksek tutulmasının yanında, belirlenen fiyat seviyesinin, her bir hedef ülke pazarında ürünün rekabetçi olarak konumlandırılabilmesine de olanak tanınması gerekecektir. Farklı coğrafi pazarlara göre ve hedef müşteri beklentilerine göre dalgalanmalar yaşanabilmesi nedeniyle ürün fiyatlandırması, ihracat planı oluşturulması sürecinin en zorlu adımlarından biri olarak düşünülebilir.

Fiyatlandırma çalışmalarında, beklenmeyen değişken maliyet kalemlerini de göz önünde bulundurmak gerekir. Örneğin;

- İhracat satışlarının gerçekleşme döngüsü ve nakit akışı
- Tedarik bileşeninde oluşabilecek fiyat değişiklikleri
- Siparişlerin alınma sürecindeki güçlükler
- Ödeme koşullarındaki risk faktörleri
- Ek satış ve idari maliyet kalemleri

Bu maliyet kalemleri toplamına kar marjı da ilave edildiğinde firmanın finansal durumuna ve kredilendirme vadesine göre temel bir taban fiyat oluşacaktır.

Fiyatlandırma Opsiyonları

Bazı pazarlarda ürünler için fiyat aralıkları belirlenmeli, döviz kurlarındaki dalgalanmalar da dikkate alınmalıdır. Fiyat çalışmalarında iki önemli faktör göz önünde bulundurulmalıdır:

Yeni bir pazara giriş: Rekabetin yoğun olabildiği pazarlarda rakip ürün fiyatlandırmalarıyla aynı seviyelerde fiyat belirlemek gerekecektir. Bazı durumlardaki strateji, kar marjı düşük tutularak, uzun dönemde pazar payı kazanımı şeklinde kurgulanmalıdır.

Mevcut pazarlardaki pazar payını arttırmak: Rakip fiyat yapısını çözdükten sonra Pazar

payını arttırmak için biraz daha alt seviyelerde fiyat pozisyonlaması şeklinde bir strateji uygulanabilir.

Aşağıdaki maliyet kalemlerinde yapılabilecek gerçekçi ölçümler önemli fark yaratabilecek, fiyat rekabetinde ne kadar alt seviyelere inilebileceği kolaylıkla belirlenecektir.

- Liman yükleme masrafları
- Dokümantasyon maliyetleri
- Paketleme kaynaklı giderler
- Resmi evrak harçları
- Tetkik ve inceleme masrafları
- Kargo masrafları
- Acente komisyonları
- Banka masraf kalemleri
- Akreditif, sigorta gibi gerektiğinde ödenmesi gereken masraflar

Nakliye ve Ödeme Yöntemleri

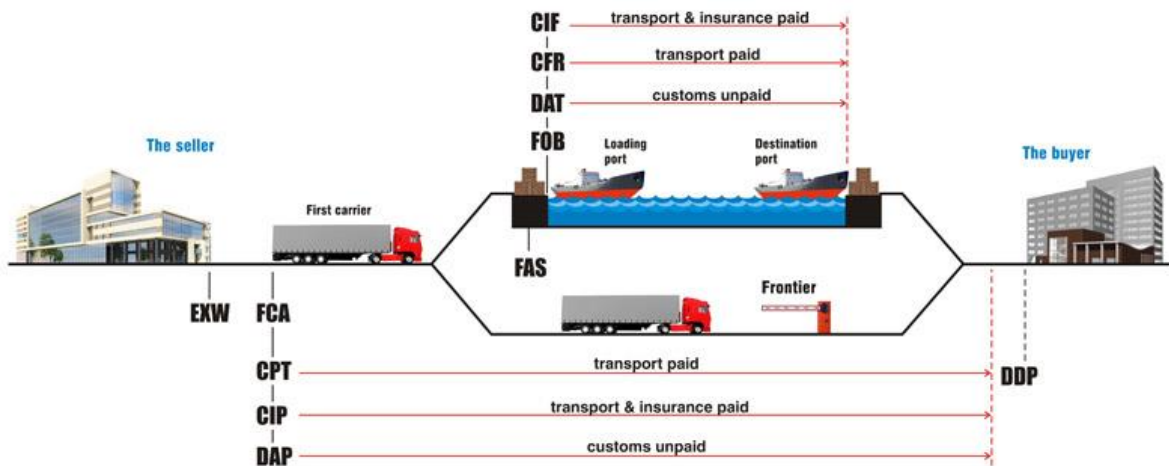
Nakliye koşulları-INCOTERM (INternational COMmercial TERM) Satıcı ve alıcı arasında kimin hangi maliyet kalemleri ve sorumlulukları üstleneceğini ayırteden uluslararası kabul görmüş regülasyonlar dizisidir. Malların hangi aşamalarda, hangi şartlar altında karşı tarafa devir olabileceğini ve taşınan riskleri tanımladığından ve satıcı olarak ödeme/fiyat yapısında belirlenen koşula göre, malların teslim adresine veya farklı destinasyonlara kadar halen yükümlü olunmasını gerektirebilecek ticari yaklaşımları netleştirdiğinden, önemle ele alınmalıdır. Aşağıdaki tabloda, ihracat fiyat tekliflerinde kullanılan nakliye ve teslimat terimlerine yönelik bilgiler sunulmuştur.

4.9. Ödeme ve Teslim Şekilleri

Sıra No	TERİM	AÇIKLAMA	TERİM SONRASI AÇIKLAMA	ÖRNEK
1	EXW	EX-Works	Sevkiyat başlangıç yeri	EXW factory
2	FCA	Free Carrier	Sevkiyat başlangıç yeri	FCA Çorum
3	FAS	Free AlongsideShip	Ürünün indirildiği liman adı	FAS Çorum
4	FOB	Free On Board	Yüklenmiş halde teslimat	FOB Çorum
5	CFR	Cost and Freight	Nakliye ücreti ödenmiş	CFR Hamburg
6	CIF	Cost Insurance and Freight	Nakliye ve sigorta ödenmiş	CIF Hamburg
7	CPT	Carriage Paid To	Nakliye ödenmiş	CPT Hamburg
8	CIP	Carriage and Insurance Paid to	Nakliye ve sigorta ödenmiş	CIP Hamburg
9	DAF	Delivered At Frontier	Sınırdaki teslim	DAF Edirne
10	DES	Delivered Ex Ship	Gemi güvertesinde teslim	DES Çorum
11	DEQ	Delivered EX Quay	Körfez/limanda teslim	DEQ Kuşadası
12	DDU	Delivered Duty Unpaid	Sevkedilmiş, gümrük ödenmemiş	DDU Hamburg

Şekil 7. Incoterm Terimleri

Ödeme Koşulları

Ödeme koşulları belirlenirken yukarıda özetlenen birçok faktör gözönünde bulundurulmalı, ayrıca alıcı ile geçmiş ticari ilişki tecrübesinin yanı sıra, ihracat yapılan ülkelerin ekonomik, sosyal ve politik durumları da değerlendirilmelidir. En çok kullanılan ödeme şekilleri;

- **Avans-Ön Ödeme:** En garantili ödeme yöntemidir ve finansal maliyeti en düşük olanıdır. Duruma göre bazı işlemlerde kısmi ön ödeme ve teslim sonrasında bakiyenin ödenmesi yöntemleri de kullanılabilir. İşlemin hacmine ve alıcı statüsüne göre dikkatli değerlendirilmelidir.
- **Akreditif:** Ön-Ödeme yönteminden sonra en güvenli ödeme şeklidir. Ürün bedelinin, alıcı firma adına bankası tarafından ödenmesinin garanti altına alınmasıdır. Çeşitli farklı şekilleri olması ve kullanımı ileri seviyede bilgi gerektirdiğinden akreditif aşamasında uzman desteği gerekli olacaktır. Akreditif metninde yapılan imla hataları dahi süreci zaman zaman darboğaza sokabilmektedir. Bu yöntemde hem alıcının hem de satıcının sorumlu olacağı banka komisyonları kaçınılmazdır.
- **Dökman Mukabili Ödemeler:** Bu çeşit ödemeler dökümanlarla ilişkilendirilmiş mal teslimatlarını içermektedir. Konşimento v.b. kritik nakliye evrakları alıcının bankasına iletilecek ve alıcının bankasına ödeme yapmasıyla malın devri sağlanacaktır. Ancak unutulmamalıdır ki alıcının malları varışta reddetme durumu söz konusu olduğunda satıcının malı geri çekme yükümlülüğü bir risk oluşturmaktadır.
- **Açık Hesap:** Bu yöntem, her ne kadar tam bir karşılıklı güven ve her iki tarafın birbirlerini tam anlamıyla tanıması temellerine dayansa da içerdiği risk açısından en tehlikeli satış yöntemidir.

Ödeme şekilleri ürün fiyat teklifi aşamasında belirlenmekte ve karşılıklı mutabakata dayanmaktadır. Ancak unutulmamalıdır ki, seçilen ödeme şekli ve nakliye yöntemine göre ürün fiyatları farklılıklar gösterebilecektir. Ödeme sürecine bankalar ve finans kuruluşlarının dahil olması, sürecin daha güvenli bir şekilde işletilmesini sağlayacaktır.

Bu rapor, TR83 Bölgesi Rekabetçilik ve Dış Ticaret Destek Merkezi tarafından, taraflarca karşılıklı olarak imzalanan Mutabakat Beyannamesi çerçevesinde, yalnızca bilgi vermek amaçlı olarak hazırlanmıştır. Raporda yer alan her türlü bilgi, veri, istatistiki veri yayınlandığı tarihte güvenilirliğine inanılan kaynaklardan alınmış olup sunulan bilgi ve verilerin doğruluğu garanti edilmemektedir. Söz konusu bilgiler, yatırım kararlarını yönlendirme amacı veya herhangi bir getiri vaadi içermemektedir. Sadece burada yer alan bilgilere dayanılarak yatırım kararları verilmesi beklentilere uygun sonuçlar doğurmayabilir. Bu nedenle doğrudan/dolaylı uğranabilecek maddi veya manevi hiçbir zarardan Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı veya TR83 Bölgesi Rekabetçilik ve Dış Ticaret Destek Merkezi sorumlu tutulamaz.